

Helsingin kääpä- selvitys 2018 ja 2019

Keijo Savola

Kaupunkiympäristön julkaisu 2021:3

Helsingin kääpäselvitys 2018 ja 2019

Keijo Savola

Kannen kuva | Birthe Weijola
Julkaisija | Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala
ISBN | 978-952-331-889-2
ISSN | 2489-4230

Sisällys

Sisällys	4
Yhteenveto.....	3
Sammandrag	4
Summary	5
1. Johdanto.....	6
1.1. Selvitysajankohta, inventointimenetelmä ja hyödynnetty muu aineisto	6
1.2. Käytetty nimistö	8
2. Selvitysalueiden valinta, selvitysvuoden suotuisuus ja tehtyjen selvitysten kattavuus	10
3. Tulokset 2018	11
3.1. Tattarisuon lehtometsä	11
3.2. Hyttitien itäpuolinen lehto	15
3.3. Norrberget	17
3.4. Viikki: Siilitien metsä	21
3.5. Mäyrämetsän luonnonsuojelualuevaraus	24
3.6. Viikin eteläosan metsät: Fastholma ja Saunalahden itäpuolinen metsä (osa-alue)	26
3.7. Viikin eteläosan metsät: Rajakallio (osa-alue)	29
3.8. Viikin eteläosan metsät: Mäenlaskijantien metsä (osa-alue)	33
4. Tulokset 2019	36
4.1. Marttilan metsä	36
4.2. Ulvilantien metsä	39
4.3. Sentnerikujan eteläpuolinen metsä	41
4.4. Keskuspuisto: Länsi-Pasilan metsä.....	43
4.5. Keskuspuisto: Ilmalan metsän pohjoisosa	46
4.6. Keskuspuisto: Pohjois-Pasilan metsän ydinosa	48
4.7. Keskuspuisto: Pohjois-Pasilan metsän koillisosa	51
4.8. Veräjämäen metsät: Aidasmäenpuiston osa-alue	53
4.9. Veräjämäen metsät: Veräjälakson lehdon osa-alue	54
4.10. Veräjämäen metsät: Pirunkallion osa-alue	56
4.11. Veräjämäen metsät: Veräjämäen kaakkoispuolinen metsä	58
4.12. Kustaankartanon metsä	61
4.13. Kruunuvuorenlammen metsä	64
5. Lähdeluettelo.....	68

Liite 1. Kartta: Selvitysten 2018 ja 2019 selvityksen arvokkaat kääpäalueet

Liite 2. Arvoluokituksessa käytetyt indikaattorilajit

Liite 3. Helsingin kääpäselvitys 2018: Aluekohtaiset havainnot

Liite 4. Helsingin kääpäselvitys 2019: Aluekohtaiset havainnot

Yhteenvedo

Vuosina 2018 ja 2019 selvitettiin 21 metsäalueen kääpälajistoa tuottaen samalla tietoa eräistä ekologialtaan kääpien kaltaisista orakkaista ja orvakoista. Yhteensä selvityksiä tehtiin 210 maastotyötuntia. Osana vuoden 2019 selvitystä päivitettiin myös tiedot kahdeksan vuotta aikaisemmin selvitetyn Veräjämäen kolmiosaisen kääpäalueen nykyisestä merkityksestä.

Tehdyssä kääpäalueiden arvottamisessa ja alueiden rajaamisessa on muutamien vuoden 2019 selvityskohteiden osalta hyödynnetty myös muuta 2000-luvun aikana kertynyttä, luotettavaksi arvioitua havaintoaineistoa.

Kahden vuoden kääpäselvityksissä tehtiin havaintoja 126 kääpälajista sekä 20 muusta indikaattoriarvoa omaavasta orvakka- tai orakaslajista. Havaittujen kääpälajien määrä vaihteli Veräjälakson lehdon 23 lajista Siilitien metsän ja Marttilan metsän 76 lajiin.

Selvityksissä tehtiin havaintoja yhdestä erittäin uhanalaisesta (yksi esiintymä), kolmesta vaarantuneesta (viisi esiintymää), viidestä alueellisesti uhanalaisesta (28 esiintymää) sekä kymmenestä silmälläpidettävästä (69 esiintymää) lajista.

Selvityksissä havaituista lajeista erityisen huomionarvoisia Helsingissä ovat harvinaisuutensa tai ekologisen vaateliaisuutensa takia nykerökääpä (*Antrodiella leucoxantha*), kuusensitkokääpä (*Antrodiella parasitica*, VU), kuuorvakka (*Chaetodermella luna*, RT), salokääpä (*Dichomitus squalens*, NT), harjaskääpä (*Funalia trogii*, VU), etelänkääpä (*Phellinus ferruginosus*, NT), pak-sukääpä (*Physisporinus crocatus*, EN), kastanjakääpä (*Polyporus badius*, VU), mailakääpä (*Rigidoporus undatus*), rusakonkääpä (*Sarcopora polyspora*), pikkukarakka (*Steccherinum oreophilum*) sekä iso-orakarakka (*Steccherinum tenuispinum*).

Luonnonsuojelubiologisesti merkittävänä havaintona on syytä pitää aineistosta hahmottuvaa sitruunakäävän (*Antrodiella citrinella*, RT/NT) peikonnahan (*Crustoderma dryinum*, RT/NT), rusokantokäävän (*Fomitopsis rosea*, NT), ruostekäävän (*Phellinus ferrugineofuscus*) ja pohjanrypykän (*Phlebia centrifuga*) nopeaa runsastumiskehitystä Helsingin laadukkaimmissa kuusivaltaisissa metsissä.

Kaikilla selvityskohteilla elää vaateliasta lahottajasienilajistoa, joka hyötyy alueiden säilyttämisestä rakentamisen ja intensiivisemmän metsänkäsitteilyn ulkopuolella. Kustannustehokkain keino suojeluarvojen säilyttämisen ja lisäämisen kannalta on metsien mahdollisimman luonnontilaisen kehityksen salliminen. Alueiden arvoja kääpälajiston kannalta on mahdollista huomioida myös jättämällä maastoon maalähöpuina niitä puita, joita katsotaan perustelluksi kaataa ulkoilu-reittien, teiden ja tonttien reunamilta. Osa selvityskohteista on luontotyyppi- ja lajistoarvoiltaan niin merkittäviä, että niiden suojelu lakisääteisinä suojelualueina on hyvin perusteltavissa.

Sammandrag

Åren 2018 och 2019 undersöktes tickarter i 21 skogsområden, och samtidigt producerades data om andra ekologiskt liknande taggsvampar och skinnsvampar. Som en del av utredningen 2019 uppdaterades åtta år tidigare utredda data om den aktuella betydelsen av det tredelade området med tickor i Grindbacka. Nytt har man även haft av annat insamlat observationsmaterial från 2000-talet som bedömts vara tillförlitligt för några utredningsområden 2019.

I samband med utredningen av tickor gjordes observationer av 126 tickarter och 20 andra taggsvamp- och skinnsvamparter som har indikationsvärde. Antalet observerade tickarter varierade från 23 arter i Grinddal till 76 arter i skogen vid Igelkottsvägen och i skogen i Martas.

I samband med utredningen gjordes en observation om en starkt hotad art (en förekomst), tre sårbara (fem förekomster), fem regionalt hotade (28 förekomster) och tio nära hotade (69 förekomster) arter.

Flera särskilt betydande arter till följd av sin raritet eller på grund av att de är krävande med tanke på sin växtplats observerades i Helsingfors. En naturskyddsbiologiskt betydande observation som framgår av materialet är att vissa arter ökar snabbt i de mest högklassiska grandominerade skogarna i Helsingfors.

I alla utredningsområden lever till sin växtplats krävande röttsvamparter som drar fördel av att områdena lämnas utanför bebyggelse och intensivare skogshantering. Det mest kostnadseffektiva sättet att bevara och öka skyddsvärdet är att låta skogarna utvecklas i ett så naturligt tillstånd som möjligt. Det är även möjligt att beakta områdenas värde med tanke på tickarter genom att låta träd som fälls för vandringsleder, vägar och på tomtgränser, ligga kvar och murkna.

Summary

The polypore species of 21 forest areas were surveyed in 2018 and 2019, which also produced information about certain fungi of the *Hydnellum* genus as well as some corticioids. The information regarding the current significance of the three-part polypore area in Veräjämäki, last surveyed eight years ago, was also updated as part of the review carried out in 2019. Other reliable observational data accumulated during the 2000s and 2010s was also utilised for a few of the areas reviewed in 2019.

Observations were made of 126 polypore species as well as 20 other *Hydnellum* or corticioid species with indicator value during this two-year polypore survey. The number of polypore species observed varied from the 23 species in Veräjäläakso meadow to the 76 species in Siilitie and Marttila forests.

The survey includes observations of one endangered species (one occurrence), three vulnerable species (five occurrences), five regionally threatened species (28 occurrences) and ten near threatened species (69 occurrences).

Several species that are especially notable due to their rarity in Helsinki or their particular requirements for their habitat were observed in the survey. The trend of a quick increase in certain species in the highest-quality spruce-dominated forests in Helsinki, which can be discerned from the data materials, should be considered a significant observation regarding nature conservation biology.

All reviewed areas are habitats to wood-decay fungi with specific requirements, which benefit from conservation of areas that are unbuilt and excluded from more intensive forestry. The most cost-effective method of preserving and increasing the protection values is to allow as natural development of forests as possible. The areas' value regarding polypore species can be improved by leaving trees that need to be cut down near walking paths, roads and plots to decay on the ground.

1. Johdanto

Helsingin kääpälajistoa on selvitetty jo 1980-luvulla koko sen hetkisen kaupunkialueen katta-
neessa yleistasoisessa selvityksessä (Niemelä & Erkkilä 1987). Varsinaisia aluekohtaisia selvi-
tyksiä on sen sijaan tehty niukemmin. Vuosina 1998 ja 1999 on selvitetty Haltialan metsäalueen
kääpälajistoa (Honkanen 2006), lisäksi selvityksiä on tehty Kruunuvuoren ja Stansvikin alueella
(Kinnunen 2005), Pornaistenniemiellä (Kiema & Saarenoksa 2006), Kivinokan vanhassa met-
sässä (Kiema & Saarenoksa 2009), Kuninkaansaari-Vallisaarella (Savola & Kolehmainen 2009)
sekä Tattariharjun metsässä (Viitanen 2011). Tehtyjen selvitysten perusteella on ollut ilmeistä,
että Helsingin metsissä elää rikas kääpälajisto, mutta tietopohja eri alueiden arvottamiseen ja
vertailuun on ollut riittämätön.

Tilanne tietopohjan osalta koheni olennaisesti vuoden 2011 erinomaisena kääpäsäyksenä, jolloin
Helsingin kaupungin ympäristökeskus selvitytti 13 laajemman metsäalueen kääpälajiston (Sa-
vola 2012). Näitä selvityksiä täydennettiin 2014 yhteensä 15 metsäalueen selvityksillä (Savola
2015). Samassa yhteydessä tarkasteltiin käytetyn arvottamisjärjestelmän pohjalta myös aikai-
semmin selvitetty Kivinokan, Pornaistenien sekä Santahaminan metsien kääpälajistolliset ar-
vot. Vuonna 2015 selvityksiä jatkettiin saattamalla ajan tasalle tiedot Haltialan metsäalueen suo-
jeltujen sekä luonnonsuojeluohjelmaan 2015-2024 sisältyvien metsien kääpälajistosta (Savola
2016). Vuonna 2018 selvitettiin eräiden Malmin lentokenttäalueen lähimetsien, Viikki-Vanhan-
kaupunginlahden suojelualueen ja Länsi-Herttoniemen välisten metsien sekä Östersundomin
Norrbergetin alueen kääpälajisto.

Vuonna 2019 selvityksiä jatkettiin joukolla lupaavia kohteita. Lisäksi ajantasaistettiin tietopohja
vuonna 2011 selvitettyjen Veräjämäen itä- ja kaakkoispuolisten metsäalueiden nykyisestä kää-
pälajistollisesta merkityksestä.

1.1. Selvitysajankohta, inventointimenetelmä ja hyödynnetty muu aineisto

Kääpälajistoa selvitettiin 21.9-7.11.2018 ja 26.9-11.11.2019 Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toi-
mesta. Molempina vuosina selvityksiä tehtiin yhteensä 210 maastotyötuntia. Vuonna 2018 tehtiin
88 maastotyötuntia ja seuraavana vuonna 122 maastotyötuntia.

Inventoinnissa kultakin selvitysalueelta kirjattiin ylös havaitut kääpälajit sekä kunkin lajin havait-
tujen esiintymien lukumäärä. Yhdeksi esiintymäksi laskettiin yhdellä lahopuulla tai elävällä puulla
kasvaneet saman kääpälajin itiöemät. Maalla kasvavista lajeista yhdeksi esiintymäksi laskettiin
sellaiset itiöemät, jotka kasvoivat lähietäisyydellä toisistaan yhtenäiseksi katsottavana "esiinty-
misryppäänä". Kultakin kohteelta havaitut lajit ja niiden runsaudet löytyvät raportin liitteistä 5 ja 6.

Kääpien lisäksi inventoinnissa huomioitiin vastaavalla tavalla noin kolmenkymmenen muun eko-
logialtaan kääpiä muistuttavan ja samalla arvokkaita elinympäristöjä indikoivan orvakka- tai ora-

kaslajin esiintyminen. Metsien yleislajeihin kuuluvien taulakäävän (*Fomes fomentarius*), kanto-käävän (*Fomitopsis pinicola*) ja kuusenkynsikäävän (*Trichaptum abietinum*) osalta kirjattiin ylös vain se, esiintyykö laji alueella vai ei.

Lahopuuston inventoinnissa keskityttiin erityisesti järeisiin ja pidemmälle lahonneisiin maapuihin sekä järeisiin kuolleisiin pystypuihin. Kääpälajistoltaan yksipuolisiksi tiedetyt ohuet rungot ja ok-san kappaleet sekä tuoreet lahoppuut tarkastettiin pintapuolisesti tai sivuutettiin.

Tarkemman inventoinnin kohteeksi valikoituneet rungot pyrittiin tutkimaan kauttaaltaan. Pienet ja keskijäreät maapuurungot käännettiin usein ympäri ns. metsurin koukun avulla. Vanhojen ja pidemmälle lahonneiden runkojen kohdalla rungon kääntäminen johtaa helposti rungon murtumiseen. Tästä syystä pitkälle lahonneet rungot, kuten myös käännettäviksi liian järeät rungot, tutkittiin kumarrellen rungon sivuilta ja tunnustelemalla rungon alapintaa käsin. Pidemmälle lahonneilta kuusimaapuilta irrotettiin rungon alapinnalta lahonnutta puuainesta, jotta olisi mahdollista havaita lajeja, jotka eivät näy sivustalta ja jotka ovat niin ohuita, ettei niitä välttämättä löydä käsin tunnustelemalla.

Elävistä puista huomiota kiinnitettiin lähinnä vanhojen mäntyjen, haapojen sekä muiden vanhojen lahovikaisten lehtipuiden lajistoon. Maalla ja elävillä puilla kasvavia kääpiä havainnoitiin selvästi lahopuiden lajistoa vähäisemmällä tarkkuudella. Inventoinnissa pyrittiin siihen, että kaikki alueilla kasvavat puulajit huomioitaisiin tasavertaisesti.

Kuva 1. Kääpäselvityksen käytäntöihin kuuluu lupaavimpien maapuurunkojen tarkempi tarkastelu. Kuva: Birthe Weijola.

Niistä käävistä ja muista käävökkäistä, joita ei pystytty tunnistamaan riittävällä varmuudella maastossa, kerättiin näytteet mikroskooppista määrittystä varten. Näytteiksi kerättyjen lajien osalta kirjattiin ylös isäntäpuun laji, läpimitta ja lahoaste sekä esiintymispaikan GPS-koordinaatit. Samoin toimittiin maastossa varmuudella tunnistettujen alueellisesti uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintymien kohdalla. Muista maastossa tunnistetuista indikaattorilajeista otettiin ylös esiintymispaikan koordinaattitiedot. Kerättyjen näytteiden (255 kpl) mikroskopoinnin suoritti tehokkaasti ja ammattitaitoisesti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Havaintotiedot valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisista, silmälläpidettävistä sekä muista indikaattorilajeista on koottu erilliseen Excel-tiedostoon, joka on toimitettu Helsingin kaupungille väliraportoinnin yhteydessä loppuvuodesta 2018. Tiedosto sisältää sijaintikoordinaattien lisäksi tiettyjen havaintojen osalta tarkempia tietoja muun muassa isäntäpuista ja seuralaislajeista. Osa kerättyistä näytteistä jää museonäytteiksi Helsingin yliopiston kasvimuseon näytekokelmiin.

Vuoden 2018 selvityskohteilta ei ollut käytössä aikaisempaa havaintoaineistoa, jota olisi voitu hyödyntää tässä raportissa tai kohteiden arvottamisessa.

Vuoden 2019 eräiltä selvityskohteilta oli käytössä aikaisempia Juha Kinnusen (Kruunuvuorenlampi), Olli Mannisen (Ilmalan metsä), Otto Miettisen (Veräjämäen itä- ja kaakkoispuoliset metsät), Keijo Savolan (Pohjois-Pasilan metsän koillisosa) sekä Pyy Vetelin (Kustaankartanon metsä) havaintoaineistoja. Raportin julkaisun aikataulu mahdollisti myös Vetelin Kustaankartanon metsää koskevien vuoden 2020 havaintojen huomioinnin. Edellä mainitut luotettaviksi arvioitavat havainnot huomioitiin kohteiden lajikuvauksissa ja arvottamisessa. Otto Miettisen ja Ilya Vinerin Veräjämäen alueen vuoden 2019 orvakaselvitysten yhteydessä tehdyt kääpiä ja muita kääpäselvityksen indikaattorilajeja koskevat lajihavainnot sekä Pyy Vetelin Kustaankartanon metsän havainnot vuosilta 2018-2020 on sisällytetty myös liitteen 2 lajitietoihin.

1.2. Käytetty nimistö

Raportissa käytetty nimistö noudattaa kääpien osalta Suomen käävät-kirjan (Niemelä 2016) nimistöä. Orvakoiden ja orakkaiden osalta nimistö pohjautuu pääosin Suomen käävökkäiden ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus -kirjassa (Kotiranta ym 2009) käytettyyn nimistöön.

Havaitut arinakäävät on maastossa määritetty kollektiivisena ryhmälajina (*Phellinus igniarius* coll.), joten lepänarinakääpää (*Phellinus alni*), mustakääpää (*Phellinus igniarius* var. *trivialis*) ja sysikääpää (*Phellinus nigricans*) ei ole erotettu selvityksessä omiksi lajeikseen. Myöskään metsien yleislajeihin kuuluvasta harmokäävästä (*Postia tephroleuca*) hyvin vaikeasti erotettavissa olevaa maitokääpää (*Postia lactea*) ei ole maastossa yritetty erottaa omaksi lajiksi.

Lajien valtakunnallinen uhanalaisuus on ilmoitettu uusimman uhanalaisten lajien mietinnön (Hyvärinen ym. 2019) mukaisesti. Alueellinen uhanalaisuus perustuu vuonna 2021 valmistuneeseen käävökkäiden uusimpaan listaukseen. Luokitusten soveltamisessa kaikkien selvitysalueiden on katsottu kuuluvan hemiboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen (lohko 1b) lukuunottamatta eteläboreaalisen vyöhykkeen lohkon 2a alle sijoitettua Norrbergetin aluetta.

Kuva 2. Vetisiä, vaaleanpunaisia itiöemiä kasvattava punahäivekääpä on vanhojen metsien kuusimaapuita suosiva kääpä, joka esiintymiseltään ilmentää havulahopuuhun liittyviä arvoja. Kuva: Birthe Weijola.

Alueiden arvottamisessa käytetään Punaisen kirjan lajien ohella ns. indikaattorilajeja, joiden lista pohjautuu osaltaan olemassa oleviin indikaattorilajilistoihin (Niemelä 2016), osin selvityksen tekijän mittavaan kokemukseen eri lajien esiintymisestä Helsingissä, pääkaupunkiseudulla sekä Uudellamaalla. Erikseen havu- ja lehtipuita suosiville indikaattorilajeille tehty lajilistat ovat raportin liitteenä (liite 3 ja 4).

Kohteiden arvottamisessa on Punaisen kirjan lajeihin liittyvien kriteerien osalta sovellettu vuoden 2019 valtakunnallisen uhanalaistarkastelun (Hyvärinen ym 2019) ja keväällä 2021 julkaistun käävökkäiden alueellisen uhanalaisuusluokituksen tuloksia. Tästä johtuen alueiden tarkastelu on tehty Punaisen kirjan lajien osalta hieman ankarammilla kriteereillä kuin vuosien 2011-2015 kohteet. Muutokset koskevat lähinnä eräitä nytemmin säilyväksi arvioituja, aikaisemmin silmälläpidettäväksi arvioituja lehtipuulajeja sekä isompaa joukkoa Etelä-Suomessa hiljalleen runsastuvia, aikaisemmin alueellisesti uhanalaisiksi arvioituja kuusen lajeja. Tehdyt luokkamuutokset vaikuttivat lähinnä eräiden kohteiden päättymiseen kääpäalueina luokkaan 3 luokan 2 sijasta.

2. Selvitysalueiden valinta, selvitysvuoden suotuisuus ja tehtyjen selvitysten kattavuus

Selvitysalueet valittiin Helsingin kaupungin ympäristötarkastaja Sanna Elijoen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella isommasta joukosta alueita, joiden lahoppuustoisuus antoi syytä olettaa alueilla olevan myös kääpä-, orakas- ja orvakalajistoon liittyviä olennaisempia luontoarvoja.

Käytännössä lähes kaikilla selvitysalueiden metsäkuvioilla käytiin maastoselvitysten yhteydessä, mutta eniten maastotyöaikaa käytettiin lahoppuustoisimmilla kuvioilla ja osa-alueilla.

Vuoden 2018 touko-elokuu oli poikkeuksellisen kuivaa, mikä loi odotukset hyvin huonosta ja vähintään vahvasti loppusyksyyn painottuvasta kääpävuodesta. Käytännössä yksivuotisia itiöemiä tuottavien kääpien itiöemätuotanto olikin muutamia viikkoja keskivertovuodesta myöhässä ja alkoi kunnolla vasta syyskuun lopussa. Toisaalta itiöemätuotanto jatkui vielä reilusti marraskuun puolelle. Kääpäsyksyä 2018 voi ainakin Viikin ja Malmin lentokenttäalueen metsissä pitää melko lailla keskivertona. Sen sijaan Norrbergetin alueella tilanne oli selvästi heikompi yksivuotisia itiöemiä tekevien lajien osalta varsinkin ennen lokakuun puoliväliä.

Vuoden 2018 erikoisuuksiin kuului se, että ainakin typäskäävän (*Albatrellus confluens*), lampankäävän (*Albatrellus ovinus*), karhunkäävän (*Phaeolus schweinitzii*) ja muiden maalla kasvavien lajien itiöemiä ei käytännössä syksyllä muodostunut tai sitten itiöemätuotanto oli hyvin vähäistä. Myös okrakäävän (*Hapalopilus rutilans*) sekä *Trametes*-suvun (vyökäävät) esiintyminen oli selvästi normaaliavuotta vähäisempää. Toisaalta useimpien *Oligoporus*- ja *Postia*-suvun kääpien itiöemätuotanto oli melko runsasta ja jatkui uusien itiöemien muodossa pitkälle marraskuulle.

Mikäli vuotta 2018 vertaa muihin 2010-luvun Helsingin kääpäselvitysvuosiin, voi arvioida, että kokonaisuutena vuosi 2018 oli selvästi heikompi kuin erinomainen kääpävuosi 2011, mutta vain hieman heikompi kuin melko hyvät vuodet 2014 ja 2015.

Kääpävuosi 2018 oli joka tapauksessa kaikilla selvitysalueilla riittävän hyvä siihen, että alueiden olennaiset kääpäkalajistoon liittyvät vahvuudet oli mahdollista asiallisesti selvittää. Myös käytössä ollut maastotyöaika riitti siihen, että kaikkien selvitysalueiden olennaiset piirteet ja merkitys kääpäkalajiston kannalta saatiin arvottamisen kannalta riittävässä määrin selvitettyä.

Vuoden 2019 touko-elokuu oli poikkeuksellisen vähäsateinen, mikä loi niin ikään odotukset hyvin huonosta, vähintäänkin vahvasti loppusyksyyn painottuvasta kääpävuodesta. Käytännössä yksivuotisia itiöemiä tuottavien kääpien itiöemätuotanto olikin muutamia viikkoja keskivertovuodesta myöhässä ja alkoi kunnolla vasta syyskuun lopussa. Toisaalta tilannetta kompensoi se, että pakaseton syksy ja siten myös kääpien itiöemätuotanto jatkui marraskuun puoliväliin asti. Kää-

päsyksyä 2019 voi havupuulajiston osalta pitää keskimääräistä vuotta hieman heikompana. Lehtilahopuuta suosivien lajien osalta yksivuotisten itiöemien määrä vaikutti olevan selvästi perusvuotta heikompi.

Vuonna 2019 toistui edellisen vuoden ilmiö eli se, että typäskäävän (*Albatrellus confluens*), lampankäävän (*Albatrellus ovinus*) ja muiden maalla kasvavien lajien itiöemiä ei käytännössä syksyllä muodostunut tai sitten itiöemätuotanto oli hyvin vähäistä. Myös okrakäävän (*Hapalopilus rutilans*) sekä *Trametes*-suvun (vyökäävät) esiintyminen oli selvästi normaalivuotta vähäisempää. Toisaalta useimpien *Oligoporus*- ja *Postia*-suvun kääpien itiöemätuotanto oli melko runsasta ja jatkui uusien itiöemien muodossa marraskuun puoliväliin asti.

Vertailussa muihin 2010-luvun Helsingin kääpäselvitysvuosiin voi todeta, että kokonaisuutena vuosi oli selvitysvuosista heikoin rinnastuen lähinnä vuoteen 2018. Kääpävuosi 2019 oli joka tapauksessa kaikilla selvitysalueilla riittävän hyvä siihen, että kohteiden olennaiset kääpälajistoon liittyvät vahvuudet oli mahdollista asiallisesti selvittää ja todeta. Myös käytössä ollut maastotyöaika riitti siihen, että kaikkien varsinaisten selvitysalueiden olennaiset piirteet ja merkitys kääpälajiston kannalta saatiin arvottamisen kannalta riittävässä määrin selvitettyä.

Selvää on kuitenkin, että jokaiselta selvityskohteelta löytyisi useampana vuotena toteutetuissa selvityksissä merkittävä määrä varsinkin luontaisesti harvalukuisia lajeja, joita ei vuosina 2018 ja 2019 eri syistä havaittu.

3. Tulokset 2018

3.1. Tattarisuon lehtometsä

Tunnus: 36/2018

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Kohteen lajistoa selvitettiin Keijo Savolan toimesta syksyllä 2018 kahtena päivänä (15.10 ja 4.11).

Yhteensä tehollisia maastotyötunteja kertyi 11. Paikoin runsaan lahoppuuston takia selvityksessä ei ollut mahdollista läpikäydä kaikkia vaateliaan lajiston kannalta lupaavia lahoppuita varsinkaan liikennekoulutusalueen pohjois- ja itäpuolisissa metsissä. Jarrutien eteläpuolisia metsiä metsäalueen "kaakkoispiikissä" tarkasteltiin vain ulkoilureitiltä käsin.

Maastoselvityksistä kertyi 40 näytettä, joiden mikroskooppisen määrittelyn suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sisältää hyvin kytkeytyneen ja pinta-alallisesti merkittävän keskittymän pääosin lehtipuuvaltaisia lehtometsiä lentokenttäalueen ja Tattarisuon teollisuusalueen välissä.

Alue rajautuu lännessä lentokenttäalueeseen, idässä Tattarisuon teollisuusalueeseen sekä nuorten liikennekoulutusalueeseen. Rajaukseen sisältyy liikennekoulutusalueen lounaispuolinen, osin melko lahopuustoinen maastoajon harjoittelurata.

Kohteen metsät ovat osaltaan luonnonmukaisella maaperällä kasvavia lehtoja, osin kyseessä ovat lentokentän rakentamisen yhteydessä kaivetulle turvemaalle kehittyneet omalaatuiset turvelehdot, joita on kuivatettu muutamilla ojilla. Osa metsistä lienee ollut jossakin vaiheessa maatalouskäytössä ja ainakin liikennekoulutusalueen lounaispuolta on osaltaan käytetty täyttömaa-alueena. Liikennekoulutusalueen itäpuolisen metsäalueen itäosasta löytyy myös lehtomaisen kannan vanhaa kuusikkoa.

Metsien valtapuusto vaihtelee iältään melko nuorista varttuneisiin, vanhapuustoisuus luonnehtii muutamia kuvioita. Monet kuvioista ovat puustorakenteeltaan vahvasti eri-ikäisrakenteisia ja hyvin monipuulajisia. Alueella on hyvin tavallista, että samalla kuviolla kasvaa 6-8 puulajia.

Valtapuuna useimmilla kuvioilla on hieskoivu, jonka joukossa kasvaa vaihtelevia määriä haapaa, pihlajaa, rauduskoivua, raitaa, harmaaleppää sekä tuomea. Osalla kuvioista kasvaa sekapuuna myös mäntyjä ja kuusia sekä pensaikkoisemmilla kuvioilla pajuja.

Kuva 3. Liikennekoulutusalueen luoteispuolella on Helsingin oloissa harvinainen haapalahoppuukeskittymä, josta hyötyy muun muassa alueellisesti uhanalainen korpiludekääpä. Kuva: Keijo Savola.

Liikennekoulutusalueen koillis- ja luoteispuolelta löytyy myös haapavaltaisia metsikkökuvioita ja lentokenttäalueen reunamilta metsikkörakenteina harvinaisia pihlajavaltaisia metsiköitä. Liikennekoulutusalueen länsireunassa on myös harmaaleppävaltaisia lehtometsiä. Jäähdyntien ja liikennekoulutusalueen välissä sekä liikennekoulutusalueen pohjoispuolella on myös muutama metsikkökuvio vanhempaa kuusivaltaista metsää. Lentokenttäalueen ja pääulkoilureitin välistä löytyy myös yksi pienialainen mäntyvaltainen metsikkö.

Kohteen metsät ovat olleet pidempään intensiivisemmän metsänhoidon ulkopuolella lukuun ottamatta muutamia vuosia sitten harvennettua varttunutta koivikkoa liikennekoulutusalueen luoteispuolella, ulkoilureitin ja lentokenttäalueen välissä. Reittien varsilta ja paikoin myös tonttien laidoilta on kaadettu ajoittain puita jättäen osa rungoista maastoon maalahopuuna.

Alueen metsistä noin puolessa lahoaa tällä hetkellä merkittävästi (yli 10 kuutiometriä/ha) erilaista lahopuuta. Näiden joukosta löytyy jonkin verran myös selvästi runsaslahopuustoisempia kuvioita. Lopuissa metsissä lahopuuta on tällä hetkellä vielä niukasti tai korkeintaan kohtalaisesti. Osa nuorista, rakenteeltaan tiheistä haapa- ja pihlajavaltaisista metsistä on tällä hetkellä siinä tilassa, että ohutläpimittaisen lahopuun muodostuminen on hyvin käynnissä.

Erityisen edustavia ovat lahopuun määrän ja laadun suhteen liikennekoulutusalueen luoteis- ja pohjoispuoliset metsät eteläpohjoissuuntaisen pääulkoilureitin itäpuolella, osa liikennekoulutusalueen itä- ja kaakkoispuolen metsistä sekä osa pääulkoilureitin etelälounaispuolen metsistä Jäähdyntien ja Jarrutien risteyksestä lounaaseen. Alueen tällä hetkellä runsaslahopuustoinen metsikkö on vanha lehtomaisen kuusikon kuvio liikennekoulutusalueen ja Jäähdyntien välissä. Kyseiseen metsään on muodostunut luontaisesti sekä itäpuolisen rakentamisen seurauksena hyvin runsaasti kuusilahopuuta.

Pääosalla alueesta runsain ja lahoasteiltaan parhaalla jatkumolla esiintyvä lahopuu on koivua. Lisäksi useilta metsikkökuvioilta löytyy merkittävästi Helsingissä harvinaista ja vaateliaan lajiston kannalta erityisen tärkeää haapalahopuuta. Tärkeimmät haapalahopuukeskittymät löytyvät välittömästi liikennekoulutusalueen koillis- ja luoteispuolelta, mutta haapalahopuuta löytyy vähäisemmässä määrin myös monilta muilta kuvioilta. Lisäksi metsissä lahoaa vaihtelevia määriä harmaaleppä-, raita-, pihlaja- ja tuomilahopuuta. Muutamilla pensaikkoisemmilla kuvioilla on myös hieman pajulahopuuta. Mäntylahopuuta kohteella on vain yksittäisinä puina.

Lajitiedot

Kartoituksessa alueelta havaittiin 51 kääpälajia, mikä on inventointitunteihin ja alueen pintaalaan suhteutettuna melko keskimääräinen lajilukumäärä Helsingin kääpäselvityksissä. Lajimäärän maltillisuus johtuu osaltaan siitä, että kohteen metsätyyppivalikoimasta puuttuvat lähes kokonaan mäntyvaltaiset metsät ja merkittävästi kuusta ja kuusilahopuuta sisältäviä metsiäkin on melko vähän. Tästä johtuen havaitusta lajijoukosta puuttuvat monet Helsingissä melko yleiset kuusen ja männyn lajit.

Selvityksessä havaituissa lajeissa oli 27 arvokkaita elinympäristöjä indikoivaa lajia (näistä 20 kääpiä). Havaituissa indikaattorilajeissa painottuvat voimakkaasti haapaa, koivua sekä monia lehtipuulajeja suosivat lajit.

Alueelta havaittiin selvityksessä neljää Punaisen kirjan lajia. Näistä korpiludekääpä ja viherkarhikka on luokiteltu hemiboreaalaisella vyöhykkeellä alueellisesti uhanalaisiksi ja kittikääpä sekä rustikka koko maassa silmälläpidettäväksi. Kittikäävästä tehtiin kuusi havaintoa, muut lajit havaittiin kerran.

Muista alueen lajeista Helsingissä huomionarvoisimpia ovat lehtoludekääpä, pikireunakääpä, pilliharsukka, pohjanrypykkä, poimuhaprakääpä, punakerikääpä, silokääpä sekä turkkiorakas.

Selvityksen perusteella Tattarisuon lehtometsäalueella on Helsingin oloissa huomattavaa merkitystä lehtilahopuusta riippuvaisten kääpä-, orakas- ja orvakkalajien suojelun kannalta. Erityisen arvokas alue on koivu- ja haapalahopuuta suosivan lajiston kannalta. Lisäksi alueella esiintyy monipuolisesti raitaa ja harmaaleppää suosivaa lajistoa. Liikennekoulutuskeskuksen ja Jäähdytintien välisen metsäalueen kuusilahopuuta sisältävillä metsillä on hieman merkitystä myös vaatelias kuusilajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpäalue)

Kohde täyttää yhden vuoden osin melko pinnallisen selvityksen perusteella kaksi viidestä arvoluokkaa I:n kääpäalueen kriteeristä. Alueelta on havaittu 27 Helsingin oloissa arvokkaita havu- tai lehtimetsiä indikoivaa lajia (raja-arvo 25 lajia) sekä 26 indikaattoriarvoa omaavaa lehtimetsälajia (raja-arvo 20 lajia).

Kohde kuuluu nykytietämyksen perusteella Helsingin kääväkälajistoltaan arvokkaimpiin lehtipuuvaltaisiin metsäalueisiin. Kohteen lehtipuulajisto on yhden vuoden selvityksen perusteella selvästi edustavampaa kuin esimerkiksi Kuninkaansaari-Vallisaaren, Pornaistenniemen suojelualueen tai Talin lehtojen lajisto.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteelta havaittu vaatelias lajisto ei edellytä luonnonhoidollisia erityistoimia, joskin kaikki lahopuuta lisäävät toimet ovat suositeltavia.

Luontoarvojen merkittävyyden takia kohteen edustavimpien osien suojelua tulisi harkita. Vähintäänkin tulee säilyttää metsät rakentamisen ja voimakkaamman metsänhoidon ulkopuolella. Lahopuuarvojen kehittämisen vuoksi on perusteltua välttää myös alueen nuorempipuustoisten metsien harvennuksia.

Ulkoilureittien varresta ja tonttien laidasta kaadettavien lahovikaisten puiden jättäminen maalahopuiksi on kohteen merkittävien lajistoarvojen takia erittäin suositeltavaa joko kaatoalueella tai lähimetsiin siirrettynä. Reitinvarsien pienpuuston hoidosta ei ole lahottajalajistolle haittaa.

Jarrutien ja Jäähdytintien risteyksestä noin 100 m lounaaseen sijaitsevat, ulkoilureitin länsipuolisten järeiden kuusien juurella lojuvat ruosteiset piikkilankakerät on syytä kerätä pois maastosta. Vastaavasti liikennekoulutusalueen ja Jäähdytintien välisen vanhan kuusikon metsäkaatopaikka kannattaisi siivota.

3.2. Hyttitien itäpuolinen lehto

Tunnus: 37/2018

Maastotyöt ja selvitysten kattavuus

Kohteen kääpälajistoa selvitetiin syksyllä 2018 Keijo Savolan toimesta 15.10 ja 4.11 yhteensä kolmen tunnin ajan. Alueelta kerättiin 14 näytettä, joiden mikroskooppisen määrityksen suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Selvityksessä pystyttiin läpikäymään koko alue siten, että pääosa kääpälajiston kannalta lupaa-vista lahopuista oli mahdollista inventoida. Selvitys antaa melko hyvän kokonaiskuvan alueen merkityksestä eri puulajien lajiston kannalta. On kuitenkin selvää, että useampana vuonna tehdyt selvitykset lisääisivät merkittävästi havaittujen lajien, mukaan lukien vaateliaat lajit, lukumäärää.

Kuvaus

Kohde on kasvillisuudeltaan lähinnä rehevälle ojitetulle korpipohjalle kehittynyttä turvelehtoa. Pohjoisosa ulkoilureitin ja kentän välissä, kartalla näkyvän ojan ympärillä, on ilmeisen lähdevai-kutuksen takia osittain hyvin kosteapohjaista. Ojasta länteen päin siirryttäessä on vaihtelevaa biotoppimosaiikkia, joka sisältää kosteapohjaista lehtosekametsää, pienen niittyalueen, vanhan metsittyneen pihapiirin sekä luoteispäässä pienen mäen, jolla kasvaa matalaa pensaikkoa.

Metsäalueen etelä- ja keskiosassa vallitsevat monilajiset varttuneet lehtisekametsät. Valtapuuna on yleensä hieskoivu, jonka joukossa kasvaa vaihtelevia määriä haapaa, rauduskoivua, raitaa, pajua, harmaaleppää, tuomea ja pihlajaa.

Alueen luoteisosassa metsikkörakenteet vaihtelevat varttuneesta lehtisekametsästä omenapuita, puutarhapensaita ja lehtisekapuustoa kasvavaan kulttuurilehtoon.

Metsäalueen etelä- ja keskiosa on kehittynyt pitkään ilman varsinaisia metsänhoitotoimia. Tattariharjuntien varresta sekä kohteen koillisreunasta on kaadettu yksittäisiä lahovikaisia puita, lisäksi teollisuusalueen reunasta kohteen länsiosasta on kaadettu rakennusten kannalta ongelmallisia puita (osa jätetty maastoon). Osaa alueen luoteisosasta on myös kevyesti harvennettu.

Kuva 4. Hyttitien lehdossa lahoaa monipuolisesti ja paikoin jopa runsaasti ohutta ja keskijäreää lehtilahopuuta. Kuva: Keijo Savola.

Valtaosalla alueesta lahoaa merkittävästi (yleensä määrä noin 10 kuutiometriä/ha) koivu- ja raitalahopuuta, paikoin on myös harmaaleppälahopuuta. Alueen pohjoisosan ojan ympäristössä, ulkoilureitin ja kentän välissä, lahoaa merkittävästi myös pajulahopuuta sekä pienialaisena keskittymänä haapalahopuita. Alueen luoteisosassa on jonkin verran koivu- ja raitalahopuuta.

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin 36 kääpälajia, mikä on lyhyeen inventointiaikaan ja alueen pinta-alaan suhteutettuna kohtalainen lajimäärä. Havaittu lajisto oli muutamaa lehto- ja havupuita tasavertaisesti hyödyntävää generalistilajia lukuun ottamatta lehtipuiden lajistoa.

Havaituissa lajeissa on 14 arvokkaita elinympäristöjä indikoivaa lajia (näistä kääpiä 13). Indikaattorilajit painottuvat monia lehtipuita suosiviin sekä koivua ja raitaa suosiviin lajeihin.

Harvinaisin kohteen lajeista on pätäkyltä, järeältä raitamaapuulta havaittu mailakääpä. Tästä useimmiten näyttäviä ja laajoja itiöemiä kasvattavasta lajista on koko maasta kymmenkunta havaintoa, näistä seitsemän on Helsingin runsaslahopuustoisista lehto- ja kangasmetsistä. Lajista ei liene lainkaan vahvistettuja havaintoja Etelärannikon suojelualueilta, mikä korostaa sen huomiointitarvetta.

Muista kohteelta havaituista lajeista Helsingissä harvalukuisimpia ovat käävänhytykkä, lapakääpä, lehtokääpä, maitokääpä, pilliharsukka sekä poimulakkikääpä.

Selvityksen perusteella Hyttitien itäpuolisella lehtoalueella on Helsingin oloissa selvää merkitystä lehtilahopuusta riippuvaiselle vaateliaalle lajistolle. Alue toimii myös hyvänä tukialueena lento-kenttäalueen ja Tattarisuon teollisuusalueen välisen lehtometsäalueen rikkaalle ja monipuoliselle lehtipuulajistolle.

Arvoluokka

Arvoluokka III (Kohtalaisen arvokas kääpäalue)

Kohde täyttää arvoluokka III kääpäalueen kriteerit indikaattorilajien kokonaismäärän sekä muuten tavaomaista kaupunkimetsää rikkaamman lajiston takia. Lisäarvoa alue saa koko Suomen mitassa hyvin harvinaisen mailakäävän esiintymästä.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteelta havaittu vaateliass lajisto ei edellytä luonnonhoidollisia toimia. Metsäalueen säilyttäminen rakentamisen ulkopuolella on arvojen säilymisen kannalta keskeistä. Alueen nykyinen hoitokäytäntö eli ulkoilureittien, teollisuusalueen tai Tattariharjuntien reunavyöhykkeen kannalta ongelmalliseksi arvioitujen puiden kaataminen ja jättäminen maalahopuiksi on luontoarvojen kannalta perusteltu käytäntö jatkossakin.

3.3. Norrberget

Tunnus: 38/2018

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Keijo Savola selvitti kohteen kääpälajistoa syksyllä 2018 yhteensä 21 tunnin ajan (29.9, 21.10 ja 7.11). Noin 1,5 tuntia selvitysajasta vietettiin reuna-alueilla, jotka rajattiin pois arvokkaan kääpäalueen lopullisesta rajauksesta havaitun lajiston tavanomaisuuden ja metsien niukkalahopuustoisuuden perusteella.

Pääosa kohteen järeämmistä ja pidemmälle lahonneista maalahopuista oli mahdollista selvityksen yhteydessä läpikäydä kohtuullisella tarkkuudella. Länsiosan runsaslahopuustoinen noronvarsi, siitä pohjoisluoteeseen sijaitsevat osin lahopuustoiset tontinreunametsät, Storträsketistä laskevan puron lähimetsät sekä Norrbergetin kalliomäen koillispuolinen, runsaasti lehtilahopuuta sisältävä kulttuurilehto jäivät osittain pinnallisemman läpikäynnin varaan. Todennäköisesti etenkin näiltä osa-alueilta on mahdollista löytää sellaista lajistoa, jota ei syksyllä 2018 havaittu.

Maastoselvityksen yhteydessä kerättiin 65 näytettä, joiden mikroskooppisen määrittelyn suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta

Kuvaus

Kohde on luontotyyppien ja metsien luonnontilan osalta heterogeeninen eli se sisältää topografialtaan hyvin pienipiirteisen metsäalueen, jonka sisällä vaihtelevat isommat ja pienemmät kituja joutomaan kallioalueet, pääosin kuivahkoa ja tuoretta kangasta olevat kangasmaat sekä etelä- ja lounaisosaan sekä muutamiin isompiin eteläpohjoissuuntaisiin notkelmiin painottuvat lehtomaiset kankaat. Lehtoja löytyy pienialaisesti lähinnä länsiosan peltoihin rajautuvista reunaosista sekä melko isona kuviona Norrbergetin kalliomäen koillispuolelta. Aluerajauksessa on mukana

myös useita luonnontilaisia korpi- ja rämesoita, Storträsketin noromainen laskupuro sekä länsiosan pieni, kartallakin näkyvä noro.

Kohde sisältää runsaasti vaihtelua myös luonnontilan osalta eli osa biotoopeista on hyvin luonnontilaisia, osa on melko hyvin toipunut tai toipumassa vuosikymmenten takaisista harvennushakkuista ja osa on vanhoille avohakkuualoille istutusten kautta kehittyneitä varttuvia kasvatusmänniköitä. Alueella on myös jonkin verran puustoltaan melko monipuolisia, joskin edelleen melko niukkalahopuustoisia varttuvia kuusi-, koivu- ja mäntymetsiä, jotka ovat mahdollisesti kehittyneet siemenpuuhakkuista. Muuta kohteen ihmisvaikutusta edustavat länsiosan linkkitorni, sille vievä tie, useat ulkoilureitteinä toimivat vanhat ajourat sekä metsäpolut.

Kallioalueiden puusto on pääosin luonnontilaista tai vähintään luonnontilaisen kaltaista sisältäen merkittävän määrän kilpikaarnamäntyjä. Kallioalueilla lahoaa myös vaihtelevasti (niukasta melko runsaaseen) eri-ikäistä mäntylahopuuta sekä hieman koivulahopuuta. Eräiden kallioalueiden laitamilla on myös mainittavasti kuusilahopuita.

Kuusilahopuustoltaan edustavimmat kangasmetsät löytyvät Storträsketistä laskevan puron lähi-alueelta, kohteen läntisimmän kalliomaen rinteiltä, länsiosassa sijaitsevan linkkitornin itäpuolisesta notkosta, notkon kaakkoispuolelta sekä länsiluoteisosan talotonttien reunametsistä.

Edellä mainitun notkon eteläosassa, kartalla merkityn pikkupuron varrella on myös runsaasti harmaaleppä-, pihlaja- ja tuomilahopuuta sisältävää lehtoa.

Kuva 5. Vanhat mäntylahopuut ovat keskeinen lajistoarvoa luova tekijä Norrbergetin kallioalueen metsissä. Kuva: Keijo Savola.

Norrbergetin kallioalueen koillispuolella (muutamia satoja metrejä lounaaseen Storträsketistä) on melko laaja entiselle maatalousmaalle kehittynyt raita- ja sekapuustoinen kulttuurilehto, jonka alueella lahoaa huomattavan runsaasti raitalahopuuta.

Kohteen korpi- ja rämesoilla on yleensä melko vähän lahopuuta, lähinnä korvissa lahoaa jonkin verran ohuempaa koivua, kuusta ja mäntyä. Poikkeuksen muodostaa linkkimaastosta hieman itään sijaitseva, kohteen länsiosan korpinen eteläpohjoissuuntainen notkelma. Tässä aikanaan suojuspuuhakatussa korpinotkossa ja sen lähirinteillä lahoaa runsaasti järeitä, eri-ikäisiä kuusilahopuita. Alueen kuusilahopuujatkumo on myös havaitun lajiston osalta Sipoonkorven mitassa erinomainen.

Yhtenäisen aluerajauksen aikaansaamiseksi rajaukseen on sisällytetty melko paljon nuoria ja varttuneita kasvatusmänniköitä sekä muita vastaavan ikäisiä metsiä, jotka ovat vielä niukkalahopuustoisia ja siten kääpälajistoltaan köyhiä. Merkittävässä osassa näistä metsistä lahopuuston muodostuminen on puiden välisen kilpailun aiheuttaman itseharvenemisen takia kiihtymässä lähivuosina.

Lajitiedot

Alueelta havaittiin yhteensä 71 kääpälajia sekä kolmea muuta indikaattoriarvoa omaavaa kääväkäslajia. Havaittu kääpälajien kokonaismäärä on alueen pinta-alan ja inventointiaikaan suhteutettuna kohtalaisen, joskan ei poikkeuksellisen korkea.

Kohteelta havaituissa lajeissa on 39 indikaattoriarvoa omaavaa lajia (näistä 36 kääpiä). Määrä on Helsingin oloissa korkea yhden vuoden selvityksessä havaituksi. Alueen indikaattorilajeissa painottuvat molempia päähavupuita suosivat lajit, monia lehtipuita hyödyntävät lajit sekä tasapuolisesti lehti- ja havulahopuita hyödyntävät lajit. Lisäksi lajeissa on useita lähinnä mäntylahopuilta sekä vanhoilta männyiltä tavattavia lajeja, muutamia kuuseen sitoutuneita lajeja sekä yksittäiset koivuun, haapaan ja raitaan sitoutuneet lajit.

Alueelta tehtiin havaintoja kahdesta alueellisesti uhanalaisesta (kuuorvakka ja ja sitruunakääpä) sekä neljästä valtakunnallisesti silmälläpidettävästä (korkkikerroskääpä, laikkukääpä, rustikka ja salokääpä) lajista.

Punaisen kirjan lajeista harvinaisin on salokääpä, joka kasvatti isokokoista itiöemäänsä länsiosan korpinotkossa lahoavalla järeällä kuusimaapuulla. Yleensä se suosii paahteisilla paikoilla lahoavia mäntymaapuita tai palanutta puuta. Tästä Etelä-Suomesta katoamisvaarassa olevasta, näyttävästä ja helposti havaittavasta lajista on Uudeltamaalta 2000-luvulta viitisentoista havaintoa, Helsingistä lajista on neljä muuta havaintoa.

Storträsketin kaakkoispuolisesta kalliomänniköstä keskijäreiltä mäntymaapuulta kerätty kuuorvakka on ilmeisesti vasta toinen Helsingin havainto kautta aikain. Tästä vanhojen luonnonsuojellisesti arvokkaiden mäntymetsien indikaattorilajista ei ole aikaisempia havaintoja myöskään Sipoonkorven metsämantereelta.

Merkittäviä ovat myös länsiosan runsaasti laadukasta kuusimaapuuta sisältävän korpinotkon läheltä havaitut kaksi sitruunakääpäesiintymää. Lajista on melko hyvin kääpäselvitetyin Sipoonkorven metsämantereen alueelta ilmeisesti vain yksi aikaisempi havainto. Helsingistä lajista on 2000-luvulta noin 20 havaintoa.

Valtakunnallisesti harvalukuisia ovat myös kahdesti alueen mäntymaapuilta havaitut laikkukäävät. Tästä hyvin eteläpainotteisesta lajista lienee tällä hetkellä Suomesta noin 40 havaintoa, joista hieman yli puolet on Helsingistä.

Harvinaisin Norrbergetin alueelta havaituista lajeista on kääpäalueen kaakkoisosasta havaittu rusakonkääpä. Laji kasvoi keskijäreällä mäntymaapuulla luonnontilaisen kaltaisessa kalliomännikössä. Lajista ei ole aikaisempia havaintoja sen enempää Helsingistä, Sipoonkorven metsämantereelta kuin Metsähallituksen Uudenmaan suojelualueilla 2000-luvulla tekemistä kääpäselvityksistä. Uudeltamaalta lajista on ilmeisesti edellinen varma havainto Nurmijärveltä 1980-luvun lopulta. Laji on koko Suomessa harvinainen, joskin näkemykset lajin ekologisesta vaateliaisuudesta vaihtelevat.

Muista alueelta havaituista lajeista maininnan arvoisia ovat keltiäiskääpä, kohvakääpä, kuromakääpä, lapakääpä, maitokääpä, pilliharsukka, poimulakkikääpä, punakerikääpä, riukukääpä, rosokääpä ja torvikääpä. Selvityksessä havaituista lajeista punakeri- ja rusakonkäävästä sekä kuuorvakasta ei liene aikaisempia havaintoja Sipoonkorven metsämantereelta.

Selvityksen perusteella Norrbergetin alueella on huomattavaa merkitystä mäntylahopuuta sekä molempia päähavupuita suosivan kääpä- ja orvakkalajiston kannalta. Lisäksi alueella elää melko monipuolinen koivulahopuuta suosiva lajisto. Lisäksi kohteen kuusivaltaisilla osilla on kohtalaista suojeluarvoa kuusen lajiston kannalta. Norrbergetin kalliomäen koillispuolinen kulttuurilehto on ilmeisen merkittävä raitalahopuuta suosivan ja hyödyntävän lajiston kannalta.

Kuva 6. Norrbergetin kuusilahopuustoltaan edustavimmat metsät löytyvät kääpäalueen länsiosan kalliomäkien rinteiltä ja notkoista. Kuva: Keijo Savola.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpäalue)

Norrberget täyttää jo yhden vuoden selvityksen perusteella kolme viidestä arvoluokka I:n kääpäalueen kriteeristä. Alueelta on havaittu kuusi alueellisesti uhanalaiseksi tai silmälläpidettäväksi arvioitua lajia (raja-arvona kuusi lajia), 39 Helsingin oloissa arvokkaita havu- tai lehtimetsiä indikoivaa lajia (raja-arvo 25 lajia) sekä 27 indikaattoriarvoa omaavaa havupuulajia (raja-arvo 20 lajia). Myös arvokkaiden lehtipuulajien raja-arvo ylittyy juuri ja juuri. Lajistonsuojelullista lisäarvoa alue saa myös Uudenmaan ilmeisesti ainoasta tunnetusta tämän vuosituhannen rusakonkääpäsiintymästä.

Kohteen merkitystä lisää sen liittyminen pohjoisessa kääpälajistoltaan valtakunnallisesti merkittävään Sipoonkorven kansallispuistoon sekä idässä edustavaan arvoluokka II kääpäalueeseen (Landbon länsipuolinen metsä).

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Merkittävien luontoarvojen takia kohteen säilyttäminen rakentamisen ja metsänhoidon ulkopuolella on perusteltua. Ulkoilureittien, teiden ja eteläpuolisen sähkölinjan reunasta mahdollisesti kaadettavat järeämmät puut on syytä jättää maalahopuiksi. Kohteen edustavimpien osien lakisääteinen suojelu, esimerkiksi liittäminen Sipoonkorven kansallispuistoon, on suositeltavaa.

Jossakin määrin pinnalliseksi jääneen selvityksen täydentämistä toisena vuotena voi suositella, joskin alueen keskeiset arvot ovat ilmeiset jo yhden vuoden selvityksen perusteella.

3.4. Viikki: Siilitien metsä

Tunnus: 39/2018

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Metsäalueen kääpälajistoa selvitettiin syksyllä 2018 (21.9, 27.9 ja 26.10) Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta yhteensä 25 maastotyötunnin ajan. Selvityksen yhteydessä pystytettiin läpikäymään melko kattavasti pääosa kohteen metsistä. Hieman muuta aluetta pintapuolisemman selvityksen varaan jäi noin 50 m leveä kaistale kohteen peltoihin rajoittuvaa länsireunaa.

Maastoselvityksistä kertyi 38 näytettä, joiden mikroskooppisen määrityksen suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sisältää yhtenäisen, luontotyypeiltään hyvin vaihtelevan metsäkokonaisuuden, joka rajoittuu luoteessa peltoihin, lännessä pellon reunaa kulkevaan ulkoilureittiin, etelässä isoon sähkölinjaan, idässä asutukseen (Sopulitien ja Siilitien varret) ja pohjoisessa Viikintien eteläpuoliseen kävelytiehen.

Alue sisältää monipuolisia keski- ja runsasravinteisia lehtoja, lehtomaisia, tuoreita ja kuivahkoja kankaita sekä useita erillisiä puustoisia kalliomäkiä. Rehevimmät metsät painottuvat länsi- ja lounaisreunaan. Kaakkoisosassa on myös maatalousmaalle kehittyntä, puustoltaan monipuolista kulttuurilehtoa.

Kohteen metsien luonnontila vaihtelee luonnontilaisen kaltaisesta muutaman vuoden takaisin siemenpuuhakkuualoihin. Varsinkin ulkoilureittien varsien lähimetsillä on takanaan pidempi poimintahakkuuhistoria ja osaa metsistä on myös joskus harvennettu. Pääosaa metsistä voidaan kuitenkin puuston nykytilan ja rakenteen perusteella pitää vähintään luonnonmukaisina.

Pääosa kohteesta on puustoltaan vanhaa tai vähintään varttunutta, lisäksi joukossa on jokunen taimikko- tai siemenpuuhakkuukuvio. Vanhemmista metsistä osa on kuusivaltaisia, osa kuusen, koivun ja männyn muodostamia sekametsiä. Metsissä lahoaa vaihtelevia määriä kuuseen ja koivuun painottuvaa lahoppuuta. Paikoin kangasmetsissä lahoaa myös mäntylahoppuuta sekä yksittäisiä haapalahoppuita. Runslahoppuustoisia ydinalueita on useita eri puolilla aluetta. Laadultaan ja lajistoltaan merkittävimmät kuusilahoppuukeskittymät löytyvät kohteen pohjoisluoteisosan rinteestä sekä Sopulitien päästä 50-150 m pohjoiseen sijaitsevista metsistä.

Alueen lehdot vaihtelevat lehtipuuvaltaisista kuusivaltaisista ja niissä kasvaa myös kangasmailla harvalukuisempia lehtipuita eli pihlajaa, haapaa ja raitaa, muutamilla kuviolla myös harmaaleppää ja tuomea. Lehtojen lahoppumäärä vaihtelee puuston iästä ja luonnontilan asteesta johtuen niukasta runsaaseen. Melko iso, runsaasti koivu-, kuusi-, mänty- ja pihlajalahoppuuta sisältävä metsä löytyy lounaisosan rinteestä ja sen aluslehdosta.

Kohteen kallioalueilla on vaihtelevia määriä mänty- ja koivulahoppuuta. Erityisen lahoppuustoisia ovat Sopulitien pään etelä- ja koillispuoliset kallioalueet. Osa kallioista on niukalahoppuustoisia.

Kuva 7. Siilitien metsästä löytyy aidosti runsalahoppuustoisia metsikkökuvioita. Kuva: Birthe Weijola.

Yhtenäisyyden takia rajaukseen sisältyy joitakin pienialaisia taimikkoja ja siemenpuuhakkuita sekä jonkin verran niukkalahopuustoisia varttuneita ja vanhoja metsiä. Vastaavasti eteläpuolelta on rajattu ulos niukkalahopuustoisempia nuoria ja varttuvia metsiä sisältävä vyöhyke. Lisäksi kaakossa on jätetty pois pieni kaistale hoidetumpaa metsää ulkoilureitin ja asutuksen välistä.

Lajitiedot

Selvitysalueelta havaittiin 76 kääpäälajia, mikä on selvitystunteihin suhteutettuna paljon ja kertoo osaltaan alueen metsien ja lahopuuston monipuolisuudesta.

Havaituissa lajeissa on 38 indikaattorilajia (näistä 32 kääpiä), mikä on Helsingin oloissa yhden vuoden selvityksessä paljon. Lajeissa on etenkin havu- ja lehtipuita tasaveroisesti hyödyntäviä, molempia päähavupuita hyödyntäviä sekä monia lehtipuita suosivia lajeja. Lisäksi löytyy merkitävä määrä mäntyä ja kuusta suosivia sekä yksittäisiä haapaa, raitaa ja koivua vahvasti suosivia lajeja. Useilla lajeilla on melko paljon esiintymiä, mikä lisää havaintojen arvoa.

Punaisen kirjan lajeihin kuuluvat vaarantunut harjaskääpä (yksi es.), alueellisesti uhanalainen peikonnahka (yksi es.) sekä valtakunnallisesti silmälläpidettävät helttä-aidaskääpä (yksi es.), laikkukääpä (yksi es.) ja rusokantokääpä (kaksi es.). Harjaskääpähavainto on yksi kuudesta Helsingissä kautta aikain havaitusta ja myös helttä-aidaskääpä, laikkukääpä ja peikonnahka ovat edelleen Helsingissä melko harvinaisia.

Muita Helsingissä huomionarvoisia lajeja ovat käävistä helohäivekääpä, istukkakääpä, kruunukurokka, kuromakääpä, lapakääpä ja poimulakkikääpä sekä muista kääväkkäistä iso-orakarakka ja kultarypykkä. Myös ruostekäävän runsautta (27 es.) on syytä pitää merkittävänä.

Kuva 8. Siilitien metsästä löytyy myös useita lahopuustoltaan ja kääpälajistoltaan edustavia kalliometsäalueita. Kuva: Keijo Savola.

Selvityksen perusteella metsäalueella on tällä hetkellä Helsingin oloissa huomattavaa merkitystä varsinkin kuusta suosivan vaateliaan kääväkäsajiston kannalta. Kohtalaista merkitystä alueella on myös koivua, mäntyä ja useita lehtipuita suosivan lajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpääalue)

Alue täyttää yhden vuoden selvityksen perusteella arvoluokan I kääpääalueen kriteerit kolmen alakriteerin perusteella. Alueelta on havaintoja 38 indikaattorilajista (raja-arvo 25 lajia). Lisäksi alueelta on havaintoja 25 havulahopuustoon liittyviä arvoja indikoivasta lajista (raja-arvo 20 lajia). Kriteerit täyttyvät, nippa nappa, myös havaittujen lehtilahopuuarvoja indikoivien lajien osalta (20 lajia, raja-arvo sama).

Lisäarvoa tuo monen indikaattorilajin kohtalainen runsaus, viisi Punaisen kirjan lajia sekä useat muut Helsingissä harvalukuiset lajit.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteen arvokas ja monipuolinen kääpälajisto on syytä huomioida luonnonhoidossa jättämällä mahdollisimman suuri osa alueesta kehittymään ilman erityisiä hoitotoimia. Ulkoilureittien, pellon ja tonttien reunamilta on jatkossakin mahdollista kaataa ilmeisiä ongelmapuita ilman erityisiä haittoja lahottajalajistolle, mikäli kaadetut rungot jätetään maastoon maalahopuuna.

Alueella yhden ulkoilureitin varteen tuodun haapatukin varassa sinnittelevä harjaskääpäesiintymä ei ilman aktiivista hoitoa säilyne alueen lajistossa. Nykyisen kasvupaikan läheisyyteen olisi kin hyvä tuoda nopeasti lisää haapalahopuuta. Puut, jotka voivat olla myös muutaman metrin pätkiä, kannatta sijoittaa mahdollisimman paahteisille paikoille, joita laji tuntuu suosivan.

3.5. Mäyrämetsän luonnonsuojelualuevaraus

Tunnus: 40/2018

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Mäyrämetsän kääpälajistoa selvitettiin 21.9.2018 Keijo Savolan toimesta kolmen maastotyötunnin ajan. Selvityksen yhteydessä pystyttiin läpikäymään pääosa luonnonsuojeluohjelmaan rajatun aluekokonaisuuden vaateliaamman kääpälajiston kannalta potentiaalisista lahopuista.

Kerättyjen kolmen näytteen mikroskopoinnin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sisältää Mäyrämetsän mäen etelä- ja keskiosan, joka on 4,67 ha laajuisena sisällytetty Helsingin luonnonsuojeluohjelmaan 2015-2024. Länsi-, etelä- ja itäpuolelta alue rajautuu Viikin peltoihin, lounaassa, pohjoisessa ja koillisessa voimakkaammin hoidettuihin metsiin.

Mäyrämetsän etelä- ja keskiosa on pitkään ollut varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella. Merkittävintä ihmisvaikutusta edustavat sen poikki kiemurteleva ulkoilureitti, länsilaidan ulkoilureitti sekä metsäpolut. Ulkoilureittien varrelta on kaadettu ajoittain yksittäisiä puita.

Mäyrämetsän eteläpuoliskoa hallitseva loivapiirteinen mäki on lakiosaltaan kuivahkoa ja tuoretta kangasta. Mäen rinteillä vallitsevat lehtomaiset kankaat, jotka lähempänä peltoa vaihtuvat ka-
peiksi lehtoreunoiksi. Vanhapuustaisen mäen puusto on kokenut 2000-luvulla kuivuustuhoja, minkä seurauksena alueella lahoaa tällä hetkellä maassa ja pystyssä runsaasti tuoreenpuoleista järeää kuusilahopuuta sekä hieman myös mäntylahopuuta. Maalahopuun joukossa on myös yksittäin vanhempia, jo sammalpeitteisiä lahopuita. Runsaslahopuustoinen metsäalue jatkuu ka-
peana kaistaleena myös mäen pohjoisluoteispuolelle.

Kuva 9. Mäyrämetsän eteläosan mäeltä löytyy mukavasti kuusi- ja mäntylahopuuta. Kuva: Keijo Savola.

Kohteen keski- ja pohjoisosassa vallitsevat lehtomaiset kankaat, jonkin verran löytyy myös keskiravinteisia tuoreita lehtoja. Metsät vaihtelevat koivua, kuusta ja mäntyä kasvavista varttuneista sekametsistä vanhojen suojuspuumäntyjen ja -koivujen alle luontaisesti kehittyneisiin lehtipuuvaltaisiiin nuoriin sekametsiin. Paikoin ylispuina kasvaa vanhoja ja järeitä mäntyjä, joista osa on kilpikaarnaisia. Suojeluohjelmakohteen keski- ja pohjoisosan metsät ovat rakenteeltaan luonnon-tilaisen kaltaisia ja hyvään suuntaan kehittyviä, mutta lahopuuta niissä on vielä melko vähän. Lähinnä lahopuusto muodostuu ohutlöpimittaisista lehtilahopuista sekä yksittäisistä mänty- ja kuusilahopuista.

Lajitiedot

Selvitysalueelta havaittiin 33 kääpäälajia, mikä on vähäiseen selvitysaikaan ja kohteen pinta-alaankin suhteutettuna melko maltillinen määrä.

Mäyrämetsästä havaittiin 11 indikaattorilajia (näistä yhdeksän kääpiä). Havaittu indikaattorilajien kokonaismäärä ei ole erityisen korkea, mutta sisältää muutamia melko vaateliaita lajeja.

Yli puolet havaituista indikaattorilajeista on kuusta tai molempia päähavupuita suosivia, lisäksi lajeissa on useita lehtipuita suosivia lajeja sekä yksittäiset raitaa, koivua ja mäntyä suosivat lajit. Valtaosa indikaattorilajeista on vielä harvalukuisia eli niistä tehtiin vain yksittäiset havainnot. Poikkeuksen muodostavat melko hyvästä kuusilahopuujatkumosta kertovat, muita indikaattorilajeja runsaammat ruostekääpä (yhdeksän es.) ja pohjanrypykkä (kolme es.).

Mäyrämetsän ainoa Punaisen kirjan laji on alueellisesti uhanalainen, valtakunnallisesti silmälläpidettävä peikonnahka, joka havaittiin alueelta kerran. Laji on Helsingissä ja laajemminkin Etelä-Suomessa edelleen harvinainen, joskin sopivissa paikoissa hiljalleen runsastuva. Viikin metsissä lajilla on vain kaksi tunnettua esiintymää.

Mäyrämetsän muista indikaattorilajeista Helsingissä harvalukuisin vaikuttaisi olevan haapaa ja muita lehtipuita hyödyntävä mustasukkakääpä. Ekologialtaan vaateliain on järeitä kuusimaapuita vaativa pohjanrypykkä, joka oli lajina luokiteltu aikasemmin alueellisesti uhanalaiseksi. Muut tavatut indikaattorilajit eli etelänsärmäkääpä, hopeakääpä, karhunkääpä, levykääpä, männinkääpä, punahäivekääpä ja puuterikääpä ovat vähemmän vaateliaita eli yksittäisiä esiintymiä löytyy melko keskiverroista Helsingin nykymetsistä.

Selvityksen perusteella Mäyrämetsällä on jo tällä hetkellä selvää suojeluarvoa kuusilahopuusta riippuvaisen lajiston kannalta. Lisäksi alueella on jonkin verran merkitystä koivua, haapaa, raitaa sekä muita lehtipuita suosivan lajiston sekä vanhojen elävien mäntyjen lajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka III (Kohtalaisen arvokas kääpäalue)

Mäyrämetsä täyttää yhden vuoden selvityksen perusteella kaksi luokan alakriteereistä eli alueelta on havaintoja 10-14 indikaattorilajista ja alueen lajisto on keskivertoa Helsingin metsäaluetta hieman monipuolisempi sisältäen myös vaateliaita lajeja.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohtalaisen arvokas ja monipuolinen kääväkäs-lajisto antaa lisäperusteita alueen lakisääteiselle suojelulle. Aluetta halkovien ja sivuavien ulkoilureittien varsilta sekä mahdollisesti myös itä- ja eteläosan pellonreunasta lienee ajoittain perusteltua kaataa yksittäisiä, ulkoilureittien turvallisuuden tai pellon käytön kannalta ongelmallisia puita. Tästä ei ole haittaa alueen lahottajalajistolle, mikäli kaadettavat järeämmät rungot jätetään maalahopuina kohteelle.

3.6. Viikin eteläosan metsät: Fastholma ja Saunalahden itäpuolinen metsä (osa-alue)

Tunnus: 41/2018

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Kohteen lajistoa selvitettiin 2018 Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta kolmena päivänä (10.10, 12.10 ja 19.10) yhteensä 11 maastotyötunnin ajan. Valtaosa luonnonsuojeluohjelmaan sisältyvästä alueesta pystyttiin läpikäymään kääpälajistoltaan lupaavimpien lahopuiden osalta, mutta Fastholman itä- ja koillisosa jäivät varsinaisen kääpäselvityksen ulkopuolelle ja Majavakallion länsi- ja lounaispuoli pinnallisen läpikäynnin varaan.

Majavakallion ja Mäenlaskijantien välisellä alueella ei ollut maastossa mahdollista kattavasti läpikäydä alueen itärajaa sen hahmottamiseksi onko luonnonsuojeluohjelman rajausta tarkoituksenmukainen myös kääpäalueen rajana.

Selvityksen yhteydessä kerättiin 46 näytettä, joiden mikroskooppisen määrityksen suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Osa-alue sisältää Helsingin luonnonsuojeluohjelmaan 2015-2024 sisältyvän Fastholman ja Saunalahden itäpuolisen metsän. Osa-alue on osa laajempaa, kääpälajiston kannalta erityisen arvokasta kokonaisuutta, johon sisältyvät myös ns. Mäenlaskijantien metsä (osa-alueen itäpuolelta) sekä Rajakallion osa-alue kohteen pohjoiskoillispuolelta.

Hieman yli 15 ha laajuinen kohde sisältää eteläosassa vaihtelevan levyisen kaistaleen ulkoilureitin ja Saunalahden välistä reunametsää, joka levenee Mäenlaskijantien luoteispuolella leveimmillään noin 120 m levyiseksi. Pohjoisessa alueeseen liittyvät vielä Fastholman itä- ja keskiosa sekä kaistale Majavakallion luoteis- ja länsireunaa.

Kohde rajautuu etelä- ja keskiosastaan sekä Fastholman etelä- ja koillisosasta suoraan Viikki-Vanhankaupunginlahden suojelualueeseen. Itä- ja pohjoispuoleltaan kohde rajautuu kohtalaisen monipuolisiin lehto-, kangas- ja kalliometsiin.

Kohteen eteläosa sisältää 20-70 m leveän rantametsäalueen, johon kuuluu sekametsälehtoja, niukkapuustoinen kalliomäki sekä hieman siihen liittyviä kangasmetsiä. Etenkin kohteen eteläosassa lahoaa runsaasti koivu-, mänty-, pihlaja ja kuusilahopuuta. Pohjoisempana ulkoilureitin ja rannan välissä lahoaa kohtalaisen paljon koivu-, pihlaja-, mänty- ja tervaleppälahopuuta. Osa lahoppuusta on luontaista, osa poiminta- ja harvennushakkuiden tuottamaa.

Mäenlaskijantien luoteispuolelta kohteeseen sisältyy tiehen asti kaakossa ulottuva lehtonotko, joka rajautuu pohjoisessa ulkoilutiehen. Monipuolista sekapuustoa kasvavassa lehdossa lahoaa varsinkin länsiosassa merkittävästi koivu- ja tervaleppälahopuuta.

Edellä kuvatun lehtonotkon luoteispuolella kohde sisältää vanhoja ylispuita ja nuorempaa sekapuustoa kasvavaa monipuolista, mutta melko niukkalahoppuustoista kangasmetsää, joka pohjoiseen siirryttäessä muuttuu järeitä vaahteroita ja koivuja kasvavaksi edustavaksi kulttuurilehdoksi, jonka alueella lahoaa runsaasti koivu-, raita- ja vaahteralahoppuuta.

Kuva 10. Varsinaiselta Fastholman alueelta löytyy runsaasti eriasteisesti lahonnutta lehtilahopuuta sisältäviä lehtimetsälehtoja. Kuva: Keijo Savola.

Kohteen koillisosan muodostava Majavakallion länsi- ja lounaisrinne on yläosaltaan vanhapuustoista lehtomaista kangasta, jyrkänteen alla ulkoilureitin varressa on runsaslahopuustoista lehtoa. Majavakallion etelä- ja lounaispuolella rinteessä on puustorakenteeltaan luonnontilaisen kaltaista vanhaa kangasmetsää, jossa lahoaa merkittävästi järeitä kuusilahopuita.

Varsinainen Fastholman alue sisältää lähinnä kosteita ja tuoreita lehtoja, joista osa on ollut aikanaan maatalouskäytössä. Valtaosa alueen metsistä on vartuneita lehtisekametsiä. Pääosassa metsistä valtapuusto on koivua, jonka joukossa kasvaa vaihtelevassa määrin raitaa, tervaleppää, pihlajaa sekä paikoin myös tuomea. Yhdellä ranta-alueen mäkikuviolla kasvaa myös vanhoja mäntyjä. Ranta-alueella on myös tervaleppävaltaisia, luhtavaikutteisia lehtoja. Pääosa Fastholman metsistä on tällä hetkellä runsaslahopuustoisia eli niissä lahoaa merkittäviä määriä koivu-, raita- ja tervaleppälahopuuta, jonkin verran löytyy myös pihlaja- ja tuomilahopuuta.

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin 59 kääpälajia. Alueen lajeissa oli 29 indikaattorilajia (näistä 24 kääpiä). Inventointiaikaan suhteutettuna sekä alueen lajimäärä, että havaittujen indikaattorilajien kokonaismäärä on Helsingin oloissa melko korkea.

Havaitut indikaattorilajit sisältävät useilla lehtipuilla kasvavia (17 kpl), molempia päähavupuita hyödyntäviä (kolme kpl), vahvasti mäntyä suosivia (kolme kpl) ja kuuseen sitoutuneita (kaksi lajia) lajeja. Lisäksi alueelta havaittiin yksittäiset koivua, jalopuita, raitaa sekä havu- ja lehtipuita tasapuolisesti hyödyntävät indikaattorilajit.

Kohteelta löytyi selvityksessä esiintymät kolmea Punaisen kirjan lajia. Raitamaapulta löytyi alueellisesti uhanalainen korpiludekääpä ja kuusi- ja haapamaapuilta silmäpidettäviin lajeihin kuuluvat rusokantokääpä ja rustikka.

Kohteen lajeista valtakunnallisesti harvalukuisin on järeältä koivumaapuulta tavattu mailakääpä. Lajista lienee tällä hetkellä Suomesta kymmenkunta havaintoa, näistä seitsemän Helsingistä.

Muista Punaisen kirjan lajeihin kuulumattomista lajeista Helsingissä harvalukuisimpia vaikuttaisivat tehtyjen kääpäselvitysten valossa olevan kurttusieni, lehtokääpä, maitokääpä, paperiludekääpä, punakerikääpä, rosokääpä sekä savukääpä.

Selvityksen perusteella luonnonsuojeluohjelman alueella on huomattavaa suojeluarvoa varsinkin monia lehtipuulajeja hyödyntävän sekä erityisesti koivu- ja raitalahopuuta suosivan lajiston suojelun kannalta. Lisäksi alueen etelä- ja keskiosalla on jonkin verran merkitystä vaateliaan kuusilahopuulajiston sekä vanhoja mäntyjä vaativan lajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpäalue) jo itsenäisenä kohteena ilman siihen suoraan liittyviä Rajakallion sekä Mäenlaskijantien metsän osa-alueita.

Kohde täyttää yhden vuoden selvityksen perusteella kaksi viidestä arvoluokka I kääpäalueen alakriteereistä. Kriteereistä täyttyvät indikaattorilajien määrään liittyvä kriteeri (raja-arvo 25 kpl, havaintoja 29 lajista) sekä lehtipuuarvoja indikoivien lajien kokonaismäärä (raja-arvo 20 lajia, havaintoja 22 lajista). Lisääarvoa alue saa mailakäävän sekä eräiden muiden Helsingissä harvalukuisien lajien esiintymistä.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Edustava kääpälajisto antaa lisäperusteita alueen lakisääteiselle suojelulle. Kohteelta havaittu lajisto ei kaipaa erityisiä luonnonhoitotoimia eli olennaisinta on metsien mahdollisimman luonnontilaisen kehityksen jatkaminen. Ulkoilureittien varsilta jatkossa kaadettavat, reittien turvallisuuden kannalta ongelmalliseksi koetut puut on syytä jättää maalahopuiksi alueelle.

3.7. Viikin eteläosan metsät: Rajakallio (osa-alue)

Tunnus: 42/2018

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Rajakallion kääpälajistoa selvitettiin 21.9.2018 Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta yhteensä kahdeksan maastotyötunnin ajan. Selvityksen yhteydessä pystyttiin läpikäymään pääosa, muttei kaikkia vaateliaan kääpälajiston kannalta erityisen potentiaalisista lahopuista. Muuta aluetta pinnallisemman läpikäynnin varaan jäivät laskettelurinteen pohjoiskoillispuolinen rinne, hypyrimäen eteläpuolinen alue sekä kohteen eteläosa.

Selvityksen yhteydessä kerättiin 27 näytettä, joiden mikroskooppisen määrittelyn suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Rajakallion metsäalue on laajemman, kääpälajistoltaan ja muilta luontoarvoiltaan erittäin arvokkaan aluekokonaisuuden yksi osa-alue yhdessä Fastholman ja Saunalahden itäpuolisen metsän sekä Mäenlaskijantien metsän kanssa.

Rajakallio rajautuu länsilounaisosastaan Viikki-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelun alueen itäreunaa myötäilevään ulkoilureittiin sekä hieman etelämpänä Helsingin luonnonsuojeluohjelmaan 2015-2024 sisältyvään Fastholman ja Saunalahden itäpuolisen metsän alueeseen. Idässä alue rajautuu urheilukentän länsipuolisen pääulkoilureitin varren hoidetumpiin metsiin, pohjoisessa käytöstä poistettuun hyppyrimäkeen ja luoteessa ulkoilureitin varren hoidetumpiin metsiin sekä avoimiin alueisiin.

Rajakallion ydinosa muodostuu pienipiirteisesti vaihtelevasta eteläpohjoissuuntaisesta kalliose-
länteestä, johon liittyy rinteillä ja notkelmissa kuivahkoja, tuoreita ja lehtomaisia kankaita sekä reuna-alueilla merkittäviä määriä myös lehtoja.

Kallioalueiden puusto on pääosin vanhaa, mäntyvaltaista ja rakenteeltaan luonnontilaisen kaltaista. Osa kallioalueista on jouto- ja kitumaata, osa on lähinnä kallioista metsämaata. Kallioalueilla on yleensä näkyvästi mäntyyn painottuvaa maa- ja pystylahopuuta. Hieman löytyy myös koivu-, pihlaja- ja haapalahopuita. Erityisen runsaasti mäntylahopuuta on Portimopolun länsipuolisella kallioalueella, jossa järeitä keloja ja haapoja on kaadettu maalahopuiksi kymmenkunta vuotta sitten.

Alueen kangasmetsät ovat yleensä rakenteeltaan vähintään luonnonmukaisia, osaa voi pitää luonnontilaisen kaltaisena. Osalla metsistä on takanaan vanhaa harvennus- ja poimintahakkuuhakkuuhistoriaa. Metsät ovat pääosaltaan vanhapuustoisia ja niissä kasvaa vaihtelevissa suhteissa kuusta, mäntyä ja koivua. Haapaa löytyy lähinnä kohteen kaakkoisosan kalliomäeltä sekä yksittäisinä osasta kalliometsien kangasmaanotkelmia.

Kangasmetsien lahoppumäärät vaihtelevat kohtalaisesta (noin 5 kuutiometriä/ha) melko runsaaseen (10-15 kuutiometriä/ha). Kangasmetsien lahoppu painottuu karummissa metsissä mäntyyn, rehevimmissä tapaa vaihtelevasti koivua, kuusta, mäntyä ja pihlajaa sekä kaakkoisosassa myös haapaa.

Kuva 11. Kalliomäkien rinteillä lahoaa myös jonkin verran järeää kuusilahopuuta. Kuva: Keijo Savola.

Alueen laajimmat lehtoalueet löytyvät kohteen eteläosasta Rajakallion etelärinteeltä sekä Rajakallion ja Majavakallion väliseltä alueelta. Metsät ovat puustoltaan lehtipuuvaltaisia tai lehti- ja havupuustoa kasvavia sekametsiä. Pääosassa lehdoista on vähintään näkyvästi lahopuuta, pienialaisesti lahopuuta on jopa melko runsaasti. Lahopuu painottuu eriasteisesti lahonneeseen koivuun, lisäksi on jonkin verran raita-, pihlaja- ja haapalahopuuta.

Kohteen luoteispäässä on ulkoilureitin ja peltoalueen välissä monipuolista sekametsälehtoa, jossa lahoaa runsaasti raitalahopuita.

Rajaukseen on sisällytetty lounaisosasta noin hehtaari ulkoilureittien väliin jääviä hoidetumpia lehtometsiä, jotka kytkevät kohteen Fastholman ja Saunalahden itäpuolisen metsän luonnonsuojeluohjelmakohteeseen. Osassa näistä metsistä lahoaa jonkin verran koivu- ja pihlajalahopuuta, osa on niukkalahopuustoista. Rajauksessa on edellä mainittujen lehtojen eteläpuolelta mukana myös Majavakallion osin runsaslahopuustoista luoteis- ja pohjoisrinnettä.

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin 54 kääpälajia. Näissä oli 25 indikaattorilajia (joista 24 kääpiä). Inventointiaikaan suhteutettuna lajimäärä ja varsinkin indikaattorilajien kokonaismäärä on Helsingin oloissa melko korkea ja sisältää myös useita Helsingissä huomionarvoisia lajeja.

Kohteen indikaattorilajeissa on useita lehtipuita hyödyntäviä (kahdeksan kpl), molempia päähavupuita hyödyntäviä (kuusi kpl), vahvasti mäntyä suosivia (kolme kpl), tasapuolisesti havu- ja lehtipuita hyödyntäviä (kolme kpl) sekä haapaa suosivia (kaksi kpl) lajeja. Lisäksi löytyy yksittäisiä

set kuusta, koivua ja raitaa suosivat lajit. Alueen Helsingin oloissa hyvästä mäntylahopuutilanteesta kertoo varsinkin viinikäävän runsaus (10 es.), lähes kaikki muutkin havupuita suosivat indikaattorilajit tavattiin kohteen mäntylahopuilta.

Kohteelta havaittiin kolmea Punaisen kirjan silmälläpidettävää lajia eli esiintymä rustikkaa sekä kaksi esiintymää valtakunnallisesti silmälläpidettävää kitti- ja laikkukääpää. Rustikka kasvoi sahatulla, taulakäävän lahottamalla koivumaapuulla, kittikäävät haapamaapuilla ja laikkukäävät mäntymaapuilla.

Havaituista lajeista Suomen mitassa harvinaisin on alueen pohjoisosassa järeällä koivumaapuulla näyttävää itiöemää kasvattanut mailakääpä. Lajista lienee Suomesta vuoden 2021 alussa kymmenkunta havaintoa Helsingistä varmoja havaintoja on seitsemän.

Kohteen mäntymaapuilla kaden esiintymän voimin kasvanut laikkukääpä on selvästi yleistymässä Etelärannikolla. Tällä hetkellä siitä lienee koko maasta vain muutamia kymmeniä havaintoja. Helsingistä lajista on noin 20 havaintoa.

Muista alueen lajeista Helsingissä harvalukuiselta vaikuttaa 2010-luvun kääpäselvitysten valossa haapamaapuulta havaittu pajunkääpä. Muita huomionarvoisempia lajeja edustavat karhikääpä, keltiäiskääpä, kuromakääpä, lehtoludekääpä, paperiludekääpä, pilliharsukka ja punakerikääpä.

Selvityksen perusteella Rajakalliolla on merkittävää suojeluarvoa varsinkin mänty- ja haapalahopuuta suosivan kääpälaajiston kannalta. Lisäksi alueella on jonkin verran merkitystä koivulahopuuta sekä muita lehtipuita suosivien sekä kuusilahopuuta hyödyntävien kääpien kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka II (Arvokas kääpäalue) itsenäisenä osa-alueena tarkasteltuna. Samalla osa erittäin edustavaa arvoluokan I kokonaisuutta, jos arvotetaan yhdessä eteläpuolisten kääpäalueiden (Fastholma ja Saunalahden itäpuolinen metsä, Mäenlaskijantien metsä) kanssa.

Kohde täyttää yhden vuoden selvityksen perusteella indikaattorilajien määrän (25 kpl) osalta, juuri ja juuri, yhden arvoluokan I alakriteereistä. Lisäksi täyttyy luokan II lehtipuuindikaattorien määräkriteeri. Lisäarvoa alue saa valtakunnallisesti hyvin harvinaisesta mailakäävästä.

Jos Rajakallio arvotetaan osa laajempaa aluekokonaisuutta kahden muun eteläpuolisen arvokkaan kääpäalueen kanssa, täyttyvät helposti neljä viidestä luokan I kääpäalueen alakriteeristä.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Rajakallion arvokas ja monipuolinen kääpälaajisto on syytä huomioida luonnonhoidossa jättämällä mahdollisimman suuri osa alueesta kehittymään ilman erityisiä hoitotoimia. Ulkoilureittien reunamilta on jatkossakin mahdollista kaataa ilmeisiä ongelmapuita ilman erityisiä haittoja lahottajalajistolle, mikäli kaadetut rungot jätetään maastoon maalahopuuna.

3.8. Viikin eteläosan metsät: Mäenlaskijantien metsä (osa-alue)

Tunnus: 43/2018

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Mäenlaskijantien kääpälajistoa selvitettiin 12.10.2018 Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta yhteensä viiden maastotyötunnin ajan. Selvityksen yhteydessä pystyttiin käymään kohtalaisella tarkkuudella lävitse lähes kaikki kohteen kääpälajiston kannalta lupaavat lahoppuut.

Selvityksen yhteydessä kerättiin 20 näytettä, joiden mikroskooppisen määrityksen suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sisältää yhtenäisen metsäalueen Saunalahden itäpuolisen ulkoilureitin ja itäpuolisten tonttien välissä. Länsi- ja pohjoispuolelta se rajautuu Helsingin luonnonsuojeluohjelmaan sisältyvään alueeseen (*Fastholma ja Saunalahden itäpuolinen metsä*), jonka tukialueena sitä on syytä pitää.

Metsäalue sisältää monipuolisen valikoiman erilaisia luontoarvoja omaavia biotooppeja. Hyvin edustettuna ovat notkojen ja rinteiden keskiravinteiset tuoreet lehdot sekä lehtomaiset ja tuoreet kankaat. Lisäksi kohteen keski- ja pohjoisosassa on kallioalueita, joilta löytyy sekä kitumaan kallioita, että puustoisempaa kalliometsää. Alueen pohjoisosassa on myös pieni viehättävä niitty, joka on runsaslahoppuustoisten reunalehtojensa takia luonteva osa kohdetta.

Metsät ovat pääosaltaan varttuneita tai vanhapuustoisia, ulkoilureitin varresta löytyy myös vanhoja suojuspuumetsikköjä, joissa vanhojen mäntyjen ja koivujen alla kasvaa nuorempaa sekapuustoa.

Kohteen metsät ovat mäntyvaltaisia kalliomaita lukuun ottamatta monipuulajisia sekametsiä, joissa koivun, kuusen ja männyn osuudet vaihtelevat. Sekapuuna tavataan pihlajia. Lehtonotkoissa ja -rinteillä kasvaa merkittävästi haapaa ja paikoin myös raitoja ja vaahteroita.

Osa alueen metsistä on rakenteeltaan luonnontilaisen kaltaisia, mutta ulkoilureitin varressa näkyy pitkä poimintahakkuuhistoria ja lisäksi osaa muista metsistä on jossakin vaiheessa harvennettu. Metsien yleisvaikutelma on kuitenkin hyvin luonnonmukainen.

Kohteen metsien lahoppumäärä vaihtelee vanhojen suojuspuuhakkuiden niukasta edustavampien lehtonotkojen ja rinteiden melko runsaaseen. Lahoppuustossa parhaiten edustettuina ovat koivu ja pihlaja, yksittäin löytyy myös haapalahoppuuta sekä paikallisina keskittyminä raitalahoppuuta. Pohjoisosan kallion länsirinteellä on myös hieman vaahteralahoppuuta. Pohjoisosan kalliomäellä lahoaa merkittävästi mänty- ja koivulahoppuuta sekä rinteillä hieman kuusi- ja haapalahoppuuta.

Kuva 12. Metsäalueesta merkittävä osa on melko lahoppustoista ja rehevöpohjaista sekametsää. Kuva: Keijo Savola.

Lajitiedot

Selvitysalueelta havaittiin 50 kääpäälajia, mikä on selvitysaikaan suhteutettuna korkea lajilukumäärä.

Kohteelta havaituissa lajeissa on 21 indikaattorilajia (näistä 19 kääpiä). Inventointiaikaan suhteutettuna havaittujen indikaattorilajien kokonaismäärä on Helsingin oloissa melko korkea.

Kohteen indikaattorilajeihin kuuluu useita lehtipuulajeja hyödyntäviä (10 kpl), havu- ja lehtipuita hyödyntäviä (viisi kpl), haapaa suosivia (kaksi kpl) sekä yksittäiset havupuita, kuusta, raitaa ja koivua suosivat lajit.

Kohteelta havaittiin kolmea Punaisen kirjan lajia eli esiintymät vaarantunutta kastanjakääpää sekä silmälläpidettäväksi luokiteltuja rustikkaa ja kittikääpää. Kastanja- ja kittikääpä kasvoivat perusekologiansa mukaisesti haapamaapuilla ja rustikka hieman poikkeuksellisesti pihlajamaapuulla. Kastanjakääpä on Etelä-Suomen kattavalla levinneisyysalueellaan melko harvalukuinen laji, josta on Helsingistä kymmenkunta 2000-luvun havaintoa.

Muista Punaisen kirjan lajeihin kuulumattomista Helsingissä harvaluisimpia vaikuttaisivat tehtyjen kääpäselvitysten valossa olevan lehtokääpä, maitokääpä, poimulakkikääpä, rosokka, savukääpä sekä verivahakääpä.

Kääpäselvityksen yhteydessä kohteen keskiosan raitamaapuulta, aivan tontin rajalta, tehtiin havainto laajan aniliininpunaisen itiöemän kasvattaneesta rusoriesa-nimisestä kotelosienestä. Laji on luokiteltu säilyväksi, mutta se ei liene erityisen yleinen.

Selvityksen perusteella metsäalueella on Helsingin oloissa kohtalaista merkitystä koivu-, ja pihlajalahopuuta suosivan kääpälajiston kannalta. Havaittu Punaisen kirjan lajisto tekee kohteesta merkittävän myös haapalajiston kannalta. Lisäksi kohteella on jonkin verran merkitystä mäntyä, kuusta ja vaahteraa suosivan lajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka II (Arvokas kääpäalue) itsenäisenä kohteena tarkasteltuna. Samalla kyseessä on erittäin edustavan arvoluokan I kokonaisuuden osa-alue, jos se arvotetaan yhdessä länsi- ja pohjoispuolisten kääpäalueiden (Fastholma ja Saunalahden itäpuolinen metsä, Rajakallio) kanssa.

Mäenlaskijantien metsä täyttää yhden vuoden selvityksen perusteella kaksi arvoluokan II kääpäalueen kuudesta alakriteeristä. Alueella elää vaarantunut laji sekä vähintään 20 Helsingin oloissa arvokkaita havu- tai lehtimetsiä indikoivaa lajia.

Jos Mäenlaskijantien metsä arvotetaan osa laajempaa aluekokonaisuutta yhdessä länsi- ja pohjoispuolisten metsien kanssa, täytyvät helposti neljä viidestä luokan I kääpäalueen alakriteeristä.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteen luontoarvoiltaan edustavimpien osa-alueiden (eteläosan osin lahoppuustoiset sekametsät sekä pohjoisosan kalliomäki lähialueineen) sisällyttämistä osaksi lakisääteisesti suojeltavaksi aiottua Fastholman ja Saunalahden itäpuolisen metsän aluetta kannattaa vakavasti harkita.

Kohteen arvokas ja monipuolinen kääpälajisto on syytä huomioida luonnonhoidossa jättämällä mahdollisimman suuri osa alueesta kehittymään ilman raskaampia hoitotoimia. Ulkoilureitin ja tonttien reunamilta on jatkossakin mahdollista kaataa mahdollisia ongelmapuita ilman erityisiä haittoja lahottajalajistolle, mikäli kaadetut rungot jätetään maastoon maalahoppuuna.

Kastanjakäävän säilymisennuste Viikin metsien lajistossa paranee, mikäli alueelle (mieluiten nykyisen kasvupaikan ympäristöön) tuodaan ulkopuolelta haapamaapuuta. Lajin valtakunnallisen harvalukuisuuden takia tämä olisi suositeltavaa.

4. Tulokset 2019

4.1. Marttilan metsä

Tunnus: 44/2019

Maastotyöt ja selvitysten kattavuus

Alueen kääpälajistoa selvitettiin syksyllä 2019 Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta 22.10 sekä 23.10. Yhteensä maastoselvityksiä tehtiin 19 tunnin ajan. Maastoselvityksistä kertyi 64 näytettä, joiden mikroskooppisen määrityksen suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Selvitysalue pystyttiin käytössä olevan ajan puitteissa selvittämään melko kattavasti, länsiosaan jäi kuitenkin noin puolen hehtaarin pintapuolisemmin läpikäyty alue.

Kuvaus

Kohde sijaitsee Marttilan pohjoispuolella rajoittuen idässä Vihdintiehen, pohjoisessa teollisuusalueisiin, lännessä Rakentajantiehen ja luoteessa Kehä I:n varren kevyen liikenteen väylään.

Kohde sisältää monipuolisen länsi- ja itäsuuntaisen lehto- ja kangasmetsien kokonaisuuden, jota monipuolistavat länsiosan kalliomäki sekä itäosan pienemmät kallionpyylät. Aluetta halkoo runsas ulkoilureittien verkosto ja lisäksi sen kallioilla on I maailmansodan aikaisia linnoituskaivantoja.

Kohteen itäosassa Vihdintien varressa on monipuolista sekapuustoa kasvava mäki, jonka kasvilaisuus vaihtelee reunaosien lehdestä keskiosan, kalliomaapaljastumia ja juoksuhautoja sisältävään tuoreeseen kankaaseen. Alueella on melko runsaasti lahoppuuta, joka sisältää pihlajaa, koivua, kuusta, mäntyä, haapaa ja raitaa.

Kohteen keski- pohjois- ja länsiosassa vallitsevat varttunutta lehtipuustoa kasvavat lehdot, joihin liittyy eteläosasta lehtoja ja lehtomaisia kankaita, joissa kasvaa vanhempaa kuusta sekä Nuolintien kentän länsi- ja itäpuolella sekapuuna myös mäntyä. Lehdoista osa on koivuvaltaisia, osa selvemmin koivua, haapaa, raitaa, pihlajaa sekä vähäisessä määrin kuusta kasvavia sekametsälehtoja. Pohjoisosan kosteimmissä lehdoissa kasvaa myös pajuja. Pääosassa lehdoista on näkyvästi, osassa jopa runsaasti, koivu-, pihlaja- ja raitalahoppuuta. Paikoittaisesti löytyy myös haapa- ja harmaaleppälahoppuuta, kuusivaltaisemmilta osilta jonkin verran myös kuusilahoppuuta.

Kohteen länsilounaisosassa, Rakentajantien itäpuolella, on maisemallisesti komea kallioinen mäki, jolla on runsaasti linnoituskaivantoja. Kallioalueen lakialueen puusto on mäntyvaltaista, rinteillä kasvaa tuoreen ja lehtomaisen kankaan vanhahkoja sekapuustoja. Lakiosalla on näkyvästi mäntylahoppuuta pystyssä ja maassa, kangasmetsärinteillä lahoaa jonkin verran koivu-, pihlaja-, mänty- ja kuusilahoppuuta. Kalliomäen lounaisrinteen lehdossa on runsaasti ohuempaa koivu-, pihlaja- ja raitamaapuu.

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin kaikkiaan 76 kääpälajia (liite 4), mikä on alueen kokoon, inventointiaikaan sekä kesän kuivuuteen suhteutettuna hyvin korkea lajimäärä. Lajistossa painottuvat koivua, rai-
taa ja pihlajaa hyödyntävät lajit, merkittävästi löytyi myös haapaa, mäntyä ja kuusta suosivaa la-
jistoa.

Kohteelta löydettyissä lajeissa oli 43 arvokkaita elinympäristöjä indikoivaa lajia (näistä kääpiä 40),
mikä on huomattavan paljon. Indikaattorilajeissa ovat hyvin edustettuina etenkin useita lehtipuita
suosivat lajit. Merkittävästi löytyi myös sellaisia lajeja, jotka voivat hyödyntää sekä lehti- että ha-
vupuita. Lisäksi indikaattorilajeissa on muutamia haapoja, mäntyä ja kuusta suosivia lajeja.

Alueelta havaittiin peräti yhdeksän Punaisen kirjan lajia, mikä on yhden vuoden selvityksessä tä-
män kokoiselta metsäalueelta poikkeuksellisen paljon.

Alueen keskiosan lehdon järeältä pihlajamaapuulta tavattu paksukääpä on luokiteltu lajina erit-
tään uhanalaiseksi. Sillä lienee Suomessa tällä hetkellä noin 20 tunnettua esiintymispaikkaa.
Marttilan metsä on lajin kuudes Helsingin tunnettu kasvupaikka.

Vaarantuneista lajeista tavattiin, niin ikään pihlajamaapuulta, esiintymä kastanjakääpää. Kastan-
jakääpä on Etelä-Suomen kattavalla levinneisyysalueellaan melko harvalukuinen laji, josta on
Helsingistä kymmenkunta 2000-luvun havaintoa.

Alueellisesti uhanalaisista lajeista tavattiin kuusimaapuulta esiintymä korpiludekääpää. Tämä
koko maassa silmälläpidettävä laji on Helsingissä melko harvalukuinen ja selvästi lahoopuustoi-
simpia metsiä suosiva.

Valtakunnallisesti silmälläpidettävistä lajeista lehtilahopuilta havaittiin esiintymät etelänkääpää,
laikkukääpää, mesipillikääpää, rustikkaa ja tuoksuvyökääpää sekä kuusi esiintymää kittikääpää.
Havainnoista etenkin harmaaleppämaapuulta tavattu mesipillikääpä on merkittävä, sillä ky-
seessä on lajin toinen tunnettu Helsingin esiintymä Mustavuoren lehdon jälkeen. Laji on hyvin
harvinainen myös pääkaupunkiseudun Viherkehän alueella.

Levinneisyydeltään vahvasti lounaispainotteinen etelänkääpä on mahdollisesti levittäytymässä
laajemmin Etelärannikon metsissä ilmaston lämpenemisen johdosta. Sen havainnot pääkaupun-
kiseudun Viherkehän alueelta jäänevät tällä hetkellä vielä noin puoleen tusinaan. Helsingistä ha-
vaintoja on tällä hetkellä ilmeisesti vain neljä. Järeältä raitapötkkelöltä alueen länsiosasta havaittu
tuoksuvyökääpä on ensimmäinen vuosien 2011-2019 kääpäselvityksissä tehty havainto lajista.
Lajilla on jonkin verran kasvupaikkoja Helsingin puistopajuilla.

Kohteen muita valtakunnallisesti harvinaisia lajeja edustavat pikkukarakka ja mailakääpä. Jäl-
kimmäisestä on koko Suomesta ilmeisesti vain kymmenkunta havaintoa. Valtaosa havainnoista
on Helsingin metsistä.

Kohteen muuta Helsingin oloissa harvinaisempaa lajistoa edustavat aarnikääpä, kruunukurokka,
lehtoludekääpä, mustasukkakääpä, pajunkääpä, silkkivyökääpä sekä silokääpä. Hyvää lehtilaho-
puujatkumoa indikoivat useat havainnot kirjokeri- ja punakerikäävistä.

Selvityksen perusteella Marttilan metsäalueella on pääkaupunkiseudun Viherkehän mittakaa-
vassa huomattavaa merkitystä vaateliaan ja uhanalaisen lehtipuusta riippuvaisen ja sitä suosi-
van lajiston kannalta. Alueen itäosan mäellä on mainittavaa merkitystä myös haapalajiston säily-
misen kannalta. Lisäksi kohteella on paikallista merkitystä kuusilajiston ja vähäisehköä merki-
tystä mäntylajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpäalue).

Alue täyttää arvoluokka I kääpäalueen kriteerit kaikkien viiden alakriteerin osalta, mikä on tämän kokoluokan alueelle poikkeuksellista yhden vuoden selvityksen perusteella. Uhanalaisten tai silmälläpidettävien lajien määräkriteeri, indikaattorilajien kokonaismääräkriteeri sekä varsinkin lehtipuuta suosivien indikaattorilajien määräkriteeri ylittyvät hyvin selvästi. Lisäarvoa alue saa useista Helsingissä, Uudellamaalla tai Suomessa harvinaisista lajeista sekä sijainnista Luoteis-Helsingissä, josta ei tunneta toista näin lajirikasta kääpäaluetta.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Alueen metsien säilyttäminen rakentamisen ulkopuolella ja mahdollisimman luonnontilassa, tuulenskaatojen metsään jättö sekä ulkoilureittien, tonttien ja teiden reunoilta kaadettavien puiden jättäminen maalahopuiksi ovat toimenpiteinä erittäin suositeltavia.

Kuva 13. Raitojen monipuolisuus niin elävinä, kuolevina kuin kuolleina on yksi Marttilan metsän luontoarvoista. Kuva: Birthe Weijola.

Kuva 14. Vaarantunut kastanjakääpä kasvatti näyttäviä itiöemiään rinnemetsän pihlajamaapuulla. Kuva: Birthe Weijola.

4.2. Ulvilantien metsä

Tunnus: 45/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Keijo Savola selvitti alueen kääpälajistoa 25.10.2019 yhteensä neljä tuntia. Selvitys pystyttiin tekemään kattavasti koko alueella.

Kerättyjen näytteiden (22 kpl) mikroskopoinnin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta

Kuvaus

Kohde sijaitsee Huopalahdentien ja Ulvilantien risteyksen luoteispuolella. Se rajautuu etelässä ja lounaassa Ulvilantiehen, kaakossa rakennukseen, idässä ja koillisessa hoidettuihin metsiin ja kiipeilypuistoon sekä pohjoisessa ja lännessä niukkalahopuustoihin ja hoidettuihin metsiin. Kohde muodostaa Munkkivuoren ja Talin urheilupuiston välisen yhtenäisen metsäselänteen kaakkoisosan.

Alue sisältää lehtoa, lehtomaisia ja tuoreita kankaita sekä kallioisen mäen, johon rajautuu rinneillä myös kuivahkon kankaan laikkuja. Metsän kaakkois- ja itäosa on keskiravinteista tuoretta lehtoa, jossa kasvaa eri-ikäistä koivua, pihlajaa, mäntyä, haapaa, raitaa sekä lännempänä myös kuusta. Lehtoalueen kaakkoisosassa on runsaasti raita- ja pihlajalahopuuta.

Luoteeseen mentäessä metsä muuttuu kuusivaltaisemmaksi lehtomaiseksi kankaaksi. Lohopuuna on runsaasti eri-ikäistä kuusta, näkyvästi koivua sekä mainittavia määriä pihlajaa ja raitaa. Kalliomäen kaakkoisrinteen alla on kuvio niukkalahopuustoista tuoreen ja kuivahkon kankaan sekametsää.

Kohteen länsiosan muodostaa näyttävä kitumaan kalliomäki. Kallioalueen puusto on luonnontilaisen kaltaista ja mäntylahopuuta on pääosalla alueesta maassa ja pystyssä näkyvästi. Kallion etelä- ja lounaisreunalla lahoaa useita pihlajalahopuita. Aivan kohteen lounaisosassa on Ulvilantien varressa vanhempaa sekametsää, johon on kaadettu vanhoja koivuja maalahopuiksi

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin 44 kääpälajia (liite 4), mikä on kohteen pinta-alaan ja lyhyeen inventointiaikaan suhteutettuna kohtalaisen korkea määrä.

Havaituissa lajeissa oli 19 indikaattoriarvoa omaavaa lajia (näistä 15 kääpiä), mikä on inventointiaikaan suhteutettuna paljon. Indikaattorilajeista runsaimman ryhmän muodostavat laajaa lehtilahopuuvälikoimaa hyödyntävät lajit, merkittäviä määriä löytyi myös kuusta ja mäntyä suosivia lajeja. Lisäksi alueelta on aikaisempi havainto (Pihlaviita 2015) kruunuhaarakkaasta.

Havaituista lajeista merkittävin oli järeällä, kahteen osaan sahatulla kuusimaapuulla kasvanut kuusensitkokääpä. Kyseessä on koko maassa hyvin harvinainen, vaarantunut laji, josta lienee kautta aikain Suomesta alle 30 havaintoa. Lajista on Helsingistä ilmeisesti vain viisi havaintoa.

Merkittävänä havaintona voi pitää myös kalliomäen järeällä mäntymaapuulla kasvanutta sitruunakääpää. Kyseessä on tämän alueellisesti uhanalaisen, ekologiaaltaan vaateliaan käävän mahdollisesti ensimmäinen Suomen havainto mäntymaapuulta. Useimmiten kasvupaikka on kanto-käävän "esilahottama" järeä kuusimaapuu. Lajilla on Helsingissä noin 20 nykyesiintymää.

Valtakunnallisesti harvalukuisiin lajeihin kuuluu myös kohteen koillisosasta läpilaholta koivumaapuulta kerätty turkkiorakas. Alueen lehtilahopuun laadusta kertovat myös punakerikäävän (neljä es.) ja levykäävän (kuusi es.) runsaus.

Selvityksen perusteella kohteella elää merkittävä määrä kuusi-, raita-, pihlaja- ja koivulahopuuta isäntäpuunaan käyttävää vaateliasta lajistoa. Lisäksi sen länsiosalla on jonkin verran merkitystä mäntylahopuuta hyödyntävän kääpälajiston kannalta. Erityisarvoa alueella on valtakunnallisesti hyvin harvinaisen kuusensitkokäävän kasvupaikkana.

Arvoluokka

Arvoluokka II (arvokas kääpäalue)

Kohde täyttää kolme kuudesta alakriteeristä. Alueella elää vaarantunut laji, kaikkien indikaattorilajien määrä (20 kpl) täyttää asetetun määräkriteerin ja lisäksi alueelta on havaintoja yli 15 Helsingin oloissa vaateliaasta lehtipuulajista (16 lajista).

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Alueen metsät tulee säilyttää rakentamisen ulkopuolella. Metsien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilassa, tuulenkaatojen metsään jätto sekä ulkoilureitin, tien tai rakennusten läheltä mahdollisesti kaadettavien puiden jättäminen maalahopuiksi ovat toimenpiteinä erittäin suositeltavia.

Varsinkin kuusensitkokäävän ja sitruunakäävän pidempiaikaisen säilymisen kannalta olisi tärkeää, että kohteen kuusimaapuun määrä kasvaisi.

Kuva 15. Levykäävän runsaus indikoi hyvin muutenkin rikasta koivulahopuiden lajistoa.
Kuva: Keijo Savola.

4.3. Sentnerikujan eteläpuolinen metsä

Tunnus: 46/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Keijo Savola selvitti alueen kääpälajistoa 29.10.2019 noin 2,5 tunnin ajan. Selvityksessä pystyttiin käymään koko alue lävitse, mutta koillisosaa selvitettiin hieman muuta aluetta pintapuolisemmin.

Selvityksen näytteiden (11 kpl) mikroskoopinnin teki Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Metsäalue sijaitsee Pohjois-Haagan tuntumassa. Se rajautuu pohjoisessa Sentnerikujan varren rakennettuihin tontteihin, koillisessa radan suuntaiseen ulkoilureittiin, idässä rataa, eteläloussa harvennettuihin ja niukkalahopuustoihin lehtimetsiin, lännessä ulkoilureittiin ja luoteessa niukkalahopuustoihin, hoidettuihin kangasmetsiin.

Metsäalue on saanut kehittyä pidempään melko lailla ilman varsinaisia metsänhoitotoimia, lähinnä on kaadettu yksittäisiä puita aluetta halkaisevan ulkoilureitin varrelta.

Kohteen eteläpuolisko sisältää vanhapuustoista kuusivaltaista ruohoturvekangasta sekä vanhapuustoista, lähinnä kuusen ja koivun muodostamaa lehtomaisen ja tuoreen kankaan sekametsää. Paikoin kasvaa myös haapaa ja mäntyä, kartalla näkyvän ojan varressa jonkin verran myös pihlajaa ja raitaa. Aluetta täydentää pienialainen kitumaan kallionyppylä radan kupeessa. Osa-alueella lahoaa melko runsaasti eri-ikäistä kuusilahopuuta sekä jonkin verran koivu-, pihlaja- ja raitalahopuuta.

Alueen pohjoisosa sisältää rakenteeltaan melko luonnonmukaista, vanha- ja sekapuustoista kangasmetsää, jota täydentää koillisosan lehtipuuvaltainen lehtonotkelma ja luoteisosan mäntyvaltainen kitumaan kallio. Osa-alueella on mainittavasti, joskaan ei vielä runsaasti, kuusi-, koivu-, pihlaja- ja raitalahopuuta, kallioalueella on myös hieman mäntylahopuuta.

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin yhteensä 37 kääpälajia sekä kahta muuta indikaattorikääväkstä (liite 4). Kääpien kokonaislajimäärä on lyhyeen inventointiaikaan suhteutettuna melko korkea.

Kohteelta löytyi 16 indikaattorilajia, joista 14 oli kääpiä. Määrä on inventointiaikaan ja alueen kokoon suhteutettuna kohtalaisen korkea, joskin useimpien indikaattorilajien havainnot jäivät yhteen esiintymään.

Alueelta löytyi kaksi Punaisen kirjan silmälläpidettävää lajia. Metsän eteläosasta havaittiin pihlajamaapuulta rustikkaa ja etelä- ja pohjoisosan järeiltä kuusimaapuilta esiintymät rusokantokääpää.

Alueelta havaituista lajeista merkittävimpinä ovat rusokantokäävän kaksi esiintymää, rustikan esiintymä sekä kuusimaapuulla kasvanut pohjanrypykkä.. Muita Helsingissä melko harvalukuisia lajeja edustavat kirjokerikääpä, kultakurokka ja rosokääpä.

Selvityksen perusteella kohteella on Helsingin oloissa paikallista merkitystä vaateliaan kuusi- ja lehtipuulajiston säilyttämisen kannalta. Arvoa nostaa sijainti Länsi-Helsingissä, missä erityisen edustavia kääpäalueita on niukasti.

Arvoluokka

Arvoluokka III (Kohtalaisen arvokas kääpäalue)

Alue täyttää selvästi kaikki kolme arvoluokan alakriteeriä.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Alue on syytä säilyttää rakentamisen ja varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella, jolloin sen lajistoarvot todennäköisesti melko nopeasti kehittyvät. Alueen halki ja reunoilla kulkevien ulkoilureittien varsilta, pohjoisosan tonttien reunasta sekä kaakkoisosasta, junaradan vaikutuspiiristä mahdollisesti turvallisuuden takia kaadettavat järeät puut on syytä jättää kohteelle maalahopuiksi.

Kuva 16. Rusokantokääpä on runsastumisestaan huolimatta edelleen selvittäjää ja harrastajaa ilahduttava näky Helsingin metsissä. Kuva: Keijo Savola.

4.4. Keskuspuisto: Länsi-Pasilan metsä

Tunnus: 47/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Metsäalueen kääpälajistoa selvitettiin syksyllä 2019 Birthe Weijolan toimesta 25.10 ja Keijo Savolan toimesta 28.10. Yhteensä selvityksiä tehtiin yhdeksän tehollista maastotyötuntia. Pääosa selvitysalueesta pystyttiin inventoimaan melko kattavasti etenkin laadukkaamman lahopuun osalta, mutta keskiosan kallioalue sekä hevosaitauksiin rajoittuva lehtoalue kohteen länsiosassa jäivät pinnallisemman läpikäynnin varaan.

Selvityksen näytteiden (24 kpl) mikroskooppin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sisältää Länsi-Pasilan kaupunginosan, Länsi-Pasilan koirapuiston ja Ruskeasuon hevosaitausten välisen yhtenäisen metsäalueen, jota halkovat ja rajaavat useat ulkoilu- ja ratsastusreitit. Idässä ja pohjoisessa kohde rajautuu pääulkoilureittiin, luoteessa ja lännessä hevosaitauksiin, lounaassa ratsastusreittiin ja etelämpänä niukkalahopuustoisempiin kangas- ja lehtometsiin.

Kohde sisältää hyvin monimuotoisen valikoiman tuoreita lehtoja, lehtomaisia, tuoreita ja kuivahkoja kankaita sekä kitumaan kalliometsää.

Kohteen arvokkain osa-alue sijaitsee sen koillisosan notkossa, pohjoisesta etelään kulkevan ratsastusreitillä länsi- ja itäpuolella. Alueella on vanhoja kuusia sekä nuorempia lehtipuita kasvavaa tuoretta lehtoa, joka rinteillä muuttuu lehtomaiseksi kankaaksi. Alueella on runsaasti eri-ikäistä kuusilahopuuta sekä merkittävästi raita-, pihlaja- ja koivulahopuuta. Osa lahoppuusta on luontaista, osa on poimintahakkuiden jälkeen tarkoituksella maalahoppuiksi jätettyä.

Keskiosan kalliomäki on kolmasosaltaan kitumaan kalliota, valtaosa alueesta on kalliomaiden välistä kuivahkoa ja tuoretta kangasta, joka rinteiden alaosissa muuttuu lehtomaiseksi kankaaksi. Kalliomaasilla kasvaa harvahkoa, jonkin verran mäntylahopuuta sisältävää eri-ikäistä männikköä. Kallioiden välisissä notkoissa ja rinteillä on melko luonnonmukaista sekametsää, jossa lahoaa kohtalaisesti koivu- ja pihlajalahopuuta sekä varsinkin rinteillä myös mänty- ja kuusilahopuuta.

Kohteen luoteislänsiosassa on hevosaitausten välissä pienten kallionyppylöiden täplittämää vanhaa sekametsää, joka on pääosaltaan lehtomaista kangasta, reunaosiltaan tuoretta lehtoa. Osa-alueella on runsaasti järeitä ja eri-ikäisiä kuusimaapuita, joista osa on kaatunut luontaisesti, osa on kaadettu ja sahattu. Kuusen lisäksi lahoppuuna on merkittävästi koivua sekä hieman pihlajaa, haapaa, harmaaleppää, raitaa ja mäntyä.

Edellä kuvatun osa-alueen eteläpuolella on kahden ulkoilureitin ja ratsastusreitillä väliseen kolmioon jäävä monipuolinen varttunut sekametsälehto, jossa kasvaa vaahteraa, koivua, haapaa, kuusta, pihlajaa ja mäntyä. Lehdossa lahoaa runsaasti koivu-, raita- ja pihlajalahopuuta.

Kohteen etelä- ja kaakkoisreunoilla on vanhoja havusekametsiä, joihin on jätetty poimintahakkuiden ja myrskytuhojen korjuun yhteydessä runsaasti kuusilahopuuta, lisäksi alueella on ohutta lehtilahopuuta.

Lajitiedot

Kääpäselvityksessä alueelta havaittiin 55 kääpälajia sekä viittä muuta kääväkkäisiin kuuluvaa lajia (liite 4). Havaittu kääpälajien kokonaismäärä on inventointiaikaan suhteutettuna melko korkea ja indikoi osaltaan metsien monipuolisuutta.

Alueelta havaittiin kaikkiaan 28 indikaattorilajia, joista kääpiä oli 24. Kohteen indikaattorilajeissa painottuvat kuuseen sitoutuneet lajit, molempia päähavupuita suosivat lajit sekä useita lehtipuita suosivat lajit. Lisäksi on yksittäisiä raitaa, haapaa ja mäntyä suosivia lajeja.

Kohteelta tehtiin havaintoja kolmesta Punaisen kirjan silmälläpidettävästä lajista. Kuudelta kuusimaapuulta tavattiin rusokantokääpää, haapamaapuulta kittikääpää ja mäntymaapuulta laikku-kääpää.

Kohteen lajistossa erityisen merkillepantavaa on pohjanrypykän (viisi es.), ruostekäävän (10 es.) ja rusokantokäävän runsaus. Muista havaituista lajeista huomionarvoisimpia ovat koralliorakas, kultakurokka, kuusenkääpää, laikkukääpää, lapakääpää sekä poimulakkikääpää. Alueen raitamaapuulta kerättiin myös keltakuurakkaa, joka on melko harvalukuinen, eteläinen lehtolaji.

Selvityksen perusteella alueella on huomattavaa merkitystä kuusilahopuustosta riippuvaisen lajiston kannalta. Kohteen itäkoillisosan sekä luoteisosan runsaasti kuusilahopuuta sisältävät metsät kuuluvat kuusilahopuun laadun ja kuusilajiston osalta Keskuspuiston eteläosan parhaimmisto.

Lisäksi kohteella on kohtalaista merkitystä lehtilahopuuta hyödyntävien lajien kannalta sekä hie-
man arvoa myös mäntylajiston kannalta. Näiden arvojen osalta kohde tukee selvästi eteläpuo-
lista, vuonna 2011 arvoluokan II kääpäalueeksi todettua Laakson metsän kääpäaluetta, jonka
arvot lepäävät erityisesti monipuolisessa mäntyjen ja lehtilahopuiden lajistossa.

Arvoluokka

Arvoluokka II (Arvokas kääpäalue)

Kohde täyttää kolme arvoluokka II kääpäalueen alakriteeristä eli indikaattorilajien kokonaismää-
räkriteerin, havupuista riippuvaisten indikaattorilajien määräkriteerin sekä lehtipuulajien mää-
räkriteerin. Kohde täyttää, juuri ja juuri, myös yhden arvoluokka I kääpäalueen alakriteerin indi-
kaattorilajien huomattavan kokonaismäärän takia.

Alueen heterogeenisyyden ja monien indikaattorilajien vielä vähäisen esiintymien määrän takia
arvoluokka II on kuitenkin katsottu luokkana perustelluksi.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteen lajistoarvojen säilyttäminen ja lisääminen hyötyvät siitä, jos pääosa ulkoilu- ja ratsastus-
reittien sekä ratsastuskentän reunoilta kaadettavista puista jätetään jatkossa maalahopuiksi.
Näin on käytännössä viime vuosina jo toimittu. Muilta osin metsät on syytä rajata mahdollisim-
man pitkälle varsinaisen metsänhoidon ja muuttavan toiminnan ulkopuolelle.

Kuva 17. Luoteisosan lahoppuustoinen mäki on lajistoltaan toinen kohteen ydinosista.
Kuva: Birthe Weijola.

Kuva 18. Kohteen länsiosan lajistoltaan monipuolisella rinteellä lahoaa sekä sahattua että luontaista lahoppuuta. Kuva: Keijo Savola.

4.5. Keskuspuisto: Ilmalan metsän pohjoisosa

Tunnus: 48/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Metsäalueen kääpälaajistoa selvitettiin Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta 10.10.2019 yhteensä 11 tunnin ajan. Koko alue pystyttiin käymään melko kattavasti lävitse, joskin lounaisosan kallionyppylä sekä osa sen pohjoispuolisesta lehdosta jäi pinnallisemmän läpikäynnin varaan.

Selvityksen 21 näytteen mikroskooppisen määrittelyn suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sisältää yhtenäisen neljän hehtaarin laajuisen metsäalueen, joka sijaitsee Ilmalan länsiluoteispuolella. Pohjoisessa alue rajautuu Hakamäentiehen, lännessä viljelypalstan itäpuoliseen pääulkolureittiin ja etelässä Helsingin kaupungin omistamaan, vuonna 2011 selvitettyyn arvoluokan I kääpäalueeseen (Ilmalan länsipuolinen metsä). Kohteen itäosan poikki kulkee eteläpohjoissuuntainen pääulkolureitti ja sen halki kulkee kaksi pienempää metsäpolkua.

Metsäalue muodostuu pienipiirteisesti vaihtelevasta keskiravinteisten tuoreiden lehtojen sekä lehtomaisten ja tuoreiden kankaiden mosaikista, jota monipuolistavat kaksi pientä kartalla näkyvää kitumaan kallionyppylää. Pääosa metsistä on rakenteeltaan luonnontilaisen kaltaisia varttuneita tai vanhoja sekametsiä, joissa kasvaa vaihtelevalla kokoonpanolla eri-ikäistä kuusta, koivua ja haapaa. Paikoin metsissä kasvaa myös mäntyä, pihlajaa sekä yksittäisiä raitoja.

Metsät ovat olleet pitkään varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella, mistä syystä pääosaan lehto- ja kangasmetsistä on muodostunut runsaasti pysty- ja maalahopuuta. Runsaimmin lahoppuuna on eri-ikäistä ja -kokoista kuusta, mutta myös koivu- ja pihlajalahoppuuta on merkittävästi. Lisäksi lahoppuuna löytyy mainittavia määriä haapaa ja raitaa sekä vähäisemmässä määrin mäntyä. Kallioalueet ovat osin melko niukkalahoppuustoisia.

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin selvityksessä 53 kääpälajia sekä kuutta muuta indikaattoriorkakkaa tai -orkasta (liite 4). Havaittu lajimäärä on kohtalaisen, joskaan ei huomattavan korkea ja kertoo osaltaan alueen monipuolisuudesta. Kohteelta on lisäksi havaittu Olli Mannisen syksyn 2017 maastokäynnillä korpiludekääpää, jota ei vuoden 2019 selvityksessä havaittu.

Kohteen lajeissa on 30 indikaattoriarvoa omaavaa lajia (näistä 24 kääpää). Indikaattorilajien määrä on selvitystunteihin nähden melko korkea ja kertoo osaltaan alueen monipuolisuudesta. Indikaattorilajeissa on erityisen paljon kuusta ja molempia havupuita suosivia lajeja, mutta kohtalaisesti myös useampaa lehtipuulajia hyödyntäviä.

Kohteelta havaittiin selvityksessä neljää Punaisen kirjan lajia. Alueellisesti uhanalainen ja Helsingissä edelleen selvästi vaatelias peikonnahka kasvoi kolmella kuusimaapuulla, niin ikään alueellisesti uhanalainen viherkarhikka harmaaleppämaapuulla. Myös alueelta 2017 havaittu korpiludekääpä on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi. Silmälläpidettävistä lajeista rusokantokääpä löytyi neljältä kuusimaapuulta ja kittikääpä kerran harmaaleppämaapuulta.

Alueen kuusimaapuiden huomattavasta rikkaudesta kertovat peikonnahan jja rusokantokäävän useiden esiintymien ohella neljä pohjanrypykkäesiintymää sekä peräti 23 ruostekääpähavaintoa.

Muita harvemmin Helsingissä vastaan tulevia lajeja edustavat istukkakääpä, keltiäiskääpä, kruunukurokka, maitokääpä, orarypykkä, paperiludekääpä, silokääpä ja turkkiorakas.

Selvityksen perusteella kohde on erittäin merkittävä varsinkin vaateliaan ja uhanalaisen kuusilahoppuulajiston kannalta. Käytännössä se on Keskuspuiston eteläpuoliskon arvokain kuusilajistoydin. Lisäksi alueella on kohtalaista merkitystä koivu- ja pihlajalahoppuuta sekä muuta lehtilahoppuuta hyödyntävän lajiston kannalta sekä vähäistä merkitystä mäntylajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas alue)

Kohde täyttää kaksi viidestä arvoluokan alakriteeristä. Kriteerit täyttyvät hyvin selvästi indikaattorilajien kokonaismäärän osalta (30 lajia, raja-arvo 25 lajia) sekä tiukasti Helsingin oloissa vaatelaiden havupuulajien osalta (20 lajia, raja-arvo 20). Lisäarvoa alue saa viidestä Punaisen kirjan lajista sekä huomattavan rikkaasta kuusen lajistosta.

Alueen arvoa lisää sen suora liittyminen eteläpuoliseen, itsenäisenä kohteena niin ikään arvoluokan I kriteerit täyttävään Ilmalan metsän kääpääalueeseen. Yhteensä näiltä kahdelta kääpääalueelta v.2011-2019 havaittujen kääpälajien kokonaismäärä nousee peräti 76 lajiin.

Arvojen ylläpito

Kohde on valtion eli Senaattikiinteistön omistuksessa. Sen merkittävistä luontoarvoista on syytä informoida omistajaa ja neuvotella tavoista, joilla arvojen säilyminen turvataan. Kohteen luontoarvojen huomattava kokonaismerkitys luontotyyppien ja lajien kannalta antaisi perusteet alueen lakisääteiseen suojeluun yhdessä kaupungin omistaman eteläpuolisen osa-alueen kanssa. Vähintäänkin metsät tulee säilyttää varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella. Ulkoilureittien varsilta sekä teihin rajautuvilta alueilta mahdollisesti turvallisuussyiden takia jatkossa kaadettavat järeämmät puut on syytä jättää maastoon maalahopuina.

Kuva 19. Ilmalan metsän runsas ja eri-ikäinen kuusilahopuusto näkyy hienosti alueen lajistossa. Kuva: Birthe Weijola.

4.6. Keskuspuisto: Pohjois-Pasilan metsän ydinosa

Tunnus: 49/2019

Maastotyöt ja selvitysten kattavuus

Kohteen itä- ja keskiosan lajistoa selvitettiin syksyllä Birthe Weijolan toimesta 7.10, 8.10, 28.10 ja 29.10. Lisäksi Keijo Savola selvitti alueen länsi- ja koillisosan lajistoa 21.10 ja 24.10. Yhteensä

maastoselvityksiä tehtiin alueella noin 24 maastotyötunnin edestä. Selvitys oli valtaosalla alueesta melko kattava, mutta osa etelä- ja länsireunan runsaasti lehtilahopuuta sisältävistä alueista sekä osa keskiosan metsistä jäi pinnallisemman läpikäynnin varaan.

Selvityksen näytteiden (71 kpl) mikroskopoinnin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sijaitsee Pohjois-Pasilan länsipuolella rajautuen pohjoisessa lemmikkieläinten hautausmaan ympäristön käsiteltyihin metsiin, luoteessa ja lännessä Hämeenlinnaväylän itäpuolisiin hoidetumpiin metsiin ja niittyalueisiin, lounaassa luodekaakkosuuntaiseen pääulkoilureittiin, etelässä junaradan penkereeseen sekä kaakossa ja idässä Postintaival-tien reuna-alueisiin.

Koillisessa alue liittyy suoraan toiseen arvokkaaseen kääpäalueeseen (Pohjois-Pasilan metsän koillisosa), joka on kuitenkin erilaisen luonteensa ja hieman vähäisempien lajistoarvojensa takia katsottu perustelluksi rajata kääpäalueena omaksi kohteekseen.

Kohde muodostuu yhtenäisestä metsäalueesta, jonka poikki kulkee useita ulkoilureittejä. Metsät jakaantuvat melko tasan lehtoihin, lehtomaisiin ja tuoreisiin kankaisiin, lisäksi alueella on jonkin verran kuivahkoja kankaita, useita pienialasia kallionyppylöitä sekä lounaisosassa lähteinen korpialue, jonka liepeellä virtaa lehtoreunainen Haaganpuron latvapuro. Lehtojen esiintyminen keskittyy alueen etelälounaisosaan sekä Keskuspuistontaival-ulkoilureitin länsipuoliselle osalle, jossa osa lehdoista on ns. metsälehtoja ja osa entisille maatalousmaille luontaisesti kehittyneitä kosteita ja tuoreita kulttuurilehtoja.

Kohteen metsät ovat itä- ja keskiosassa pääosin vanhapuustoisia. Länsiosassa ja eteläreunassa on merkittävästi valtapuustoltaan hieman nuorempia varttuneita metsiä sekä muutamia pienialaisia nuoremman metsän kuvioita. Metsissä on kuusivaltaisia, lähinnä kuusta ja mäntyä kasvavia havusekametsiä, kuuseen, mäntyyn ja koivuun painottuvia sekametsiä sekä länsi- ja eteläosassa lehtipuuvaltaisia lehtometsiä. Lehtipuuvalliset metsät ovat hyvin monilajisia eli niissä kasvaa muun muassa hies- ja rauduskoivuja, raitaa, pajuja, harmaaleppää, haapaa ja tuomea.

Metsistä osa on puustoltaan eri-ikäisrakenteisia ja osin myös luonnontilaisen kaltaisia. Merkittäväällä osalla on takanaan joskus vuosikymmeniä sitten tehty harvennusluonteinen hakkuu, minkä vaikutuksista osa metsistä on edelleen melko tasarakenteisia. Osassa luonnonmukaisempi rakenne on jo palautunut tai palautumassa.

Metsien lahopuumäärät vaihtelevat kohtalaisesta runsaaseen. Varsinkin itäosassa on monin paikoin hyvin runsaasti eri-ikäistä kuusilahopuuta sekä harvakseltaan mänty- ja koivulahopuuta. Keski- ja länsiosan kuusivaltaisemmissa metsissä lahoaa yleensä näkyvästi kuusilahopuuta sekä yksittäin koivu-, mänty- ja pihlajalahopuuta.

Eteläosan lehdoissa on runsaasti ohutläpimittaista, montaa puulajia sisältävää lehtilahopuuta. Puronvarren lehtorinteillä on puolestaan runsaasti erikokoista harmaaleppälahopuuta sekä hieman pihlaja-, raita- ja tuomilahopuuta.

Keskuspuistontaivat-ulkoilureitin länsipuolen sekametsissä lahoaa vaihtelevia määriä kuusi-, koivu-, pihlaja-, ja harmaaleppälahopuuta. Kosteapohjaisemmissa lehtipuumetsissä sekä alueen maatalousmaille kehittyneissä länsiosan lehdoissa on runsaasti raitalahopuuta, merkittävästi koivulahopuuta sekä paikoitellen myös harmaaleppä- ja pajulahopuuta.

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin selvityksessä 69 kääpälajia sekä seitsemää huomionarvoisaa orvakka- ja orakaslajia (liite 4).

Alueen lajeissa on 41 arvoelinympäristöjä indikoivaa lajia (näistä 34 kääpiä), mikä on paljon. Lajeista 15 elää useilla lehtipuilla, 11 havu- ja lehtipuilla, yhdeksän molemmilla päähavupuilla, kolme kuusimaapuilla, kaksi männyillä ja yksi laji raitalahopuulla.

Metsäalueelta havaittiin selvityksessä viittä Punaisen kirjan lajia. Alueellisesti uhanalaisista lajeista löytyi peikonnaahkaa (kaksi es.) ja sitruunakääpää (kolme es.). Silmälläpidettävistä lajeista havaittiin kaksi esiintymää rusokantokääpää sekä esiintymät helttä-aidaskääpää ja korkkikerroskääpää. Valtaosa Punaisen kirjan lajeista kasvoi kuusimaapuilla, helttä-aidaskääpää mäntymaapuilla, korkkikerroskääpää ohuehkolla harmaaleppämaapuilla ja yksi sitruunakäävistä poikkeuksellisesti raitamaapuulla. Punaisen kirjan lajihavainnoista merkittävimpinä voi pitää kolmea sitruunakääpähavaintoa sekä Helsingissä harvalukuisia helttä-aidas- ja korkkikerroskääpiä.

Muista lajeista huomionarvoisimpina on syytä pitää lehtimaapuulla kasvanutta nykerökääpää, josta on Uudeltamaalta vain muutamia havaintoja. Helsingissä harvalukuisiin lajeihin kuuluvat myös aarnikääpää, istukkakääpää, kultarypykkä, naskalirypykkä, oravuotikka ja paperiludekääpää. Alueen lajistossa merkillepantava piirre on myös hyvää kuusilahopuutilannetta indikoiva ruostekäävän (24 es.) ja pohjanrypykän (kuusi es.) runsaus.

Tehdyn selvityksen perusteella kohteen itä- ja keskiosalla on Helsingin oloissa huomattavaa merkitystä vaateliaan kuusilahopuulajiston suojelun kannalta. Kohteen länsiosalla sekä erällä lehtilahopuuta runsaammin sisältävillä itä- ja eteläosan metsikoilla on puolestaan selvää merkitystä lehtilahopuusta riippuvaisen lajiston kannalta. Lisäksi alueella on jonkin verran merkitystä mäntylahopuuta hyödyntävän vaateliaan lajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpäalue)

Alue täyttää hyvin selvästi kolme luokan alakriteeriä. Täyttyviä kriteereitä ovat indikaattorilajien kokonaismääräkriteeri (vähintään 25 lajia) sekä molempien pääpuulajiryhmien osalta alakriteeri, jonka mukaan kohteelta tulee olla ”havaintoja vähintään 20 Helsingin oloissa vaateliaasta havumetsälajista tai 20 vastaavasta lehtimetsälajista”. Kohteelta on havaintoja 26 havupuiden indikaattorilajista ja 28 lehtipuulajista.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Alueen metsien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilassa, tuulenkaatojen metsään jättö sekä ulkoilureittien varsilta ja teiden reunoilta mahdollisesti kaadettavien puiden jättäminen maa- lahopuiksi ovat toimenpiteinä erittäin suositeltavia. Monipuolisten luontotyyppi- ja lajistoarvojen takia alue on syytä ottaa vakavaan harkintaan mietittäessä Helsingin seuraavan luonnonsuojeluohjelman kohteita.

Kuva 20. Kuusivaltaisten kangasmetsien ohella löytyy myös enemmän lehtilahopuuta sisältäviä lehtoalueita. Kuva. Birthe Weijola.

4.7. Keskuspuisto: Pohjois-Pasilan metsän koillisosa

Tunnus: 50/2019

Maastotyöt ja selvitysten kattavuus

Alueen lajistoa selvitettiin syksyllä 2019 Keijo Savolan toimesta 21.10 ja 24.10 yhteensä 6,5 maastotyötuntia. Inventointi oli kattava pääosalla alueesta, mutta aivan itäreuna jäi hieman pinnallisemman selvityksen varaan.

Kerättyjen näytteiden (12 kpl) mikroskopoinnin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sijaitsee Pohjois-Pasilan luoteispuolella rajautuen pohjoisessa Metsäläntiehen, idässä Postintaival-tien länsireunan ulkoilureittiin ja lännessä lemmikkieläinten hautausmaan itäpuolen myrskytuhoaukkoihin sekä istutuskusikkoon. Lounaassa ja etelässä se liittyy lajistoltaan ja lahopuustoltaan edustavaan arvoluokan I kääpäalueeseen (*Pohjois-Pasilan metsän ydinosa*).

Kohde muodostuu vaihtelevasta kallioisten kuivahkojen, tuoreiden ja lehtomaisten kankaiden sekä kallioiden mosaikista, jota rikastuttavat länsiosan lehdot ja keskiosan pienet korpilaukut.

Kohteen metsät ovat pääosin rakenteeltaan luonnontilaisen kaltaisia, osassa niistä on tehty muutamia vuosikymmeniä sitten harvennusluonteisia hakkuita sekä yhdellä kuviolla myrskytuhojen korjuuseen liittyvä pienaukkohakkuu. Metsät ovat pääosin vanhapuustoisia vaihdellen kuusivaltaisista metsistä neljän pääpuulajin sekametsiin sekä karumpien maiden mäntyvaltaisiin metsiin.

Kohteen metsien lahopuumäärät vaihtelevat niukan, kohtalaisen ja melko runsaan välillä, runssalahopuustoisuutta on lähinnä pienialaisina laikkuina. Lahopuun maltillista määrää kompensoi sen monipuolisuus puulajien sekä kohtalainen monipuolisuus eri lahoasteiden osalta. Lahopuu muodostuu lähinnä kuusesta, männystä ja koivusta sekä harvakseltaan esiintyvistä pihlajasta. Muutamalla kuviolla lahoaa mainittavasti myös haapaa ja länsireunan lehtoalueella raita-, ja harmaaleppälahopuita.

Lajitiedot

Kohteelta havaittiin selvityksessä 43 kääpälajia sekä viittä jossakin määrin huomionarvoisaa orvakka- ja orakaslajia (liite 4). Lisäksi alueelta on syksyiltä 2018 selvityksen tekijän havainto puuterikäävältä ja Juha Kinnusen havainto väljäpillikäävältä.

Selvityksessä havaituissa lajeissa on 19 arvokkaita elinympäristöjä indikoivaa lajia (näistä 16 kääpiä) sekä kahta ekologiaaltaan ja vaateliaisuudeltaan näihin rinnastettavaa muuta kääväkästä. Myös kohteelta syksyllä 2018 havaitut puuteri- ja väljäpillikääpä kuuluvat indikaattorilajeihin. Kohteen indikaattorilajien määrä (21 lajia) on selvitysasteeseen nähden kohtuullinen.

Indikaattorilajeissa ovat hyvin edustettuina useita lehtipuita suosivat lajit sekä sellaiset lajit, jotka hyödyntävät sekä lehtipuita että havupuita. Muutamat lajeista ovat sitoutuneet lähes kokonaan kuuseen ja kaksi lajeista lähinnä haapalahopuuhun.

Kohteen lajistoon kuuluu yksi vaarantunut ja kaksi silmälläpidettävää lajia. Haapamaapuulta tavattu vaarantunut harjaskääpä on koko maassa harvalukuinen laji, josta on Helsingistä ilmeisesti vain viisi muuta havaintoa. Silmälläpidettävistä lajeista kittikääpä kasvoi ohuella haapamaapuulla ja havaitut kaksi rusokantokääpää järeillä kuusimaapuilla.

Muista havaituista lajeista merkittävin on hammaskurokka, josta ei ole muita havaintoja Helsingin vuosien 2011-2019 kääpäselvityksissä. Helsingissä melko harvalukuisia lajeja ovat myös istukakääpä, maitokääpä, silokääpä, valeorakas, verivahakääpä sekä varsinkin väljäpillikääpä.

Selvityksen perusteella kohteella on selvää merkitystä useita lehtipuulajeja hyödyntävän sekä kuusta ja haapaa suosivan kääväkäslajiston kannalta. Lisäksi sillä on jonkin verran merkitystä mäntylahopuuta hyödyntävän lajiston kannalta.

Arvoluokka

Arvoluokka II (Arvokas kääpäalue)

Kohde täyttää luokan II kääpäalueen kriteereistä kolme. Alueella elää vaarantunut laji, alueelta on havaintoja 20-24 indikaattorilajista ja lisäksi alueella elää lajeja (hammaskurokka, väljäpillikääpä), joilla on vain muutamia tunnettuja esiintymiä Helsingissä.

Olennaista lisäarvoa kohde saa liittymisestä eteläpuoliseen arvoluokan I kääpäalueeseen, jonka kanssa se olisi ollut mahdollista arvottaa myös yhtenä, arvoluokan I kohteena. Kohteiden laatueroa takia arvottaminen on katsottu perustelluksi tehdä erikseen.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteen lajistoarvojen säilyttämisen ja lisäämisen kannalta tärkeää ja suositeltavaa on antaa metsien jatkossa kehittyä pääosin ilman metsänhoitoa. Ulkoilureittien ja teiden reunoilta mahdollisesti kaadettavat järeämmät puut sekä luontaiset tuulenkaadot on syytä jättää maalahopuiksi.

4.8. Veräjämäen metsät: Aidasmäenpuiston osa-alue

Tunnus: 51/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Kohteen kääpälajistoa selvitettiin Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta 26.9.2019 yhteensä neljän maastotyötunnin ajan. Koko alue pystyttiin läpikäymään kattavasti kääpien kannalta lupaavimpien lahopuiden osalta.

Kerättyjen näytteiden (8 kpl) mikroskopoinnin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sijaitsee Veräjämäen asuinalueen pohjoispuolella rajautuen pohjoisessa Maaherrantiehen. Aidasmäentie jakaa kohteen kahteen osaan. Idässä alue rajautuu, ulkoilureitin erottamana, Pirunkallion metsäalueeseen, joka on arvoluokan I kääpääalue.

Kohteen pohjoispuolisko on länsi- ja keskiosastaan lehtomaista ja tuoretta kangasta, joissa kasvaa kuusen, männyn ja koivun muodostamaa vanhaa sekametsää. Metsässä lahoaa näkyvästi koivulahopuuta sekä hieman kuusi-, mänty-, pihlaja- ja haapalahopuita. Osa-alueen itäreunassa on kaistale tuoretta lehtoa. Kuusivaltainen osa lehdosta on niukkalahopuustoista, eteläläosan lehtipuuvaltaisessa osassa on hieman raitalahopuuta.

Aidasmäentien eteläpuolinen osa sisältää osin kallioisia lehtomaisia, tuoreita ja kuivahkoja kangaita sekä pienialaisesti kitumaan kalliomaata. Metsien puuston muodostavat melko luonnonmukaisella tilarakenteella kasvavat kuusi, mänty, koivu sekä yksittäispuina haapa. Aluspuuna ja välikerroksessa kasvaa eri-ikäistä pihlajaa sekä länsiosassa vaahteraa. Metsäalueella lahoaa näkyvästi, joskaan ei vielä runsaasti, koivu-, mänty-, kuusi- ja pihlajalahopuuta, paikoin on myös yksittäisiä raitalahopuita.

Lajitiedot

Alueelta havaittiin selvityksessä 35 kääpälajia (liite 4) sekä kolmea muuta indikaattorikääväkäästä. Lisälajeja alue saa Otto Miettisen syksyn 2019 käynnillä havaitsemasta koivunkynsikäävästä sekä Aku Korhosen samana syksynä löytämästä kultakurokasta.

Syksyllä 2019 havaituissa lajeissa on 18 arvokkaita metsäelinympäristöjä indikoivaa lajia (näistä 15 kääpiä). Lajeista kahdeksan on lehtipuiden lajeja, viisi havupuiden lajeja ja viisi hyödyntää isäntäpuunaan sekä havu- että lehtipuita.

Kohteen lajeissa on kaksi alueellisesti uhanalaista lajia eli peikonnahka ja koivunkynsikääpä. Peikonnahka kasvoi alueen keskiosassa tien varrelle kaadetulla ja pätkityllä järeällä kuusimaa-puulla, jonka kantokääpä oli "esilahottanut". Peikonnahka on selvästi levittäytymässä Helsingin metsissä, mutta havaintoja varsinkin Keskuspuiston ulkopuolelta on edelleen syytä pitää merkittävänä. Koivunkynsikääpä on puolestaan Kaakkois- ja Itä-Suomesta länteen leviämässä oleva laji. Helsingistä lajista on kymmenkunta havaintoa.

Muista alueen lajeista merkittävimpinä voi pitää aarni-, poimulakki- ja silokääpää sekä kultakurokkaa ja pilliharsukkaa.

Arvoluokka

Arvoluokka III (Kohtalaisen arvokas kääpäalue) itsenäisenä kohteena, arvoluokka I (hyvin arvokas kääpäalue) osana Veräjämäen metsien kokonaisuutta.

Kohde täyttää kaikki kolme arvoluokan III alakriteeriä eli havaintoja on vähintään kahdesta alueellisesti uhanalaisesta lajista, havaintoja on yli 10 indikaattorilajista ja lisäksi alue on kääpälaajaltaan selvästi rikkaampi ja monipuolisempi kuin keskimääräinen saman kokoluokan helsinkiläismetsä. Kohteelta on havaittu myös useampia Helsingissä harvinaisia lajeja.

Lajiston perusteella kohteella on paikallista merkitystä lehti- ja havulahoppuusta riippuvaisen vaateliaan kääväkälajiston kannalta. Alueen arvoa lisää olennaisesti sen liittyminen itäreunastaan Pirunkallion arvoluokan I kääpäalueeseen, jossa elää runsaasti sellaista vaателиasta lajistoa, jolle Aidasmäenpuisto voi tulevaisuudessa toimia kasvupaikkana.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Alueen lajistoarvojen säilyminen ja kehittyminen edellyttää metsien säilyttämistä rakentamisen ulkopuolella. Metsien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilassa, tuulenkaatojen metsään jättö sekä teiden, tonttien ja ulkoilureitin reunoilta kaadettavien järeämpien puiden jättäminen maalahopuiksi ovat toimenpiteinä erittäin suositeltavia.

4.9. Veräjämäen metsät: Veräjälakson lehdon osa-alue

Tunnus: 52/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Alueen lajistoa selvitettiin 1.11.2019 Keijo Savolan toimesta yhteensä 1,5 tunnin ajan. Käynnin tavoite ei ollut kattava kääpäselvitys, vaan lähinnä sen hahmottaminen, onko tämän vuonna 2011 melko kattavasti (4,5 h) kääpäselvitetyn alueen lajistossa ja luontoarvoissa tapahtunut kahdeksassa vuodessa olennaisia muutoksia.

Kerättyjen näytteiden (4 kpl) mikroskooppin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sijaitsee Maaherrantien ja siirtolapuutarhan välissä. Idässä se rajautuu Vantaanjoen rantaan kulkevaan ulkoilureittiin ja lännessä nuoripuustoiseen voimalinjan alustaan. Alueen itäosan halki on muutamia vuosia sitten rakennettu kaasuputki.

Kohde sisältää varttunutta lehtipuustoa kasvavia lehtometsiä. Osa lehdoista on koivuvaltaisista, osa on raidan, koivun, harmaalepän, haavan, pihlajan ja tuomen muodostamia sekametsälehtiä. Osa lehdoista on ollut pitkään rauhassa metsänkäsittelyltä ja niitä leimaa puuston luonnontilaisuus ja lahoppuustoisuus. Osaa lehdoista on käsitelty hakkuilla, mutta kaadettuja runkoja on jätetty maastoon lahoppuiksi. Alueen lehdoissa on monin paikoin runsaasti raitalahoppuuta, merkittäviä määriä koivulahoppuuta sekä jonkin verran pihlaja-, harmaaleppä ja tuomilahoppuuta. Edustavimmat lehdot sijoittuvat kohteen keskipohjoisosaan, siirtolapuutarhan ja luoteesta itä-kaakkoon kulkevan ulkoilureitin väliin.

Lajitiedot

Syksyn 2019 lyhyehkön käynnin yhteydessä kohteelta tehtiin havaintoja 23 kääpälajista sekä kahdesta muusta indikaattoriarvoa omaavasta orvakasta (liite 4).

Syksyn 2011 kattavammassa kääpäselvityksessä alueelta havaittiin 28 kääpälajia sekä kahta indikaattoriorvakkaa. Syksyn 2019 käynnin havainnoista alueelle uusia lajeja olivat haavan-, koivunhelmta-, mustasukka-, pakuri- ja ruunikääpä sekä karhirypykkä. Alueelta havaittujen kääpälajien kokonaismäärä nousi uuden käynnin myötä 33 lajiin.

Käynnin perusteella alueen kääpälajistossa ei ollut havaittavissa selvää kehitystä. Sen sijaan kuivan kesän negatiivinen vaikutus monien tavattujen, yksivuotisia itiöemiä tekevien lajien yksilömääriin oli ilmeinen.

Syksyn 2019 käynnillä alueelta tehtiin havaintoja seitsemästä indikaattoriarvoa omaavasta kääpä- ja orvakkalajista. Vuoden 2011 selvityksessä havaintoja tehtiin 11 indikaattorilajista. Yhteensä alueelta on kahdelta selvitysvuodelta havaintoja 14 indikaattorilajista. Alueelta havaituista lajeista huomionarvoisimpina voidaan pitää haavanarina-, kirjokeri-, mustasukka-, poimulakki- ja punakerikääpiä sekä kruunukurokkaa.

Arvoluokka

Arvoluokka III (Kohtalaisen arvokas kääpäalue) itsenäisenä kohteena, arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpäalue) osana Veräjämäen metsien kokonaisuutta

Aluetta on edelleen syytä pitää itsenäisenä kohteena tarkasteltuna arvoluokan III kohteena havaittujen indikaattorilajien kokonaismäärän sekä eräiden Helsingin oloissa melko harvinaisten lajien esiintymisen perusteella.

Kohdetta on mahdollista tarkastella myös kääpälajistoltaan valtakunnallisesti arvokkaan Veräjämäen metsien kääpäalueen yhtenä osa-alueena.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteen lajistoarvot säilyvät ja todennäköisesti myös lisääntyvät, mikäli metsät säilyvät rakentamisen ja varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella. Metsien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilassa, tuulenkaatojen metsään jättö sekä ulkoilureittien, siirtolapuutarhan ja tien reunoilta kaadettavien puiden jättäminen maalahopuiksi ovat toimenpiteinä erittäin suositeltavia.

4.10. Veräjämäen metsät: Pirunkallion osa-alue

Tunnus: 53/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Kohteen kääpälajistoa selvitettiin syksyllä 2019 Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta 26.9 ja 27.9 yhteensä yhdeksän tunnin ajan. Selvityksen tavoite ei ollut kattava kääpäselvitys, vaan lähinnä sen hahmottaminen, onko tämän vuonna 2011 melko kattavasti (11 h) kääpäselvitetyin alueen lajistossa ja luontoarvoissa tapahtunut kahdeksassa vuodessa olennaisia muutoksia. Vuoden 2019 selvityksessä kohteen itä- ja koillisosa (noin neljännes alueesta) jäi pintapuolisen läpikäynnin varaan.

Kerättyjen näytteiden (27 kpl) mikroskopoinnin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sijaitsee Veräjämäen koillispuolella rajoittuen pohjoisessa Maaherrantiehen, idässä Vantaanjokeen, etelässä Pirunkallion kallioalueen niukkapuustoiseen lakialueeseen, lounaassa Pikukosken uimarantaan ja lännessä eteläpohjoissuuntaiseen pääulkoilureittiin. Kohde rajoittuu lännessä, ulkoilureitin erottamana, Aidasmäenpuiston arvoluokan III kääpäalueeseen.

Kohde on biotooppivalikoimaltaan monipuolinen kokonaisuus, joka sisältää erilaisia lehtometsiä sekä kangasmetsiä ulottuen lehtomaisista kankaista louhikkoisiin ja kallioisiin kuivahkoihin kankaisiin. Kohteen halkaisee eteläpohjoissuuntainen voimalinja.

Voimalinjan länsipuolisen osa-alueen pohjoisosa on monilajista sekametsälehtoa, jossa lahoaa merkittävästi raita-, harmaaleppä- ja koivulahopuuta. Etelämpänä on vanhapuustoisia lehtomaisen ja tuoreen kankaan kuusivaltaisia sekametsiä, joissa on näkyvästi, paikoin jopa runsaasti, eri-ikäistä kuusilahopuuta sekä yksittäin lehtilahopuuta. Pirunkallion kallioalueen luoteisrinteellä on pienialaisesti kuivahkoa kangasta, jossa on hieman mäntylahopuuta. Lounaassa ulkoilureitin kupeessa on lisäksi pieni pähkinäpensaslehto, jossa lahoaa hieman pähkinälahopuuta.

Voimalinjan itäpuolisen osa-alueen pohjois- ja itäosa sisältää puustoltaan luonnontilaisen kaltaisia, monilajisia tuoreita lehtoja sekä koillisosaan painottuen maatalousmaille kehittyneitä, osin kosteapohjaisia koivuvaltaisempia lehtoja. Osassa lehdoista on runsaasti raitalahopuuta sekä vaihtelevia määriä koivu-, harmaaleppä-, pihlaja-, tuomi- ja pajulahopuuta. Pääosassa koivuvaltaisista lehdoista lahopuuta on vielä maltillisesti.

Osa-alueen länsiosan rinteet ovat yläosastaan mäntyvaltaisia louhikkoisia kuivahkoja kankaita, jotka vaihtuvat sekapuustoisten, melko luonnonmukaisten tuoreiden ja lehtomaisten kankaiden kautta rinteenalustan monilajisiin lehtometsiin. Ylärinteillä on harvakseltaan mäntylahopuuta, keski- ja alarinteellä puolestaan näkyvästi kuusi-, koivu-, pihlaja- ja mäntylahopuuta.

Lajitiedot

Syksyn 2019 kääpäselvityksessä kohteelta havaittiin 55 kääpälajia sekä kahta indikaattoriarvoa omaavaa orvakkaa (liite 4). Lisäksi alueelta havaittiin Otto Miettisen ja Ilya Vinerin syksyn 2019 maastokäynnillä harjasorakas, maitovahakääpä, männynjuurikääpä sekä taigarypykkä.

Syksyn 2011 hieman kattavammassa, erinomaisena kääpävuoatena tehdyssä selvityksessä kohteelta havaittiin 62 kääpälajia sekä kahta indikaattoriorvakkaa. Lisäksi alueelta on vuosilta 2011-2019 puolen tusinaa Miettisen ja muiden lajiharrastajien lisälajihavaintoa. Kaikkiaan Pirunkallion alueelta tunnetaan varmuudella 82 kääpälajia. Lajimäärä on alueen kokoon suhteutettuna korkea ja kertoo jo itsessään merkittävistä arvoista.

Syksyn 2019 kääpäselvityksen havainnoista kohteelle uusia lajeja olivat karhi-, laikku-, levy-, maito-, maitovaha-, männyn-, männynjuuri-, puuteri-, ruoste-, rusokanto-, ruso-, rusto-, ruuni-, vaahteran- ja valkoludekääpä sekä haisusäämikkä ja kruunuhaarakas.

Syksyn 2019 käynneillä alueelta tehtiin havaintoja 28 indikaattoriarvoa omaavasta kääpä- ja orvakkalajista. Vuoden 2011 kääpä- ja orvakkaselvityksessä havaintoja tehtiin 29 indikaattorilajista. Yhteensä alueelta on 2011-2019 havaittu, Miettisen, Vinerin ja muiden alan harrastajien havainnot huomioiden, peräti 49 indikaattorilajia (joista 44 kääpiä).

Pirunkalliolta on 2011-2019 havaittu kahdeksaa Punaisen kirjan lajia. Alueellisesti uhanalaisista havaintoja on harjasorakasta (2018, 2019), koivunkynsikäävästä (2016), kääpäläkäävästä (2011) sekä taigarypykästä (2019). Silmälläpidettävistä lajeista havaintoja on kittikäävästä (2011), laikukäävästä (2018, 2019), rusokantokäävästä (2019) sekä rustikasta (2011).

Alueelta 2011-2019 havaituista lajeista erityisen merkittäviä ovat harjasorakas ja kääpäläkääpä, jotka molemmat ovat pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla hyvin harvinaisia. Muita Helsingissä harvalukuisia lajeja ovat haavanarinakääpä, koivunkynsikääpä, kolokääpä, kruunukurokka, laikukääpä, lehtokääpä, pikkuhampikka, pilliharsukka sekä viitakääpä.

Syksyn 2019 selvityksen perusteella Pirunkallion lajistossa on tapahtunut selvää vaateliaan kuusilajiston vahvistumista, mitä indikoi erityisesti alueelle levittäytyneen ruostekäävän seitsemän esiintymää. Lehtipuulajiston osalta vastaavaa lajistollista kehitystä ei vielä todettu, vaikka lehtilahopuun määrä ja laatu onkin kehittynyt vuodesta 2011.

Arvoluokka

Arvoluokka I (hyvin arvokas kääpäalue) moniosaisen Veräjämäen metsien yhtenä osakohteena sekä myös itsenäisenä kohteena.

Kohde täyttää syksyn 2019 selvitysten havaintojen perusteella arvoluokan kriteerit indikaattorilajien kokonaismäärän (28 kpl, raja-arvo 25) sekä lehtipuuta hyödyntävien indikaattorilajien lukumäärän (20 lajia) perusteella. Kun huomioidaan kaikki vuosina 2011-2019 havaitut lajit, täyttyy myös Punaisen kirjan silmälläpidettävien ja alueellisesti uhanalaisten lajien määräkriteeri (kahdeksan lajia, raja-arvo kuusi lajia). Erityisarvoa se saa kahdeksasta Punaisen kirjan lajista sekä lehtilahopuuarvoja indikoivien lajien hyvin korkeasta (40 lajia) määrästä.

Tehdyn selvityksen perusteella kääpäalueen rajaukseen on syytä tehdä hieman muutoksia. Lännessä rajausta on perusteltua ulottaa kiinni pääulkoilureittiin. Etelässä siitä on syytä poistaa Pirunkallion kalliomaan lahoppuuden lakiosa ja pohjoisesta Raide-Jokerin rakentamisen tuhoama kaisla.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteen lajistoarvot säilyvät ja todennäköisesti myös lisääntyvät, mikäli alue säilyy rakentamisen ja varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella. Metsien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilassa, tuulenkaatojen metsään jättö sekä ulkoilureittien ja tien reunoilta mahdollisesti kaadettavien puiden jättäminen maalahoppuiksi ovat toimenpiteinä erittäin suositeltavia. Aluetta on syytä vakavasti harkita myös yhdeksi seuraavan luonnonsuojeluohjelman kohteeksi.

4.11. Veräjämäen metsät: Veräjämäen kaakkoispuolinen metsä

Tunnus: 54/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Kohteen kääpälajistoa selvitetiin syksyllä 2019 Keijo Savolan ja Birthe Weijolan toimesta 19 tunnin ajan. Selvityksen tavoite ei ollut kattava kääpäselvitys, vaan erityisesti sen hahmottaminen, onko tämän vuonna 2011 kääpäselvitetyin alueen lajistossa tapahtunut kahdeksassa vuodessa olennaisia muutoksia. Lisäksi haluttiin ajantasaistaa kohteen rajausta vastaamaan paremmin lajistoltaan ja lahoppuustoltaan nykyisin arvokkaan alueen rajausta.

Selvityksessä läpikäytiin melko kattavasti vuoden 2011 kääpäalueen rajausta pois lukien Vantaanjoen rantalehdot, joissa tiedettiin olevan käynnissä Ilya Vinerin ja Otto Miettisen orvakoihin keskittyvä selvitys. Lisäksi selvitetiin vuoden 2011 kääpäalueen lounais- ja länsipuolisia metsiä, joskin näiden selvitys jäi aikapulan takia selvästi muuta aluetta pintapuolisemmaksi. Tätä tietokarttaa kompensoi Otto Miettiseltä saatu havaintoaineisto vuosien 2012-2019 havainnoista kyseiseltä alueelta.

Kerättyjen näytteiden (55 kpl) mikroskopoinnin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sijaitsee Veräjämäen kaakkoispuolella. Se rajautuu idässä ja kaakossa Vantaanjokeen, luoteessa Veräjämäen asuinalueeseen, lännessä Jokiniementiehen ja etelässä vesilaitoksen aitaan, voimalinjaan sekä avoimiin alueisiin.

Kohde sisältää monimuotoisen keskittymän runsas- ja keskivinteisiä tuoreita lehtoja, lehtomaisia, tuoreita ja kuivahkoja kankaita sekä kohteen keski- ja eteläosan kalliomaita. Biotooppivalkoimaa monipuolistavat kaksi rehevää korpinotkelmaa alueen länsilounaisosassa.

Kohteen itä- ja kaakkoisosat Vantaanjoen lähellä ovat puustoltaan monipuolisia ja pääosin rakenteeltaan luonnontilaisen kaltaisia lehtipuuvaltaisia lehtoja. Rantalehtojen lahoppuuserät vaihtelevat kohtalaisen runsaasta hyvin runsaaseen sisältäen eriasteisesti lahonnutta raitaa, harmaaleppää, pihlajaa, koivua, tuomea sekä paikoin myös haapaa ja pajuja. Edustavimmat lehtipuuvaltaiset lehdot löytyvät alueen kaakkoisosasta.

Kohteen koillisosasta, itälänsisuuntaisen ulkoilureitin pohjois- ja eteläpuolelta löytyvät sen arvokaimmat kuusivaltaiset metsät. Alueella on iäkästä kuusivaltaista aarniolehtoa, jossa lahoaa hyvin runsaasti järeää ja eri-ikäistä kuusilahopuuta. Lehtoalueen eteläpuolella jatkuvat vanha- ja lahoppuustoiset kangasmetsät. Aarnioydin on Helsingin oloissa erittäin edustava ja laadukas niin lahoppuuston rakenteen kuin lajiston osalta.

Kohteen keskiosan kallioalueilla vaihtelevat niukkapuustoisemmat kalliomaaosat sekä kallioiset kuivat, kuivahkot ja tuoreet kankaat. Pääosa kallioista on niukkalahoppuustoisia, mutta kangasmailla ja osalla kallioalueista lahoaa näkyvästi mäntylahoppuuta sekä hieman lehti- ja kuusilahoppuuta.

Kallioselänteen lounais- ja eteläosassa painottuvat osin vanhoille kallionlouhinta-alueille kasvaneet varttuneet ja vanhat sekametsät sekä vanhojen siemenpuumäntyjen alle luontaisesti kehittyneet, nuorta ja varttunutta sekapuustoa kasvavat metsiköt. Metsissä lahoaa näkyvästi, paikoin jo melko runsaasti, koivu-, pihlaja-, raita-, mänty- ja kuusilahoppuuta.

Kohteen länsilounaisreunassa, Jokiniementiehen rajautuen, on lehtilahoppuustoltaan erityisen edustava korpi- ja lehtonotkelma. Vastaava, joskaan ei lahoppuustoltaan aivan yhtä hieno korpi- ja lehtonotkelma löytyy hieman pohjoisempaa ulkoilureittien kupeesta.

Kohteen luoteisosassa Kuitupolun kaakkoispuolen mäellä on vanhaa sekametsää, jossa on runsaasti kuuseen painottuvaa tuoreenpuoleista lahoppuuta. Merkittävästi kuusi- ja koivulahoppuuta löytyy myös kohteen länsiosasta, Jokiniementien itäpuolisten kerrostalojen kaakkois- ja eteläpuolisesta vanhasta sekametsästä. Kerrostalojen koillispuolella on myös kuvio runsalahoppuustoisista lehtoa.

Arvokkaimpien metsien joukossa on muutamia metsikkökuvioita, joilla kasvaa nuorta tai varttunutta niukkalahoppuustoisempaa metsää. Näiden metsiköiden kokonaisala suhteessa merkittäviä lahoppu- ja lajistoarvoja omaaviin metsiin on maltillinen.

Lajitiedot

Kääpäselvityksessä kohteelta havaittiin 68 kääpälajia sekä kahdeksaa muuta indikaattoriarvoa omaavaa orvakkaa tai orakasta (liite 4). Lisäksi alueelta tavattiin Otto Miettisen ja Ilya Vinerin lehtoihin painottuneessa syksyn 2019 orvakkaselvityksessä seitsemää kääpälajia (harjas-, kuultolude-, maila-, paksu-, verivaha-, viini- ja vuotikankääpä) sekä kolmea muuta indikaattorilajeihin kuuluvaa kääväkästä (haisusäämikka, harjasorakas ja viherkarhikka), joita ei havaittu varsinaisessa kääpäselvityksessä.

Miettisen vuosien 2011-2018 käynneiltä on lisäksi havainnot kaarna-, kastanja-, kirjokeri-, kitti-, kolo-, lehtolude-, oranssi-, pihka-, punakeri- ja viherkerikäävästä. Vuoden 2011 kääpäselvityksessä tehtiin lisäksi havainnot haavan-, männynjuuri-, pohjan- ja sitkaskäävästä, joita ei havaittu vuoden 2019 selvityksessä. Lisäksi alueelta on luotettaviksi arvoidut harrastajahavainnot kevät- ja nukkevyyökäävästä. Kaiken kaikkiaan kohteelta on 2011-2019 havaittu varmuudella 91 kääpälajia, mikä on alueen pinta-alan suhteutettuna hyvin korkea luku.

Syksyn 2019 kääpä- ja orvakkaselvityksissä tehtiin havaintoja peräti 49 kääpäselvityskohteiden arvottamisessa käytetystä indikaattorilajista (näistä 38 kääpiä). Määrä on huomattavan korkea ja kertoo alueen lahottajasienilajiston valtakunnallisesti merkittävästä rikkaudesta. Kun huomioidaan myös 2011 kääpä- ja orvakkaselvityksissä sekä Miettisen vuosien 2012-2017 maastokäynneillä havaitsemat lajit, nousee havaittujen indikaattorilajien kokonaismäärä peräti 61 lajiin.

Määrä on Helsingin kääpääalueiden selkeä ennätys, joskin sen selittää osaltaan monivuotinen havaintoaineisto. Lisäksi alueelta on Miettisen ja Vinerin havaintoja useista valtakunnallisesti harvinaisista orvakoista, jotka eivät sisälly kääpäselvityksen indikaattorilajeihin.

Veräjämäen kaakkoispuoliselta metsäalueelta havaittiin syksyllä 2019 peräti 10 Punaisen kirjan lajia. Kääpäselvityksessä havaittiin alueellisesti uhanalaisiksi luokitelluista lajeista esiintymä peikonnaahkaa sekä kolme esiintymää ekologiaaltaan vaateliasta sitruunakääpää.

Silmälläpidettävistä lajeista havaittiin esiintymä rusokantokääpää sekä kolme esiintymää laikukääpää. Miettisen ja Vinerin selvityksessä havaittiin lisäksi erittäin uhanalaista paksukääpää, vaarantunutta harjaskääpää, alueellisesti uhanalaista harjasorakasta, kangaskurokkaa ja viherkarhikkaa sekä silmälläpidettävää vuotikankääpää.

Metsäalueen poikkeuksellisen komea Punaisen kirjan lajilista täydentyy Miettisen maastokäynteillä 2011-2017 havaituista kaarnakäävästä (NT, 2012), kastanjakäävästä (VU, 2014) kittikäävästä (NT, 2017), oranssikäävästä (NT, 2016) sekä Savolan 2011 kääpäselvityksessä havaitsemasta sitkaskäävästä (VU).

Punaisen kirjan lajeihin kuulumattomista mainittavimpia ovat 2019 havaitut iso-orakarakka, istukakääpä, kuusenkääpä, mailakääpä, ruskokääpä sekä Miettisen 2015 havaitsema pihkakääpä. Lajeista iso-orakarakka ja mailakääpä ovat Suomessa hyvin harvinaisia. Merkittävää on myös hyvästä kuusilahopuutilanteesta kertova ruostekäävän (17 es.) ja pohjanryppykykän (kahdeksan es.) runsaus.

Syksyn 2019 selvitysten perusteella Veräjämäen kaakkoispuolisella metsäalueella on tapahtunut 2010-luvulla selvää kääpälajiston rikastumista, mikä näkyy etenkin kuusilahopuustoa suosivan lajiston monipuolistumisena sekä monien lajien kannan vahvistumisena. Myös alueen lehtilahopuuta vaativa lajisto on ilmeisesti jonkin verran vahvistunut vuoden 2011 selvityksestä kuluneiden kahdeksan vuoden aikana. Vaateliaan ja uhanalaisen lahottajalajiston kannalta kohteen arvoja on syytä pitää valtakunnallisesti merkittävinä.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpääalue) moniosaisen Veräjämäen metsien yhtenä osakohteena sekä huomattavan selkeästi myös itsenäisenä kohteena.

Kohde täyttää syksyn 2019 kääpä- ja orvakkaselvitysten havaintojen perusteella selvästi kaikki viisi arvoluokka I:n kääpääalueen alakriteeriä.

Syksyn 2019 kääpä- ja orvakkaselvityksien tulokset, alueelta 2012-2019 kertynyt muu lajistotieto sekä alueen luoteispuolisten metsien ekologisen laadun kehittyminen antavat perusteita laajentaa vuoden 2011 kääpääalueen rajausta olennaisesti sen länsiosassa. Lisäksi rajausta on syytä hieman pienentää sen eteläosasta.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohteen valtakunnalliset suojeluarvot antavat kaikki perusteet laajan metsiensuojelualueen perustamiselle. Mahdolliset suojelun ulkopuolelle jätettävät osa-alueet on syytä säilyttää rakentamisen ulkopuolella. Kohteen suojeluarvojen säilymistä ja vahvistumista tukee parhaiten se, että kohteen metsänhoito pidetään mahdollisimman vähäisenä ja ulkoilureittien ja tonttien reunoilta kaadettavat rungot jätetään maastoon maalahopuuna.

Alueen laadukkainta kuusilahopuuta sisältävät kuusiaarniolehto-osat kohteen koillisosassa (itä-länsisuuntaisen ulkoilureitin pohjois- ja eteläpuolella) kärsivät osaltaan maastopyöräilystä, jonka takia vanhoja, lajistonsuojelun kannalta tärkeitä lahopuita on vaurioitunut. Myös edustava rinnealuelehtojen kasvillisuus on kärsinyt ajelusta. Maastopyöräily näillä osa-alueilla tulisi kieltää.

Kuva 21. Kohteen runsaslahopuustoinen aarniolehto-osa on lajistoltaan erittäin rikas.
Kuva: Birthe Weijola

4.12. Kustaankartanon metsä

Tunnus: 55/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Kustaankartanon metsän kääpääroja arvioitiin tukeutuen pääaineistona lahottajasieniä ammattimaisesti tunnevan Pyy Vetelin tuottamiin aineistoihin kohteelta vuosina 2018-2020 havaituista lajeista. Lisäksi alueen luonnetta ja kääpäalueen rajausta hahmotettiin Keijo Savolan 11.11.2019 tekemän, noin kaksi tuntia kestäneen maastokäynnin yhteydessä. Tämän käynnin yhteydessä kirjattiin ylös myös havaitut kääpälajit ja niiden runsaudet. Alueen lahopuustoisuuden takia selvitys jäi kuitenkin selvästi pinnallisemmaksi kuin tavanomaisessa peruskääpäselvityksessä.

Savolan keräämien näytteiden (neljä kpl) mikroskooppinnin suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sijaitsee Oulunkylän länsipuolella rajoittuen lännessä Tuusulanväylän reuna-alueeseen, pohjoisessa Käskynhaltijantien eteläpuoliseen kävelytiehen, idässä Kustaankartanon palvelukeskukseen sekä kaakossa ja etelässä tontteihin sekä niukkalahopuustoihin hoidettuihin metsänreunoihin.

Pääosa alueesta on eriasteisesti kulttuurivaikutteisia, joskin pidempään varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella olleita lehtoja, etelä- ja kaakkoisosassa on hieman lehtomaisia kankaita sekä eteläreunassa ja Kustaankartanon palvelukeskuksen lounaispuolella myös reheviä niukkapuustoisia kallioita. Alueen eteläpuoliskon notkelman halki kulkee palvelukeskuksesta lähtevä ulkoilu-reitti.

Alueen lehdot ovat varttuneita ja osin vanhapuustoisia sekametsiä. Koillisosassa kasvaa koivua, mäntyä, kuusta ja pihlajaa sekä yksittäisiä lehtikuusia, lähempänä Tuusulanväylää puustossa dominoivat vaahtera ja pihlaja. Alueen eteläosassa on raitaa, harmaaleppää, pihlajaa ja tuomea kasvavaa lehtimetsälehtoa. Alueella kasvaa merkittävästi myös nuorta ja varttuvaa vuorijalavaa. Kaakkoisosan lehtomaisista kankaista osa on vanhoja ja kuusivaltaisia rinnemetsiä, osa koivua, mäntyä ja pihlajaa sisältäviä sekametsiä.

Alueen metsät ovat pääosin runsalahopuustoisia eli lahopuun määrä on niissä silmämääräisesti arvioiden tasolla 10-20 kuutiometriä/ha. Pohjoisosassa lahoaa merkittäviä määriä eri-ikäistä ohutta ja keskijäreää pihlaja-, koivu-, vaahtera- ja raitalahopuuta sekä yksittäisiä lehtikuusimaa-puita. Alueen keskiosassa on hieman kuusimaa-puuta sekä jonkin verran koivu- ja pihlajalahopuuta. Eteläosan edustavassa raitavaltaisessa lehdossa lahoaa puolestaan runsaasti raitalahopuuta sekä hieman pihlaja-, harmaaleppä- ja tuomilahopuuta. Kaakkoisosan kuusivaltaisessa rinteessä on jonkin verran kuusi- ja pihlajalahopuuta ja siitä pohjoiseen sijaitsevassa rinteessä kallioalueen eteläkaakkoispuolella runsaasti koivu- ja pihlajalahopuuta.

Lajitiedot

Syksyn 2019 lyhyehkön käynnin yhteydessä kohteelta tehtiin havaintoja 29 kääpälajista sekä kahdesta indikaattoriarvoa omaavasta orvakasta (liite 4). Kun huomioidaan Pyy Vetelin alueelta 2018-2020 maastokäynneillä havaitsemat lajit, kohteen kokonaislajimäärä nousee kääpien osalta peräti 64 lajiin. Tämä on huomattavan paljon alueen koon huomioiden. Lisäksi kohteelta tunnetaan Vetelin havainnointien perusteella yli 90 muuta lahottajasientä.

Vetelin ja Savolan 2018-2019 maastokäynneillä on tehty havaintoja 40 sellaisesta lajista (näistä 33 kääpiä), joita on käytetty indikaattorilajeina Helsingin kääpäalueiden arvottamisessa. Kokonaismäärä on varsinkin alueen pinta-alan suhteutettuna hyvin korkea. Lisäksi alueelta on Vetelin havaintoja useista ekologiaaltaan vaateliaista muista orvakka- ja helttasienilajeista.

Kohteelta havaituista indikaattorilajeista kaksi kolmasosaa elää yksinomaan lehtipuilla, lopuista puolet hyödyntää molempia pääisäntäpuuryhmiä. Loput lajeista ovat molempia päähavupuita tai kuusta suosivia, lisäksi havaintoja on haapaan, mäntyyn ja raitaan sitoutuneista yksittäislajeista.

Alueen kuusimaapuiden lajeista merkittävimpiä ovat Vetelin 2020 alueen eteläosasta havaitsemat vaarantunut, koko maassa harvinainen kuusensitkokääpä sekä alueellisesti uhanalainen sitruunakääpä.

Vetelin käynneillä lehtimaapuilta on lisäksi havaittu vaarantunutta kirvelikääpää sekä valtakunnallisesti silmälläpidettäväksi luokiteltuja laikkukääpää ja maito-orvakkaa. Haapamaapuulta havaittu, koko Suomessa hyvin harvinainen kirvelikääpä on lajin ensimmäinen Helsingin havainto, myös maito-orvakasta on Suomesta vain muutamia havaintoja. Laikkukääpä on Etelärannikolla esiintyvä, selvästikin runsastumassa oleva laji. Lajilla on alueen lehtimaapuilla ainakin kaksi esiintymää.

Merkittävänä voidaan pitää Vetelin alueelta havaitsemia pitkäjalkahaprakasta sekä sinityvihiipoa. Nämä molemmat helttasieniin kuuluvat lahottajasienet on luokiteltu vaarantuneiksi ja niistä on Suomesta niukasti havaintoja.

Alueelta havaituista kääpälajeista Helsingissä huomionarvoisimpia tai ainakin harvalukuisimpia ovat haavanarinakääpä, kirvelikääpä, kuusensitkokääpä, laikkukääpä, lapakääpä, mustasukkakääpä, petsikääpä sekä pikkukarakka.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpäalue)

Alue täyttää kolme viidestä arvoluokan alakriteeristä. Etenkin havaittujen indikaattorilajien määräkriteeri (40/25) sekä lehtipuita suosivien lajien määräkriteeri (32/20) ylittyvät hyvin selvästi. Lisäksi alueelta on havaintoja vähintään kuudesta silmälläpidettävästä tai uhanalaisesta lajista. Lisäarvoa alue saa useista Helsingissä harvalukuisista muista lahottajasienistä. Alueen arvottamisessa on syytä huomioda sen pieni koko, mikä yhdessä huomattavan edustavan lehtipuulajiston kanssa indikoi metsien korkeaa luonnonsuojelubiologista arvoa.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Kohde tulee säilyttää rakentamisen ja varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella, mikä mahdollistaa arvojen säilymisen ja kehittymisen. Metsien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilassa, tuulenkaatojen metsään jättö sekä tonttien ja alueen halki kulkevan ulkoilureitin reunoilta mahdollisesti kaadettavien puiden jättäminen maalahopuiksi ovat toimenpiteinä erittäin suositeltavia.

Kuva 22. Kohteen eteläosan lehdon raitamaapuilla kasvaa indikaattorilaji etelänsärmäkääpää. Kuva: Keijo Savola.

4.13. Kruunuvuorenlammen metsä

Tunnus: 56/2019

Maastotyöt ja selvityksen kattavuus

Alueen lajistoa selvitettiin syksyllä 2019 Keijo Savolan toimesta 15.10 sekä 16.10 yhteensä 11 tehollisen maastotyötunnin ajan. Selvitys oli valtaosalla alueesta melko kattava, mutta Kruunuvuorenlammen eteläpuoliset metsät sekä lampeen liittyvät kosteapohjaisimmat ranta-alueet jäivät muuta aluetta pintapuolisemman läpikäynnin varaan.

Maastoselvityksistä kertyi 43 näytettä, joiden mikroskooppisen määrittelyn suoritti Ilya Viner Helsingin kasvimuseolta.

Kuvaus

Kohde sisältää yhtenäisen metsäisen luontoalueen Kruunuvuorenlammen ympärillä. Alue rajoittuu lännessä, pohjoisessa ja koillisessa mereen, idässä tontteihin, lounaassa pieneen suojelualueeseen, etelässä louhittuihin avomaihin sekä lounaassa puuttomaan avokallioalueeseen. Kohde sisältää Kruunuvuorenlammen alueen, joka kuuluu Helsingin luonnonsuojeluohjelman kohteisiin.

Alueelta löytyy monipuolinen valikoima erilaisia kangasmetsiä, kitumaan kalliomaita sekä notkelmien ja reuna-alueiden lehtoja. Biotooppivalikoimaa monipuolistaa alueen keskellä sijaitseva Kruunuvuorenlampi reunakorpineen. Alueella aiemmin sijainneista huviloista kaikki muut paitsi yksi huonokuntoisena seisova ovat nykyisin purettuja tai raunioina.

Kallioalueiden metsät ovat entisten huvilanpaikkojen lähimetsiä lukuun ottamatta puustoltaan luonnontilaisen kaltaisia vanhoja männiköitä. Edustavin on lammen itä- ja kaakkoispuolinen kalliomäki, jossa on näkyvästi vanhoja kilpikaarnamäntyjä sekä melko runsaasti mäntylahopuuta pysty- ja maapuina.

Kangasmetsät painottuvat rinteiden lehtomaisiin ja tuoreisiin kankaisiin, kallioalueiden liepeiltä löytyy merkittävästi myös vaihtelevasti kallioista kuivahkoa kangasta sekä hieman myös kuivia kankaita. Metsistä pääosa on vanhapuustoisia ja niihin kuuluu niin kuusivaltaisia, havusekametsiä, sekametsiä kuin mäntyvaltaisiakin kuvioita. Osaa on aikanaan harvennettu, osan rakenne lähenee luonnontilaisen kaltaista. Kangasmetsien lahopuumäärät vaihtelevat melko niukasta melko runsaaseen sisältäen vallitsevien kuusi- ja mäntylahopuiden lisäksi merkittävän määrän koivu- ja pihlajalahopuuta sekä rehevimmillä osilla myös haapa- ja raitalahopuita.

Alueen lehdoista runsaslahopuustoisimpia ovat Kaitalahden lounaispuolen lehtonotkelma rinteineen sekä Kruunuvuorenlammen länsilounaispuolinen vanha metsittynyt maatalousmaa. Edellisessä lahoaa raita-, koivu-, pihlaja, kuusi- ja vaahteralahopuuta, jälkimmäisessä koivu-, pihlaja- ja haapalahopuuta. Myös alueen eteläreunassa on merkittävä määrä vanhempaa sekapuustoa kasvavia lehtoja, joissa lahoaa näkyvästi ohutta ja keskijäreää koivu-, pihlaja-, ja kuusilahopuuta sekä hieman myös haapalahopuuta.

Kohteen lahoppuuston suurin vahvuus on sen puulajistollisessa monipuolisuudessa eli alueella lahoaa mainittavia määriä mänty-, koivu-, kuusi-, raita-, pihlaja- ja haapalahopuuta, hieman löytyy lahoppuuna myös terva- ja harmaaleppää. Pääosa lahoppuustosta on muodostunut 2010-luvulla, mutta merkittäviä määriä löytyy myös tätä vanhempaa lahoppuuta.

Lajitiedot

Kartoituksessa alueelta löytyi 67 kääpälajia (liite 4), mikä on inventointiaikaan nähden korkea lajimäärä. Lisäksi alueelta on Juha Kinnusen vuoden 2005 selvityksessä havaittu karhun-, karike-, kohva-, koivunhelta-, pikireuna-, talvi- ja tikankääpää sekä muihin käävääkkäisiin kuuluvat kielinahakka ja orakarakka. Outi Laakso on lisäksi havainnut alueelta 2017 mustajalkakäävän sekä kruunuhaarakkaan. 2000-luvulta tunnettu kääpälajien määrä on siis 75.

Vuoden 2019 selvityksessä havaituissa lajeissa oli 34 arvokkaita elinympäristöjä indikoivaa lajia (näistä 31 kääpiä), lisäksi havaittiin harvinaista oratahraa. Indikaattorilajien lukumäärä on selvitysaikaan suhteutettuna melko korkea. Lajeissa on monien lehtipuiden lajeja (10 kpl), havu- ja lehtipuita tasavertaisesti hyödyntäviä (yhdeksän kpl), molempia päähavupuita hyödyntäviä (seitsemän kpl), kuusen lajeja (neljä kpl) sekä yksittäiset mäntyä, haapaa, raitaa ja koivua suosivat lajit. Alueelta 2000-luvulta havaittujen indikaattorilajien määrä kokoa 44 lajiin, mikäli huomioidaan myös vuoden 2005 kääpäselvityksessä sekä vuonna 2017 havaitut lajit.

Vuoden 2019 selvityksessä tehtiin havaintoja viidestä Punaisen kirjan lajista. Alueellisesti uhanalaisista lajeista löytyi esiintymä korpiludekääpää ja kaksi esiintymää peikonnahkaa. Valtakunnallisesti silmälläpidettävistä lajeista havaittiin kahdesti etelänkääpää sekä kerran laikkukääpää ja rustikkaa. Lajeista etelänkääpä- ja laikkukääpä ovat koko Suomen mitassa harvalukuisia, peikonnahka on puolestaan Etelä-Suomessa ekologialtaan vaatelas laji.

Muista alueen lajeista Helsingin metsissä harvalukuisia ovat tehtyjen selvitysten valossa istukka-kääpä, koralliorakas, lehtoludekääpä, poimulakkikääpä, punakerikääpä sekä silokääpä. Koko maassa hyvin harvalukuisiin lajeihin lukeutunee puolestaan järeältä mäntymaapuulta kerätty oratalli-orvakka, jonka osalta kyse on todennäköisesti Helsingin ja samalla Uudenmaan toisesta havainnosta. Vuoden 2005 selvityksen lajeista Helsingissä ilmeisen harvalukuisia ovat karike-, kohva – ja pikireunakääpä.

Kohteella on selvityksen perusteella selvää merkitystä männystä, kuusesta ja useista lehtipuista riippuvaisen kääpälajiston kannalta. Alueen arvoa laskee hieman useiden indikaattorilajien esiintymien vielä vähäinen määrä, mutta lahopuun laadun kehitys korjaa tätä ongelmaa nopeasti. Jo vuosien 2005 ja 2019 tulosten vertailu todentaa vaateliaan ja uhanalaisen lajiston huomattavan nopean leviämisen ja runsastumiskehityksen alueella.

Arvoluokka

Arvoluokka I (Hyvin arvokas kääpäalue)

Kruunuvuorenlammen metsä täyttää kolme kriteerin alakriteeriä jo yhden syksyn selvityksen perusteella. Erityisen selvästi täyttyy kaikkien havaittujen indikaattorilajien määräkriteeri (34 lajia, raja-arvo 25). Kohteella ylittyy lisäksi, juuri ja juuri, sekä havupuulajien että lehtipuulajien osalta asetettu vähintään 20 lajin raja-arvo. Lisääarvoa alue saa viidestä Punaisen kirjan lajista sekä vajasta kymmenestä aikaisemmin havaitusta indikaattorilajista.

Arvojen ylläpitoon liittyvät suositukset

Alueen metsien säilyttäminen mahdollisimman luonnontilassa, tuulenkaatojen metsään jättö sekä reittien ja tonttien reunoilta mahdollisesti kaadettavien puiden jättäminen maalahopuiksi ovat toimenpiteinä erittäin suositeltavia. Metsäalueen suojelua kannattaa myös vakavasti harkita osana Kruunuvuorenlammen ympäristön suunniteltua suojelualueutta tai vähintäänkin seuraavan luonnonsuojeluohjelman kohteena.

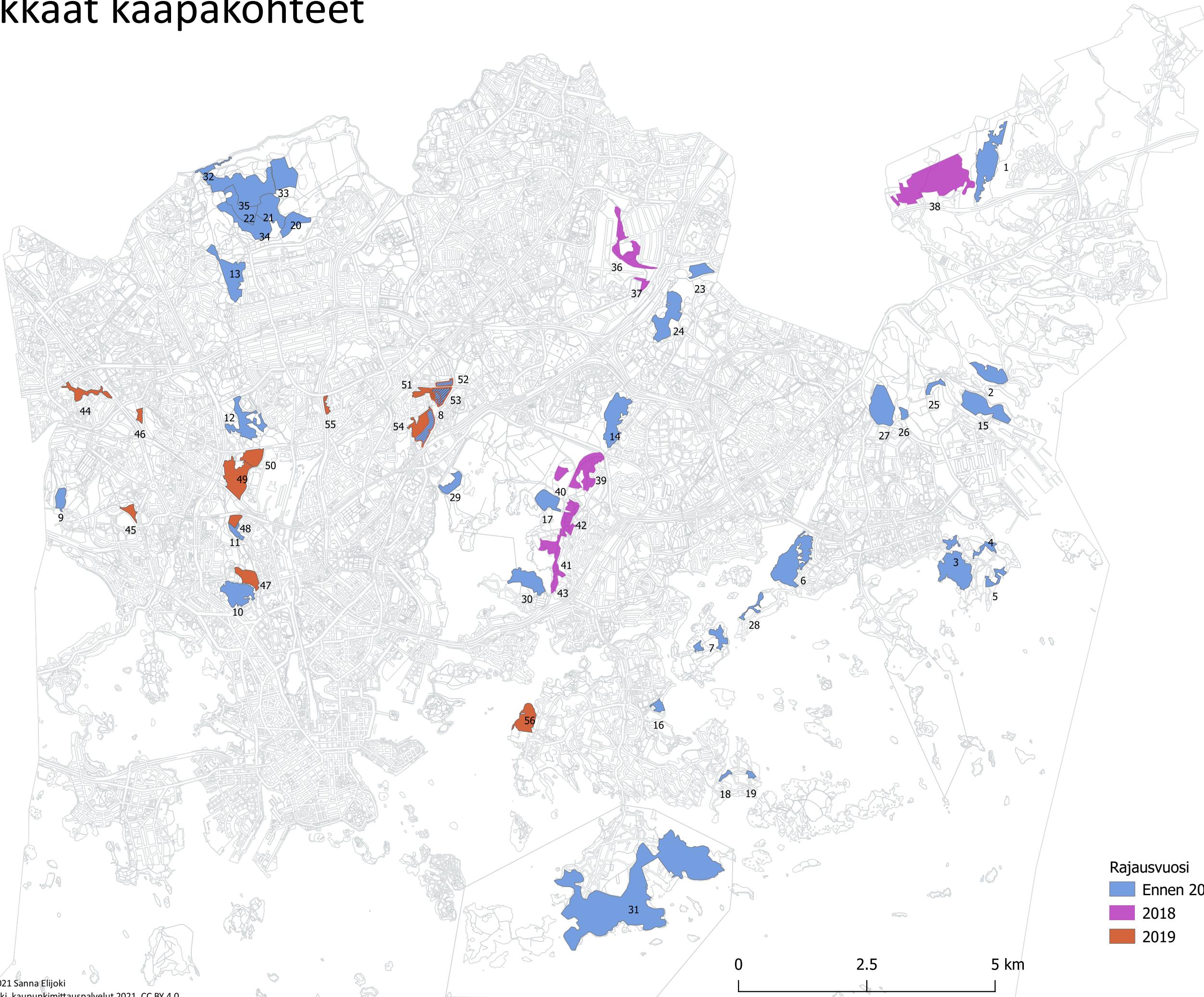
Kuva 23. Alueellisesti uhanalaisen peikkonahkan kaksi esiintymää indikoivat myös tällä kohteella monipuolista havulahopuiden lajistoa. Kuva: Keijo Savola

5. Lähdeluettelo

- Erävuori, L., Lammi, E. & Routasuo, P. 2015. Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015-2024 ja metsäverkostoselvitys (korjattu ehdotus 29.9.2015). 143 s.
- Honkanen, J. (toim.) 2006. Haltialan metsäalueen luonto. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja. 4/2006. 247 s.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s
- Kiema, S. & Saarenoksa, R. 2006. Pornaistenniemen käävät ja orvakat sekä niiden suojeluarvo. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2006. 15 s.
- Kiema, S. & Saarenoksa, R. 2009. Kivinokan pohjoisen metsäalueen kääpä- ja orvakkainventointi 2006-2007. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 1/2009. 14 s.
- Kinnunen, J. 2005. Raportti Helsingin Laajasalon Kruunuvuoren ja Stansvikin alueiden kääpäselvityksestä.
- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009. Aphyllophoroid fungi of Finland. A check-list with ecology, distribution and threat categories. Norrlinia 19. 223 s.
- Miettinen, O. 2020. Tiedoksianto Veräjämäen kääpähavainnoista 2012-2019 (sähköpostiviesti 8.11.2019).
- Miettinen O (2012). Orvakkalajistoselvitys Veräjämäen, Patolan ja Talin alueilla 2011. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja, vol 6/2012. Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Helsinki
- Niemelä, T. 2016. Suomen käävät. Norrlinia 31. 432 s.
- Niemelä, T. & Erkkilä, R. 1987. Helsingin puisto- ja metsäpuita lahottavat käävät. Helsingin kaupungin rakennusvirasto, puisto-osasto. Helsinki. 56 s.
- Savola, K. 2005a. Raportti Sipoonkorven eteläisen Natura 2000 -alueen kääpälajistosta. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 14 s + 20 liitesivua.
- Savola, K. 2005b. Raportti Sipoon Kummelbergenin kääpälajistosta. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 15 s. + 7 liitesivua.
- Savola, K. 2005c. Raportti Medvastö-Stormossenin Natura 2000 -alueen kääpälajistosta. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 13 s. + 10 liitesivua.
- Savola, K. 2006a. Tungträsketin metsän kääpäselvitys. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 7 s. + 8 liitesivua.
- Savola, K. 2006b. Kytäjä-USmin suojelumetsän kääpäselvitys. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 11 s. + 8 liitesivua.
- Savola, K. 2008. Yhteenvedoraportti Petikon alueen kääpälajistosta. Raportti Vantaan kaupungin ympäristökeskukselle. 22 s + 6 liitesivua.
- Savola, K. 2011a. Santahaminan metsien merkityksestä kääpien ja muiden lahottajasienten suojelun kannalta. Muistio 21.12.2011. 1s.
- Savola, K. 2011b. Kooste Santahaminasta syksyllä 2011 havaituista kääpälajeista sekä eräitä muita kääväkäs- ja sammalhavaintoja alueelta. Muistio 21.12.2011. 3s.
- Savola, K. 2012. Helsingin metsien kääpäselvitys 2011. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 5/2012. 29 s + 11 liitesivua.

- Savola, K. 2015. Helsingin metsien kääpäselvityksen täydennys 2014. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 1/2015. 43 s + 13 liitesivua.
- Savola, K. 2016. Helsingin Haltialan metsien kääpäselvitys 2015. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 3/2016. 21 s + 9 liitesivua.
- Savola, K. 2019. Helsingin metsien kääpäselvitys 2018. Raportti Helsingin kaupungin ympäristöpalveluille 13.2.2019. 26 s + liitteet.
- Savola, K & Kolehmainen, K. 2009a. Sipoonkorven Hindsbyn kääpäselvitys 2008. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 16 s + 5 liitesivua.
- Savola, K & Kolehmainen, K. 2009b. Rörstrandin metsän kääpäselvitys 2008. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 17 s + 5 liitesivua.
- Savola, K & Kolehmainen, K. 2009c. Stensbölen alueen kääpäselvitys 2008. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 16 s + 5 liitesivua.
- Savola, K & Kolehmainen, K. 2010a. Nuuksion kansallispuiston käävät. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 11 s + 9 liitesivua.
- Savola, K & Kolehmainen, K. 2010b. Etelärannikon kääpäselvitys 2009. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 35 s + 5 liitesivua.
- Savola, K & Kolehmainen, K. 2015. Pääkaupunkiseudun Viherkehän suojelualueiden käävät. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A220. 65 s.
- Savola, K. & Niemi, M.E. 2007a. Lounais-Sipoonkorven kääpäselvitys. Raportti Vantaan kaupungin ympäristökeskukselle. 18 s + 5 liitesivua.
- Savola, K. & Niemi, M. E. 2007b. Karkalin luonnonpuiston kääpäselvitys. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 21 s. + 8 liitesivua.
- Savola, K. & Niemi, M. E. 2007c. Mäntsälän Metsäkulman Natura 2000 -alueen kääpäselvitys. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 22 s.
- Savola, K., Niemi, M.E. & Kajander, L. 2007. Meikonsalon kääpäselvitys. Raportti Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluille. 19 s. + 19 liitesivua.
- Savola, K., & Wikholm, M. 2005. Vantaan kääpäselvitykset 2003-2004. Raportti Vantaan ympäristökeskukselle. 253 s.
- Veteli, P. 2020. Kirjallinen tiedoksianto Kustaankartanon metsän lahottalajeista (sähköpostiviesti 5.2.2020)
- Viitanen, A. 2011. Inventointiraportti Tattariharjun metsän kääpälajistosta. 1 s + 2 liitesivua.

Arvokkaat kääpäkohteet

Arvaluokituksessa käytetyt indikaattoriarvoa omaavat käävät ja muut kääväkkäät
(Listat päivitetty nimien sekä valtakunnallisten ja alueellisten uhanalaisuusluokkien osalta 22.3.2021)

CR = äärimmäisen uhanalainen laji

EN = erittäin uhanalainen laji

VU = vaarantunut laji

NT = silmälläpidettävä laji

RT* = alueellisesti uhanalainen hemiboreaalisella vyöhykkeellä (lohko 1b)

RT** = alueellisesti uhanalainen eteläboreaalisella vyöhykkeellä (lohko 2a)

RE = alueellisesti hävinneeksi arvioitu lohkolta 2a

DD = puutteellisesti tunnettu laji (uhanalaisuusarviota ei tehty puutteellisen tiedon takia, IUCN suosittaa rinnastamaan varovaisuusperiaatteen mukaisesti VU-lajeihin)

HAVUPUIDEN INDIKAATTORILAJIT

Karitsankääpä (*Albatrellus citrinus*, EN)

Vuohenkääpä (*Albatrellus subrubescens*)

Pursukääpä (*Amylocystis lapponica*, NT)

Keltarihmakääpä (*Anomoloma albolutescens*, NT, RT**)

Valkorihmakääpä (*Anomoloma myceliosum*, NT)

Käpälakääpä (*Anomoporia bombycina*, NT, RT*, RT**)

Harsukääpä (*Anomoporia kamtschatica*)

Kalvaskääpä (*Antrodia cretacea*, VU)

Väljäpillikääpä (*Antrodia heteromorpha*)

Sitkaskääpä (*Antrodia piceata*, VU)

Pettukääpä (*Antrodia ramentacea*, NT)

Sitruunakääpä (*Antrodiella citrinella*, NT, RT*, RT**)

Kuusensitkokääpä (*Antrodiella parasitica*, VU)

Sudenkääpä (*Boletopsis grisea*, NT, RT*, RT**)

Kermakääpä (*Butyrea luteoalba*)

Karikekääpä (*Byssoporia mollicula*)

Hopeakääpä (*Canopora subfuscoflavida*)

Risakääpä (*Chaetoporellus latitans*, EN)

Salokääpä (*Dichomitus squalens*, NT)

Kaarnakääpä (*Diplomitoporus flavescens*, NT)

Oranssikääpä (*Erastia aurantiaca*, NT)

Krappikääpä (*Erastia ochraceolateritia*, NT)

Kohvakääpä (*Fibroporia gossypium*)

Lumikonkääpä (*Fibroporia norrlandica*)

Rusokantokääpä (*Fomitopsis rosea*, NT)

Lakkakääpä (*Ganoderma lucidum*)

Karstakääpä (*Gelatoporia subvermisporea*, NT)

Helttä-aidaskääpä (*Gloeophyllum abietinum*, NT)

Tervakääpä (*Ischnoderma benzoinum*)

Helohäivekääpä (*Leptoporus erubescens*)

Punahäivekääpä (*Leptoporus mollis*)

Viinikääpä (*Meruliopsis taxicola*)
 Talikääpä (*Obba rivulosa*, VU)
 Kuromakääpä (*Oligoporus rennyi*)
 Karhikääpä (*Oligoporus romellii*)
 Korokääpä (*Oligoporus sericeomollis*)
 Poimulakkikääpä (*Osteina undosa*)
 Pihkakääpä (*Pelloporus leporinus*)
 Huopakääpä (*Pelloporus tomentosus*, NT)
 Korkkikerroskääpä (*Perenniporia subacida*, NT)
 Karhunkääpä (*Phaeolus schweinitzii*)
 Siperiankääpä (*Phellinus abietis*)
 Kuusenkääpä (*Phellinus chrysoloma*)
 Ruostekääpä (*Phellinus ferrugineofuscus*)
 Aarnikääpä (*Phellinus nigrolimitatus*)
 Männynkääpä (*Phellinus pini*)
 Riukukääpä (*Phellinus viticola*, RT*)
 Paksukääpä (*Physisporinus crocatus*, EN)
 Verivahakääpä (*Physisporinus sanguinolentus*)
 Maitovahakääpä (*Physisporinus vitreus*)
 Kolokääpä (*Porpomyces mucidus*)
 Ruskokääpä (*Postia calvenda*)
 Kellokääpä (*Postia ceriflua*, NT)
 Lapakääpä (*Postia floriformis*)
 Tippakääpä (*Postia guttulata*)
 Keltiäiskääpä (*Postia hibernica*)
 Maitokääpä (*Postia lactea*)
 Hentokääpä (*Postia lateritia*, NT, RT*, RT**)
 Lovikääpä (*Postia lowei*, EN)
 Kultakääpä (*Postia luteocaesia*, VU)
 Puuterikääpä (*Postia pythogaster*)
 Ruunikääpä (*Postia rufescens*)
 Rusokääpä (*Pycnoporellus fulgens*)
 Istukkakääpä (*Rhodonia placenta*)
 Rusakonkääpä (*Sarcoporia polyspora*)
 Sirppikääpä (*Sidera lenis*, NT, RT*, RT**)
 Laikkukääpä (*Sidera vulgaris*, NT)
 Kultakurokka (*Sistotrema alboluteum*)
 Kruunukurokka (*Sistotrema muscicola*)
 Lumokääpä (*Skeletocutis brevispora*, NT)
 Pitsikääpä (*Skeletocutis delicata*, NT)
 Seulakääpä (*Skeletocutis exilis*)
 Kuultoludekääpä (*Skeletocutis kuehneri*)
 Korpiludekääpä (*Skeletocutis odora*, NT, RT*, RT**)
 Paperiludekääpä (*Skeletocutis papyracea*)
 Väkkyludekääpä (*Skeletocutis stellae*, VU)
 Punakarakääpä (*Steccherinum collabens*, NT, RT*, RT**)
 Irtokarakääpä (*Steccherinum lacerum*)
 Pilliharsukka (*Trechispora mollusca*)

Bonuslajit (muuta kääväkkäitä): oravuotikka (*Asterodon ferruginosus*), kuuorvakka (*Chaetodermella luna*, RT*, RT**), aihkinahka (*Crustoderma corneum*, NT, RT*, RT**), peikonnahka (*Crustoderma dryinum*, NT, RT*, RT**), talvihampikka (*Irpicondon pendulus*, NT,

RT*, RE), viherkarhikka (*Kavinia alboviridis*, RT*) mäntyraspikka (*Odonticum romellii*, NT, RT*, RT**), pohjanrypykkä (*Phlebia centrifuga*), kultarypykkä (*Pseudomerulius aureus*), kurttusieni (*Sparassis crispa*), iso-orakarakka (*Steccherinum tenuispinum*) ja jänneharsukka (*Trechispora kavinioides*).

LEHTIPUIDEN INDIKAATTORILAJIT

Karitsankääpä (*Albatrellus citrinus*, EN)
Keltarihmakääpä (*Anomoloma albolutescens*, NT, RT**)
Valkorihmakääpä (*Anomoloma myceliosum*, NT)
Kirvelikääpä (*Antrodia leucaena*, VU)
Pajunkääpä (*Antrodia macra*)
Mesipillikääpä (*Antrodia mellita*, NT)
Poimukääpä (*Antrodia pulvinascens*, VU)
Sitruunakääpä (*Antrodiella citrinella*, NT, RT*, RT**)
Luukääpä (*Antrodiella faginea*)
Leppikääpä (*Antrodiella ichnusana*)
Nykerökääpä (*Antrodiella leucoxantha*)
Vuotikankääpä (*Antrodiella niemelaei*, NT)
Viitakääpä (*Antrodiella onychoides*)
Lehtokääpä (*Antrodiella romellii*)
Voikääpä (*Antrodiella serpula*)
Rustikka (*Aporpium canescens*, NT)
Isorustikka (*Aporpium macroporum*, VU)
Sahramikääpä (*Aurantiporus croceus*, CR)
Mehikääpä (*Aurantiporus fissilis*, NT)
Savukääpä (*Bjerkandera fumosa*)
Karikekääpä (*Byssoporia mollicula*)
Hopeakääpä (*Canopora subfuscoflavida*)
Keltakerikääpä (*Ceriporia aurantiocarnescens*, DD)
Kirjokerikääpä (*Ceriporia excelsa*)
Olkikerikääpä (*Ceriporia humilis*, DD)
Punakerikääpä (*Ceriporia purpurea*)
Sirokerikääpä (*Ceriporia subreticulata*)
Viherkerikääpä (*Ceriporia viridans*)
Kittikääpä (*Ceriporiopsis aneirina*, NT)
Vitikkokääpä (*Ceriporiopsis consobrina*)
Hartsikääpä (*Ceriporiopsis pseudogilvescens*)
Petsikääpä (*Ceriporiopsis resinascens*)
Pörrökääpä (*Cerrena unicolor*)
Risakääpä (*Chaetoporellus latitans*, EN)
Sokkelokääpä (*Daedalea quercina*)
Etelänsärmäkääpä (*Daedaleopsis confragosa*)
Pähkinänkääpä (*Dichomitus campestris*)
Häränkieli (*Fistulina hepatica*, NT, RT**)
Harjaskääpä (*Funalia trogii*, VU)
Lakkakääpä (*Ganoderma lucidum*)
Karstakääpä (*Gelatoporia subvermispora*, NT)
Tikankääpä (*Gloeoporus dichrous*)
Silokääpä (*Gloeoporus pannocinctus*)
Koppelokääpä (*Grifola frondosa*, NT)
Okrakääpä (*Hapalopilus rutilans*)

Rippukääpä (*Hyphodontia flavipora*)
Rosokääpä (*Hyphodontia paradoxa*)
Ketunkääpä (*Inonotus rheades*)
Maitohampikka (*Irpex lacteus*)
Ryhärikkikääpä (*Laetiporus imbricatus*)
Rikkikääpä (*Laetiporus sulphureus*)
Karhikääpä (*Oligoporus romellii*)
Poimulakkikääpä (*Osteina undosa*)
Pallekääpä (*Oxyporus obduscens*, DD)
Vaahterankääpä (*Oxyporus populinus*)
Tammenkerroskääpä (*Perenniporia medulla-panis*, VU)
Korkkikerroskääpä (*Perenniporia subacida*, NT)
Etelänkääpä (*Phellinus ferruginosus*, NT)
Levykääpä (*Phellinus laevigatus*)
Pikireunakääpä (*Phellinus lundellii*)
Haavanarinakääpä (*Phellinus populicola*)
Tammenkääpä (*Phellinus robustus*, NT, RT**)
Paksukääpä (*Physisporinus crocatus*, EN)
Verivahakääpä (*Physisporinu sanguinolentus*)
Maitovahakääpä (*Physisporinus vitreus*)
Kastanjakääpä (*Polyporus badius*, VU)
Mustasukkakääpä (*Polyporus leptcephalus*)
Mustajalkakääpä (*Polyporus melanopus*)
Suomukääpä (*Polyporus squamosus*)
Torvikääpä (*Polyporus tubaeformis*)
Viuhkokääpä (*Polyporus umbellatus*, NT, RT**)
Rosokka (*Porotheleum fimbriatum*)
Kolokääpä (*Porpomyces mucidus*)
Palsamikääpä (*Postia balsamea*)
Maitokääpä (*Postia lactea*)
Ruunikääpä (*Postia rufescens*)
Mailakääpä (*Rigidoporus undatus*)
Kultakurokka (*Sistotrema alboluteum*)
Kruunukurokka (*Sistotrema muscicola*)
Lehtoludekääpäryhmä (*Skeletocutis nivea coll.*, RT**)
Korpiludekääpä (*Skeletocutis odora*, NT, RT*, RT**)

Kartanokääpä (*Spongipellis spumea*, NT)
Irtokarakääpä (*Steccherinum lacerum*)
Lakkikarakääpä (*Steccherinum pseudozilingianum*, VU)
Tuoksuvyökääpä (*Trametes suaveolens*, NT)
Valkovyökääpä (*Trametes velutina*)
Silkkivyökääpä (*Trametes versicolor*)
Pilliharsukka (*Trechispora mollusca*)
Koivunkynsikääpä (*Trichaptum biforme*, RT*, RT**)
Tulvakääpä (*Tyromyces fumidiceps*, VU)

Bonuslajit (muita kääväkkäitä): oravuotikka (*Asterodon ferruginosus*), kruunuhaarakas (*Artomyces pyxidatus*), tupasorakas (*Creolophus cirrhatus*), turkkiorakas (*Dentipellis fragilis*), harjasorakas (*Gloiodon strigosus*, RT*, RT**), koralliorakas (*Hericium coralloides*), pikkukarakka (*Irpex oreophilus*), viherkarhikka (*Kavinia alboviridis*, RT*), valkokarhikka (*Kavinia himantia*), naskalirypykkä (*Phlebia aurea*), karhirypykkä (*Phlebia fuscoatra*), orarypykkä (*Phlebia uda*),

maitosäämikkä (*Scytinostroma galactinum*, NT, RT*), huopasäämikkä (*Scytinostroma odoratum*),
haisusäämikkä (*Scytinostroma portentosum*), hammaskurokka (*Sistotrema raduloides*),
takkukarakka (*Steccherinum bourdotii*), taigakarakka (*Steccherinum litschaueri*), orakarakka
(*Steccherinum ochraceum*), iso-orakarakka (*Steccherinum tenuispinum*) ja jänneharsukka
(*Trechispora kavinioides*)

HELSINGIN KÄÄPÄSELVITYS 2018 ALUEKOHTAISET HAVAINNOT
Helsingin kaupungin Ympäristöpalvelut

Keijo Savola

VU = Vaarantunut laji
NT = Silmälläpidettävä laji
RT/NT = Valtakunnallisesti silmälläpidettävä laji, joka on alueellisesti uhanalainen lohkoilla 1b ja 2a
RT = Hemi- ja eteläboreaalisella vyöhykkeellä alueellisesti uhanalainen laji (lohkot 1b ja 2a)
RT (1b) = Laji alueellisesti uhanalainen hemiboreaalisella vyöhykkeellä (1b)
RT (2a) = Laji alueellisesti uhanalainen eteläboreaalisen vuokkovyöhykkeellä (lohko 2a)

hp = Havulahopuuhun (mänty, kuusi) liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
lp= Lehtilahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
ku= Kuusilahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
mä= Mäntylahopuuhun tai vanhoihin mäntyihin liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
ha= Haapalahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
ra= Raitalahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
ko= Koivulahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
jp= Jalopuihin liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
har= Helsingin, Uudenmaan tai koko Suomen mitassa harvinainen laji
X = Laji havaittu alueelta, mutta esiintymien määrää ei ole kirjattu ylös.

TIETEELLINEN NIMI	SUOMALAINEN LAJINIMI	STATUS	36. TATTARISUON LEHTOMETSÄ	37. HYTTITIEN ITÄPUOLINEN LEHTO	38. NORRBERGET	39. VIIKKI, SIILITIEN METSÄ	40. VIIKKI, MÄYRÄMETSÄN LUONNON- SUOJELU- ALUEVARAUS	41. VIIKKI, FASTHOLMA JA SAUNALAHDEN ITÄPUOLINEN METSÄ (OSA-ALUE)	42. VIIKKI, RAJAKALLIO (OSA-ALUE)	43. VIIKKI, MÄEN- LASKIJANTIEN METSÄ (OSA-ALUE)
<i>Albatrellus ovinus</i>	lampaankääpä				1	1				
<i>Antrodia macra</i>	pajunkääpä	ha, har							1	
<i>Antrodia serialis</i>	rivikääpä		6		50	72	13	10	4	4
<i>Antrodia sinuosa</i>	kelokääpä		1		24	22	3	4	10	2
<i>Antrodia xantha</i>	katkokääpä				22	16	1	1	10	1
<i>Antrodiella citrinella</i>	sitruunakääpä	RT/NT, hp, lp, har			2					
<i>Antrodiella faginea</i>	luukääpä	lp	1	1	1	4		2	1	
<i>Antrodiella pallescens</i>	sitkokääpä		27	3	5	10	2	13	3	2
<i>Antrodiella romellii</i>	lehtokääpä	lp	4	1				1		1
<i>Antrodiella serpula</i>	voikääpä	lp	2					3		
<i>Aporpium canescens</i>	rustikka	NT, lp	2		1			1	1	1
<i>Bjerkandera adusta</i>	tuhkakääpä		3	2	2	4	1	3	2	2
<i>Bjerkandera fumosa</i>	savukääpä	lp		2				1		1
<i>Butyrea luteoalba</i>	kermakääpä	hp			1				1	
<i>Canopora subfuscoflavida</i>	hopeakääpä	hp, lp			9	5	1		5	
<i>Ceriporia excelsa</i>	kirjokerikääpä	lp	1	1		1		2		3
<i>Ceriporias purpurea</i>	punakerikääpä	lp	1		1		2	3	2	
<i>Ceriporia reticulata</i>	verkkokerikääpä		1	1		1		2		1
<i>Ceriporia viridans</i>	viherkerikääpä	lp			1	3		3	1	2
<i>Ceriporiopsis aneirina</i>	kittikääpä	NT, ha	5						2	1

			36. TATTARISUON LEHTOMETSÄ	37. HYTTITIEN ITÄPUOLINEN LEHTO	38. NORRBERGET	39. VIIKKI, SIILITIEN METSÄ	40. VIIKKI, MÄYRÄMETSÄN LUONNON- SUOJELU- ALUEVARAUS	41. VIIKKI, FASTHOLMA JA SAUNALAHDEN ITÄPUOLINEN METSÄ (OSA-ALUE)	42. VIIKKI, RAJAKALLIO (OSA-ALUE)	43. VIIKKI, MÄEN- LASKIJANTIEN METSÄ (OSA-ALUE)
<i>Cerrena unicolor</i>	pörrökääpä	lp	11	1	1	5		2		2
<i>Climacocystis borealis</i>	pohjankääpä							2		1
<i>Coltricia perennis</i>	kangaskääpä					1			1	
<i>Daedaleopsis confragosa</i>	etelänsärmäkääpä	ra	7	6	3	4	1	8	4	1
<i>Datronia mollis</i>	kennokääpä		7	2	2	3		9	1	2
<i>Dichomitus squalens</i>	salokääpä	NT, hp, har			1					
<i>Fibroporia gossypium</i>	kohvakääpä	hp, har			1					
<i>Fomes fomentarius</i>	taulukääpä		x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Fomitopsis pinicola</i>	kantokääpä		x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Fomitopsis rosea</i>	rusokantokääpä	NT, ku				2		1		
<i>Funalia trogii</i>	harjaskääpä	VU, ha, har				1				
<i>Ganoderma applanatum</i>	latakääpä		31	3	1	4		8	2	10
<i>Gloeophyllum abietinum</i>	helttä-aidaskääpä	NT, hp, har				1				
<i>Gloeophyllum odoratum</i>	aniskääpä				3	9	24		1	
<i>Gloeophyllum sepiarium</i>	aidaskääpä			1	8	5	1	1	3	1
<i>Gloeoporus dichrous</i>	tikankääpä	lp	3		7	1		2	1	
<i>Gloeoporus pannocinctus</i>	silokääpä	lp	1							
<i>Hapalopilus rutilans</i>	okrakääpä	lp				1				
<i>Heterobasidion annosum</i>	männynjuurikääpä		1							
<i>Heterobasidion parviporum</i>	kuusenjuurikääpä		1			13		2		1
<i>Hyphodontia paradoxa</i>	rosokääpä	lp			1	1		2		
<i>Hyphodontia radula</i>	rytökääpä		7	4		3	1	10		4
<i>Inonotus obliquus</i>	pakurikääpä		6	3	10	7		4	3	3
<i>Inonotus radiatus</i>	lepänkääpä		22	2		4		31		
<i>Inonotus rheades</i>	ketunkääpä	ha	2		1	1				
<i>Ischnoderma benzoinum</i>	tervakääpä	hp			2	1		1		
<i>Laetiporus sulphureus</i>	rikkikääpä	jp						2		
<i>Leptoporus erubescens</i>	helohäivekääpä	mä, har				1				
<i>Leptoporus mollis</i>	punahäivekääpä	ku			1	2	2			
<i>Meruliopsis taxicola</i>	viinikääpä	hp			3	8		1	10	3
<i>Oligoporus rennyi</i>	kuromakääpä	hp			3	2			1	
<i>Oligoporus romellii</i>	karhikääpä	hp, lp		1	4	1			1	1
<i>Osteina undosa</i>	poimulakkikääpä	hp, lp	1	1	2	1				1
<i>Oxyporus corticola</i>	kuorikääpä		7	1	4	2		1	1	1
<i>Oxyporus populinus</i>	vaahterankääpä	lp						1		4
<i>Perenniporia subacida</i>	korkkikerroskääpä	NT, hp, lp, har			1					
<i>Phaeolus schweinitzii</i>	karhunkääpä	mä					1			
<i>Phellinus conchatus</i>	raidankääpä		9	4	5	2	2	9	2	2
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ruostekääpä	ku			16	27	9		1	
<i>Phellinus igniarius</i>	arinakääpä		35	5	11	11	1	11	5	2
<i>Phellinus laevigatus</i>	levykääpä	ko	2		9	7	1	3	1	5
<i>Phellinus lundellii</i>	pikireunakääpä	lp, har	1							
<i>Phellinus pini</i>	männynkääpä	mä			1		1	2	1	
<i>Phellinus punctatus</i>	kuhmukääpä		26	14	17	16	1	27	5	11
<i>Phellinus tremulae</i>	haavankääpä		10	2	4	4			3	

			36. TATTARISUON LEHTOMETSÄ	37. HYTTITIEN ITÄPUOLINEN LEHTO	38. NORRBERGET	39. VIIKKI, SIILITIEN METSÄ	40. VIIKKI, MÄYRÄMETSÄN LUONNON- SUOJELU- ALUEVARAUS	41. VIIKKI, FASTHOLMA JA SAUNALAHDEN ITÄPUOLINEN METSÄ (OSA-ALUE)	42. VIIKKI, RAJAKALLIO (OSA-ALUE)	43. VIIKKI, MÄEN- LASKIJANTIEN METSÄ (OSA-ALUE)
<i>Phellinus viticola</i>	riukukääpä	ku			5					
<i>Physisporinus sanguinolentus</i>	verivahakääpä	lp, hp								1
<i>Piptoporus betulinus</i>	pötkelökääpä		27	6	12	13	3	14	4	4
<i>Polyporus badius</i>	kastanjakääpä	VU, ha, har								1
<i>Polyporus brumalis</i>	talvikääpä			1		1		2		3
<i>Polyporus ciliatus</i>	kevätkääpä		1			1				
<i>Polyporus leptcephalus</i>	mustasukkakääpä	lp					1			
<i>Polyporus squamosus</i>	suomukääpä	lp		1						
<i>Polyporus tubaeformis</i>	torvikääpä	lp			1					
<i>Porotheleum fimbriatum</i>	rosokka	lp, har								1
<i>Porpomyces mucidus</i>	kolokääpä	hp, lp								
<i>Postia alni</i>	pikkukääpä		6	6	4	4	1	7	3	4
<i>Postia caesia</i>	sinikääpä		4		18	1	4		7	3
<i>Postia floriformis</i>	lapakääpä	hp		1	1	1				
<i>Postia fragilis</i>	tahrakääpä				5	8		2	2	1
<i>Postia hibernica</i>	keltiäiskääpä	hp			2				1	
<i>Postia lactea</i>	maitokääpä	lp, hp	1	2	3	1		4		1
<i>Postia ptychogaster</i>	puuterikääpä	hp			2	2	1		2	
<i>Postia rufescens</i>	ruunikääpä	hp, lp			16	5		2	3	
<i>Postia stiptica</i>	karvaskääpä				4	9	2	1	1	1
<i>Postia tephroleuca</i>	harmokääpä		3		7	22	3	2	3	2
<i>Pycnoporellus fulgens</i>	rusokääpä	hp, lp			1	12				
<i>Rhodonia placenta</i>	istukkakääpä	hp				1				
<i>Rigidoporus undatus</i>	mailakääpä	lp, har		1				1	1	
<i>Sarcoporia polyspora</i>	rusakonkääpä	hp, har			1					
<i>Sidera vulgaris</i>	laikkukääpä	NT, hp			2	1			2	
<i>Sistotrema muscicola</i>	kruunukurokka	hp, lp				1				
<i>Skeletocutis amorphia</i>	rustokääpä		1		3	2	1		1	1
<i>Skeletocutis biguttulata</i>	valkoludekääpä				6	5	1	1	2	
<i>Skeletocutis carneogrisea</i>	routakääpä				3	9	1	2	1	
<i>Skeletocutis kuehneri</i>	kuultoludekääpä	ku								1
<i>Skeletocutis nivea coll.</i>	lehtoludekääpäryhmä	lp	1						1	
<i>Skeletocutis odora</i>	korpiludekääpä	RT/NT, ku, ha	1					1		
<i>Skeletocutis papyracea</i>	paperiludekääpä	mä			2	2		1	1	
<i>Steccherinum lacerum</i>	irtokarakääpä	lp, hp	7			1				2
<i>Steccherinum nitidum</i>	risukarakääpä		2		1	1		1		
<i>Trametes betulina</i>	koivunhelttakääpä		1			1		1		
<i>Trametes cinnabarina</i>	punakääpä				1	1				
<i>Trametes hirsuta</i>	karvavyökääpä		1	1	1	2	1	2		
<i>Trametes ochracea</i>	pinovyökääpä		11	2	8	8	2	9	4	2
<i>Trametes pubescens</i>	nukkavyökääpä					1				
<i>Trechispora hymenocystis</i>	rihmaharsukka		5	1	4	2		1	3	1
<i>Trechispora mollusca</i>	pilliharsukka	lp, hp	1	1	2				1	
<i>Trichaptum abietinum</i>	kuusenkynsikääpä		x		x	x	x	x	x	x
<i>Trichaptum fuscoviolaceum</i>	männynkynsikääpä				3	2			3	1
<i>Tyromyces chioneus</i>	liitukääpä			1	2	1		1		
YHTEENSÄ			51	36	71	76	33	59	54	50

Muut kääväkkäät sekä kotelosienet

TIETEELLINEN NIMI	SUOMALAINEN LAJINIMI	STATUS	36. TATTARISUON LEHTOMETSÄ	37. HYTTITIEN ITÄPUOLINEN LEHTO	38. NORRBERGET	39. VIIKKI, SIILITIEN METSÄ	40. VIIKKI, MÄYRÄ- METSÄN LUONNON- SUOJELU- ALUEVARAUS	41. VIIKKI, FASTHOLMA JA SAUNALAHDEN ITÄPUOLINEN METSÄ (OSA-ALUE)	42. VIIKKI, RAJAKALLIO (OSA-ALUE)	43. VIIKKI, MÄEN- LASKIJANTIEN METSÄ (OSA-ALUE)
Muut kääväkkäät										
<i>Asterodon ferruginosus</i>	oravuotikka	hp, lp				1				
<i>Chaetodermella luna</i>	kuuorvakka	RT, mä, har			1					
<i>Artomyces pyxidatus</i>	lruunuhaarakas	lp	1	1	1			1	1	
<i>Crustoderma dryinum</i>	peikonnahka	RT/NT, hp				1	1			
<i>Dentipellis fragilis</i>	turkkiorakas	ha, har	1							
<i>Hypochniciellum subillaqueatum</i>	hirsikesikkä	hp, har					1			
<i>Kavinia alboviridis</i>	viherkarhikka	RT (1b), hp, lp	1							
<i>Leucogyrophana sororia</i>	ruskokesikkä	ku				1				
<i>Phlebia aurea</i>	naskalirypykkä	lp	2							
<i>Phlebia centrifuga</i>	pohjanrypykkä	ku	1		1	4	3	1		
<i>Phlebia fuscoatra</i>	karhirypykkä	lp	3							1
<i>Pseudomerulius aureus</i>	kultarypykkä	hp				1				
<i>Scytinostroma portentosum</i>	haisusäämikkä	lp	1			1		3		
<i>Sparassia crispa</i>	kurttusieni	hp, har						1		
<i>Steccherinum ochraceum</i>	orakarakka	lp						1		1
<i>Steccherinum tenuispinum</i>	iso-orakarakka	hp, lp, har				1				
<i>Tremella polyporina</i>	käävänhytykkä	hp, lp		1	1					
Kotelosienet										
<i>Hypomyces rosellus</i>	rusoriesa	lp								1

HELSINGIN KÄÄPÄSELVITYS 2019 ALUEKOHTAISET HAVAINNOT
Helsingin kaupungin Ympäristöpalvelut

Keijo Savola

EN = Erittäin uhanalainen laji
VU = Vaarantunut laji
RT/NT = Valtakunnallisesti silmälläpidettävä laji, joka on alueellisesti uhanalainen lohkoilla 1b ja 2a
RT = Alueellisesti uhanalainen laji lohkoilla 1 a ja 2b.
RT (1b)= Hemiboreaalisella vyöhykkeellä (lohko 1b) alueellisesti uhanalainen laji
RT (2a) = Eteläboreaalisen vuokkovyöhykkeellä (lohko 2a) alueellisesti uhanalainen laji
NT = Silmälläpidettävä laji

hp = Havulahopuuhun (mänty, kuusi) liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
lp= Lehtilahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
ku= Kuusilahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
mä= Mäntylahopuuhun tai vanhoihin mäntyihin liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
ha= Haapalahopuuhun tai vanhoihin haapoihin liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
ra= Raitalahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
ko= Koivulahopuuhun liittyviä luontoarvoja indikoiva laji
har= Helsingin, Uudenmaan tai Suomen mitassa harvinainen laji
x = Laji havaittu alueelta, mutta esiintymien määrää ei ole kirjattu ylös.

* Otto Miettisen tai Ilya Vinerin havainto syksyltä 2019
** Pyry Vetelin havainto 2018-2020 käynneiltä
*** Aku Korhosen havainto 2019 käynniltä

TIETEELLINEN NIMI	SUOMALAINEN NIMI	STATUS	44. MARTTILAN METSÄ	45. ULVILAN-TIEN METSÄ	46. SENTNERI-KUJAN ETELÄ-PUOLINEN METSÄ	47. LÄNSI-PASILAN METSÄ	48. ILMALAN METSÄN POHJOIS-OSA	49. POHJOIS-PASILAN METSÄN YDINOSA	50. POHJOIS-PASILAN METSÄN KOILLIS-OSA	51. AIDAS-MÄEN-PUISTO	52. VERÄJÄ-LAAKSON LEHTO	53. PIRUN-KALLIO	54. VERÄJÄ-MÄEN KAAKKOIS-PUOLEN METSÄ	55. KUS-TAAN-KARTANON METSÄ	56. KRUUNU-VUOREN-LAMMEN METSÄ
<i>Antrodia leucaena</i>	kirvelikääpä	VU, lp, har												1**	
<i>Antrodia macra</i>	pajunkääpä	ha, har	1											1**	
<i>Antrodia mellita</i>	mesipillikääpä	NT, ha, ra, har	1												
<i>Antrodia serialis</i>	rivikääpä		11	11	23	39	51	54	16	2		17	61	4	44
<i>Antrodia sinuosa</i>	kelokääpä		2		4	4	10	8	4	2		4	19	1**	13
<i>Antrodia xantha</i>	katkokääpä		2	2	1	4			2				3		12
<i>Antrodiella citrinella</i>	sitruunakääpä	RT/NT, hp, lp, har		1				3					3	1**	
<i>Antrodiella faginea</i>	luukääpä	lp	10	2	2	2		10	1			4	1	1**	2
<i>Antrodiella leucoxantha</i>	nykerökääpä	lp, har						1							
<i>Antrodiella niemelaei</i>	vuotikankääpä	NT, lp, har											1*		
<i>Antrodiella pallescens</i>	sitkokääpä		8	2	5	6	2	6	1	1	1	3	3	2	2
<i>Antrodiella parasitica</i>	kuusensitkokääpä	VU, ku, har		1										1**	
<i>Antrodiella romellii</i>	lehtokääpä	lp											1		
<i>Antrodiella serpula</i>	voikääpä	lp											1		1
<i>Aporpium canescens</i>	rustikka	NT, lp	1		1										1
<i>Bjerkandera adusta</i>	tuhkakääpä		5	1		1	1	11	1		2	1	2	1	2

			44. MARTTILA N METSÄ	45. ULVILAN- TIEN METSÄ	46. SENTNERI- KUJAN ETELÄ- PUOLINEN METSÄ	47. LÄNSI- PASILAN METSÄ	48. ILMALAN METSÄN POHJOIS- OSA	49. POHJOIS- PASILAN METSÄN YDINOSA	50. POHJOIS- PASILAN METSÄN KOILLIS- OSA	51. AIDAS- MÄEN- PUISTO	52. VERÄJÄ- LAAKSON LEHTO	53. PIRUN- KALLIO	54. VERÄJÄ- MÄEN KAAKKOIS- PUOLEN METSÄ	55. KUS- TAA- KARTTA- NON METSÄ	56. KRUUNU- VUOREN- LAMMEN METSÄ
<i>Bjerkandera fumosa</i>	savukääpä	lp	3			1		4	1					1**	
<i>Butyrea luteoalba</i>	kermakääpä	hp				1	1								3
<i>Canopora subfuscoflavida</i>	hopeakääpä	hp, lp	1	1				6		1			4		4
<i>Ceriporia excelsa</i>	kirjokerikääpä	lp	3		1			1							
<i>Ceriporias purpurea</i>	punakerikääpä	lp	7	4				3				1		1	2
<i>Ceriporia reticulata</i>	verkkokerikääpä		2					1		1			1	1**	
<i>Ceriporia viridans</i>	viherkerikääpä	lp					1	3				1		1**	
<i>Ceriporiopsis aneirina</i>	kittikääpä	NT, ha	6			1	1		1						
<i>Ceriporiopsis pseudogilvescens</i>	hartsikääpä	lp	1									1		1**	
<i>Ceriporiopsis resinascens</i>	petsikääpä	lp, har												1**	
<i>Cerrena unicolor</i>	pörrökääpä	lp	11	1				4		1		1		1	3
<i>Climacocystis borealis</i>	pohjankääpä														1
<i>Daedaleopsis confragosa</i>	etelänsärmäkääpä	ra	11	2	1	6	2	11			1	2	1	1	1
<i>Datronia mollis</i>	kennokääpä		8	1	1	3	3	3	2	1	2	2	1	2	2
<i>Fomes fomentarius</i>	taulakääpä		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Fomitopsis pinicola</i>	kantokääpä		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Fomitopsis rosea</i>	rusokantokääpä	NT, ku			2	6	4	2	2			1	1		
<i>Funalia trogii</i>	harjaskääpä	VU, ha, har							1				1*		
<i>Ganoderma applanatum</i>	lattakääpä		8				2	1	1	1		3	2	1**	2
<i>Gloeophyllum abietinum</i>	helttä-aidaskääpä	NT, hp, har						1							
<i>Gloeophyllum odoratum</i>	aniskääpä					3		2	1	1		1	8	1**	
<i>Gloeophyllum sepiarium</i>	aidaskääpä		1			1	4	5		1			5	1	1
<i>Gloeoporus dichrous</i>	tikankääpä	lp	13		1		1	4		1	2	2	1	1	
<i>Gloeoporus pannocinctus</i>	silokääpä	lp	1				1		1	1			1		2
<i>Hapalopilus rutilans</i>	okrakääpä	lp		1		1		1		1					
<i>Heterobasidion annosum</i>	männynjuurikääpä		2	1		1	1								
<i>Heterobasidion parviporum</i>	kuusenjuurikääpä		3	3	1	3	4	8	2	1		2	4	2	2
<i>Hyphodontia paradoxa</i>	rosokääpä	lp			1										
<i>Hyphodontia radula</i>	rytökääpä		14	3	1	4		5	1		2	2	4	1**	1
<i>Inonotus obliquus</i>	pakurikääpä		5	1	2	1	5	5	4	1	1	1	2		7
<i>Inonotus radiatus</i>	lepänkääpä		11			2	6	19	5	1	3	2	2	1**	12
<i>Inonotus rheades</i>	ketunkääpä	ha					1								3
<i>Ischnoderma benzoinum</i>	tervakääpä	hp	2	1		1	1	6		2		5	3	2	1
<i>Leptoporus mollis</i>	punahäivekääpä	ku	1			1	1					1			2
<i>Meruliopsis taxicola</i>	viinikääpä	hp	1	5	1	4		4		1		1	2*		2
<i>Oligoporus rennyi</i>	kuromakääpä	hp												1**	
<i>Oligoporus romellii</i>	karhikääpä	hp, lp			1	3	4	3				1	6	2	5
<i>Osteina undosa</i>	poimulakkikääpä	hp, lp	4			2		3	1	1		1	5	1	3
<i>Oxyporus corticola</i>	kuorikääpä		2			1	3	4	2			1	4	1	3
<i>Oxyporus populinus</i>	vaahterankääpä	lp										1	1	2	4
<i>Perenniporia subacida</i>	korkkikerroskääpä	NT, hp, lp, har						1							
<i>Phaeolus schweinitzii</i>	karhunkääpä	mä	1			1	1								
<i>Phellinus chrysoloma coll.</i>	kuusenkääpä	ku				1							1		
<i>Phellinus conchatus</i>	raidankääpä		22	8	2	6	3	31	3		7	3	3	4	3
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ruostekääpä	ku	4	2	2	10	23	24	8			7	17	2	4

			44. MARTTILA N METSÄ	45. ULVILAN- TIEN METSÄ	46. SENTNERI- KUJAN ETELÄ- PUOLINEN METSÄ	47. LÄNSI- PASILAN METSÄ	48. ILMALAN METSÄN POHJOIS- OSA	49. POHJOIS- PASILAN METSÄN YDINOSA	50. POHJOIS- PASILAN METSÄN KOILLIS- OSA	51. AIDAS- MÄEN- PUISTO	52. VERÄJÄ- LAAKSON LEHTO	53. PIRUN- KALLIO	54. VERÄJÄ- MÄEN KAAKKOIS- PUOLEN METSÄ	55. KUS- TAAN- KARTA- NON METSÄ	56. KRUUNU- VUOREN- LAMMEN METSÄ
<i>Phellinus ferruginosus</i>	etelänkääpä	NT, lp, har	1												2
<i>Phellinus igniarius</i>	arinäkääpä		30	1	1	4	6	11			7	1	2	1	12
<i>Phellinus laevigatus</i>	levykääpä	ko	4	6	1	3	6	4	2	4		2	4		9
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	aarnikääpä	hp	1					1		1			2		
<i>Phellinus pini</i>	männynkääpä	mä					1	1				1	3	1**	6
<i>Phellinus populicola</i>	haavanarinäkääpä	ha									1			1**	
<i>Phellinus punctatus</i>	kuhmukääpä		97	11	2	29	4	73	7	1	18	15	10	13	3
<i>Phellinus tremulae</i>	haavankääpä		5		4	2	5	5			1	2			7
<i>Physisporinus crocatus</i>	paksukääpä	EN, hp, lp, har	1										1*		
<i>Physisporinus sanguinolentus</i>	verivahakääpä	lp, hp	4						2				1*	1**	
<i>Physisporinus vitreus</i>	maitovahakääpä	hp, lp	1			2						1*	1	1**	
<i>Piptoporus betulinus</i>	pötkkelökääpä		6	1	3	4	6	11	5	1	3	5	4		21
<i>Polyporus badius</i>	kastanjakääpä	VU, ha, har	1												
<i>Polyporus brumalis</i>	talvikääpä		1	1				1					1	1**	
<i>Polyporus ciliatus</i>	kevätkääpä					1								1**	
<i>Polyporus leptocephalus</i>	mustasukkakääpä	lp	1								1			1**	
<i>Postia alni</i>	pikkukääpä		24	10	3	7	3	18	4	1	6	3	5	1	6
<i>Postia caesia</i>	sinikääpä		7	13	12	19	36	31	21	1		11	28	4	20
<i>Postia calvenda</i>	ruskokääpä	hp											1		
<i>Postia floriformis</i>	lapakääpä	hp				1							1	1**	
<i>Postia fragilis</i>	tahrakääpä		3	2	2		3	5	6	1		2	11		9
<i>Postia hibernica</i>	keltiäiskääpä	hp					1						1		
<i>Postia lactea</i>	maitokääpä	lp, hp					1	2	2			1	1	1**	1
<i>Postia pythogaster</i>	puuterikääpä	hp			4	7	1	4		1		1	4	1**	1
<i>Postia rufescens</i>	ruunikääpä	ku	3	5	1	5		7	3		1	3	2		10
<i>Postia stiptica</i>	karvaskääpä		1		2		3	4				6	7	1**	7
<i>Postia tephroleuca</i>	harmokääpä		7	4		10	12	9	12	2	1	10	13	1	10
<i>Pycnoporellus fulgens</i>	rusokääpä	hp, lp	1	1		1	1	12	1	1		2	4		1
<i>Rhodonia placenta</i>	istukkakääpä	hp					1	2	1				1		1
<i>Rigidoporus undatus</i>	mailakääpä	lp	1										1*		
<i>Sidera vulgaris</i>	laikkukääpä	NT, hp, lp	1			1						1	3	1**	1
<i>Sistotrema alboluteum</i>	kultakurokka	hp, lp, har			1	1				1***					
<i>Sistotrema muscicola</i>	kruunukurokka	hp, lp	2				1	1				1		1**	1
<i>Skeletocutis amorpha</i>	rustokääpä						1	2	1			4	2		2
<i>Skeletocutis biguttulata</i>	valkoludekääpä					1		2				1	4		2
<i>Skeletocutis carneogrisea</i>	routakääpä		6	5	3	9	6	12	6	1		6	5	1	1
<i>Skeletocutis kuehneri</i>	kuultoludekääpä	ku							1				1*		2
<i>Skeletocutis semipileata</i>	lehtoludekääpä	lp	2					1						1**	1
<i>Skeletocutis odora</i>	korpiludekääpä	RT/NT, ku, ha	1												2
<i>Skeletocutis papyracea</i>	paperiludekääpä	mä					1	2					1		
<i>Steccherinum lacerum</i>	irtokarakääpä	lp, hp	5	6		1	1	6	1			3	3	1**	1
<i>Steccherinum nitidum</i>	risukarakääpä			8				5				3	2	1**	3
<i>Steccherinum oreophilum</i>	pikkukarakka	lp, har	1											1**	
<i>Trametes betulina</i>	koivunhelttakääpä		1								1		2	1**	
<i>Trametes cinnabarina</i>	punakääpä													1**	

			44. MARTTILA N METSÄ	45. ULVILAN- TIEN METSÄ	46. SENTNERI- KUJAN ETELÄ- PUOLINEN METSÄ	47. LÄNSI- PASILAN METSÄ	48. ILMALAN METSÄN POHJOIS- OSA	49. POHJOIS- PASILAN METSÄN YDINOSA	50. POHJOIS- PASILAN METSÄN KOILLIS- OSA	51. AIDAS- MÄEN- PUISTO	52. VERÄJÄ- LAAKSON LEHTO	53. PIRUN- KALLIO	54. VERÄJÄ- MÄEN KAAKKOIS- PUOLEN METSÄ	55. KUS- TAAN- KARTA- NON METSÄ	56. KRUUNU- VUOREN- LAMMEN METSÄ
<i>Trametes hirsuta</i>	karvavyökääpä		2	1			2	3	2		1		1	2	2
<i>Trametes ochracea</i>	pinovyökääpä		8	2	3	5	9	12	5	1	2	2	7	3	9
<i>Trametes pubescens</i>	nukkavyökääpä			1											1
<i>Trametes suaveolens</i>	tuoksuvyökääpä	NT, lp, har	1												
<i>Trametes velutina</i>	valkovyökääpä	lp						1							
<i>Trametes versicolor</i>	silkkivyökääpä	lp, har	1												
<i>Trechispora hymenocystis</i>	rihmaharsukka		5	1	1	2		3				1	9		1
<i>Trechispora mollusca</i>	pilliharsukka	lp, ku	1	1			1	1		1			1	1	
<i>Trichaptum abietinum</i>	kuusenkynsikääpä		x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
<i>Trichaptum biforme</i>	koivunkynsikääpä	RT, lp, har								1*					
<i>Trichaptum fuscoviolaceum</i>	männynkynsikääpä		2	3		1							1		1
<i>Tyromyces chioneus</i>	liitukääpä		1												
YHTEENSÄ			76	44	37	55	53	69	43	37	23	56	75	58	67

[illegible]

Kuvailulehti

Tekijä	Keijo Savola
Nimike	Helsingin kääpäselvitys 2018 ja 2019
Sarjan nimike	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja
Sarjanumero	2021:3
Julkaisuaika	3:2021
Sivuja	70
Liitteitä	4
ISBN	978-952-331-889-2
ISSN	2489-4230 (verkkojulkaisu)
Kieli, koko teos	Suomi
Kieli, yhteenveto	Suomi

Tiivistelmä:

Vuosina 2018 ja 2019 selvitettiin 21 metsäalueen kääpälajistoa tuottaen samalla tietoa eräistä ekologialtaan kääpien kaltaisista orakkaista ja orvakoista. Osana vuoden 2019 selvitystä päivitettiin myös tiedot kahdeksan vuotta aikaisemmin selvitetyn Veräjämäen kolmiosaisen kääpäalueen nykyisestä merkityksestä. Muutamien vuoden 2019 selvityskohteiden osalta on hyödynnetty myös muuta 2000-luvun aikana kertynyttä, luotettavaksi arvioitua havaintoaineistoa.

Kahden vuoden kääpäselvityksissä tehtiin havaintoja 126 kääpälajista sekä 20 muusta indikaattoriarvoa omaavasta orvakka- tai orakaslajista. Havaittujen kääpälajien määrä vaihteli Veräjälakson lehdon 23 lajista Siilitien metsän ja Marttilan metsän 76 lajiin.

Selvityksissä tehtiin havaintoja yhdestä erittäin uhanalaisesta (yksi esiintymä), kolmesta vaarantuneesta (viisi esiintymää), viidestä alueellisesti uhanalaisesta (28 esiintymää) sekä kymmenestä silmälläpidettävästä (69 esiintymää) lajista.

Selvityksessä havaittiin useita Helsingissä harvinaisuutensa tai vaateliaisuutensa vuoksi erityisen huomionarvoisia lajeja. Luonnonsuojelubiologisesti merkittävänä havaintona on syytä pitää aineistosta hahmottuvaa eräiden lajien nopeaa runsastumiskehitystä Helsingin laadukkaimmissa kuusivaltaisissa metsissä.

Kaikilla selvityskohteilla elää vaateliasta lahottajasienilajistoa, joka hyötyy alueiden säilyttämisestä rakentamisen ja intensiivisemmän metsänkäsitteilyn ulkopuolella. Kustannustehokkain keino suojeluarvojen säilyttämisen ja lisäämisen kannalta on metsien mahdollisimman luonnontilaisen kehityksen salliminen. Alueiden arvoja kääpälajiston kannalta on mahdollista huomioida myös jättämällä maastoon maalahopuina niitä puita, joita katsotaan perustelluksi kaataa ulkoilureittien, teiden ja tonttien reunamilta.

Avainsanat: kääpä, orvakka, Helsinki, metsä, luontokartoitus, luonto, luonnonsuojelu

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.